

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

**ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПАТРУЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

ЗМІСТ

Права людини. Верховенство права. Конституціоналізм.....	3
Толерантність та недискримінація.....	24
Ефективна комунікація.....	77
Стресостійкість.....	123
Протидія торгівлі людьми.....	205
Попередження насильства в сім'ї.....	224
Взаємодія поліції та суспільства.....	266
Професійна етика.....	285
Антикорупційне законодавство.....	301
Складання процесуальних документів.....	333
Дії патрульного під час масових заходів.....	375
Перевірка документів та виявлення ознак підробки.....	421

Тема: «Поняття та розвиток прав людини та їх міжнародно-правові стандарти. Заборона катування, жорстокого, нелюдського та такого поводження, що принижує гідність особи»

ТЕОРІЯ ТРЬОХ ПОКОЛІНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ

Перше покоління прав людини — невідчужувані особисті (громадянські) і політичні права.

«система негативних прав»

(право на життя, свободу і безпеку особи, право на свободу від довільного арешту, затримання або вигнання, право на гласний розгляд справи незалежним і неупередженим судом та ін.)

Друге покоління прав людини — поглиблення особистих (громадянських) і розвиток соціально- економічних і культурних прав.

«система позитивних прав»

(право на працю, відпочинок, соціальне забезпечення, медичну допомогу та ін.)

Третє покоління прав людини можна назвати солідарними (колективними), тобто правами всього людства — правами людини і правами народів.

(право на солідарність, право на міжнародне спілкування та ін.)

Петиція про права (1628), Habeas Corpus Act (Закон про недоторканність особи) (1679) і Білль про права (1689). Декларація прав Вірджинії (1776), Декларація незалежності США (1776), Конституція США (1787), Білль про права (1791), а також французька Декларація прав людини і громадянина (1789)

Загальна декларація пров людини 1948 р.; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні прова 1966р.

У XXI столітті можна говорити про становлення **четвертого покоління прав людини.**

(право на інформаційний простір світу, на надання різноманітних послуг – глобальна мережа “Інтернет”; права людини пов’язані з науковими відкриттями в галузі мікробіології, медицини, генетики тощо.)

Основні права людини — гарантована законом міра свободи (можливості) особи, яка відповідно до досягнутого рівня еволюції людства в змозі забезпечити її існування і розвиток та закріплена у вигляді міжнародного стандарту як загальна і рівна для усіх людей і гарантовані законами держави як невідчужувані.

Ознаки основних прав людини:

соціальний характер;

правовий характер;

біосоціальна сутність;

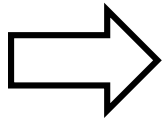
невідчужуваний характер;

спрямовані на задоволення основних потреб;

загальні і рівні для всіх людей;

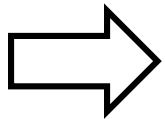
гарантуються законами держави і міжнародно-правовими актами.

Міжнародні стандарти прав людини – це зафіксовані в юридичних актах і документах міжнародних організацій (або їх органів) принципи і норми про зміст і обсяг прав людини, що є обов'язковими або рекомендаційними настановами для внутрішньодержавної юридичної практики.

Становлення нового інституту права – міжнародного захисту прав людини і основоположних свобод.

Статуту ООН(1945); 10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла розроблену Комісією ООН з прав людини Загальну декларацію прав людини. Саме цей день щорічно відзначається у всьому світі як День прав людини.

Прийняття Міжнародного білля про права людини (Хартії прав людини).

(Загальна декларація прав людини (1948 р.), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1976 р.), Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1976 р.), Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (1976 р.))

Міжнародне право прав людини - сукупність норм і принципів, що визначають єдині для міжнародного співтовариства права і свободи людини і встановлюють обов'язання держав по закріпленню і гарантуванню тих з них, що ними визнаються

Міжнародно-правові документи визначили той універсальний комплекс основних прав та свобод, який у єдності з конституційними правами повинен забезпечити нормальну життєдіяльність індивіда.

Міжнародні акти про права людини можна поділити на два види:

Загальнолюдські міжнародні акти про права людини:

Міжнародний білль про права людини
(**Хартія прав людини**)

Угоди, спрямовані на запобігання та покарання злочинів, що призводять до грубих, масових порушень прав людини
(Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів проти людства від 26 жовтня 1968 р; Конвенція про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього від 09. 12. 1948 р.)

Конвенції, націлені на захист груп населення, які потребують особливого піклування з боку держави (Конвенція про права дитини 1989 р.; Конвенція про охорону материнства 1952 р.; Конвенція про статус осіб без громадянства 1954 р. та ін.)

Конвенції, спрямовані на захист індивіда від зловживань з боку органів держави та посадових осіб (Конвенція проти катувань та інших жорстоких нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання від 10 грудня 1984 року; Женевські конвенції 1949 р. про захист жертв війни)

Регіонально – континентальні міжнародні акти з прав людини:

Європейський континент – Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод (1950 р.), Європейська соціальна Хартія, Хартія Європейського союзу про основні права та інш.

Європейські міжнародні органи: Європейський суд з прав людини; Комісар Ради Європи з прав людини

Американський континент – Американська декларація прав і обов'язків людини, Американська конвенція про права людини (1969 р.)

Американські міжнародні органи: Міжамериканська комісія з прав людини, Міжамериканський суд з прав людини.

Африканський континент – Африканська Хартія прав людини і народів (1981 р.)

Африканські міжнародні органи: Африканська комісія з прав людини і народів.

Права людини є:

Права громадянина є:

<p><i>позатериторіальними</i> - існують незалежно від державного визнання, закріплення в законі і поза зв'язком їх носія з конкретною державою;</p>	<p><i>територіальні (національні)</i> - передбачають наявність громадянства, тобто юридичний зв'язок людини і держави;</p>
<p><i>загальносоціальними</i> - належать людині за фактом народження як природні, невідчужувані права (апатриди, біженці не мають статусу громадянства, але мають права людини);</p>	<p><i>спеціально-соціальні (юридичні)</i> - закріплюються в законодавстві, нормативно-правових договорах, судових прецедентах і перебувають під захистом держави, громадянином якої є особа;</p>
<p><i>природно залежними</i> - залежать від природи людини, належать їм від народження, задовольняють природні потреби;</p>	<p><i>політично залежні</i> - залежать від політики держави, державного (політичного) режиму, задовольняють як природні потреби, так і політичні та інші інтереси;</p>
<p><i>невизначено зобов'язальними</i> - не залежать від виконання будь-яких обов'язків. Зобов'язаною стороною виступають сама держава, її органи, посадові особи;</p>	<p><i>визначено зобов'язальними</i> - залежать від виконання обов'язків, які мають громадяни держави;</p>
<p>не мають чітко окресленої форми вираження і сфери реалізації - первинно закріплені в міжнародних актах, і їх реалізація здійснюється у сфері будь-якого громадянського суспільства, де б не перебувала людина.</p>	<p>мають чітко окреслену форму вираження і сферу реалізації - первинно закріплені в конституції певної держави, і їх реалізація охоплює сферу відносин індивіда з державою.</p>

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Особисті (громадянські)

на життя (ст.27)

на повагу до гідності
людини (ст.29)

на свободу й особисту
недоторканість (ст.30)

на таємницю листування,
телефонних розмов,
телеграфної та іншої
кореспонденції (ст.31)

на невтручання в особисте
сімейне життя (ст.32)

на свободу пересування і
вільний вибір місця
проживання (ст.33)

на свободу думки і слова
(ст.34)

на свободу світогляду і
віросповідання (ст.35)

на недоторканність житла
(ст.30)

Політичні

на об'єднання у політичні
партії та громадські
організації (ст.36)

на участь в управлінні
державними справами
(ст.38)

на мирні збори, мітинги,
походи і демонстрації
(ст.39)

на звернення громадян
(ст.40)

Економічні

на власність (ст.41)

на підприємницьку
діяльність (ст.42)

на працю (ст.43)

на страйк (ст. 44)

Соціальні

на відпочинок (ст. 45)

на соціальний захист
(ст.46)

на житло (ст.47)

на достатній життєвий
рівень (ст.48)

на охорону здоров'я (ст.49)

на безпечне життя і
здорове довкілля (ст. 50)

на вільну згоду на шлюб та
захист материнства,
батьківства, дитинства і
сім'ї (ст. 51)

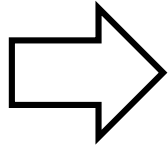
права дитини (ст. 52)

Культурно- освітні

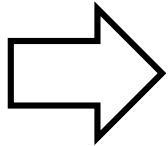
на освіту (ст.53)

на свободу творчої
діяльності (ст. 54)

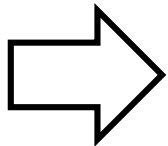
НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ

Національні (внутрішньодержавні) гарантії прав і свобод людини і громадянина -система загальносоціальних і юридичних засобів та інститутів, що створюють умови, необхідні й достатні для їх (прав і свобод) реалізації, охорони і надійного захисту. (*Економічні, політичні, конституційні, адміністративно-правові, цивільно-правові, кримінально-правові та ін.*)

Міжнародні гарантії прав людини: Загальнолюдські (всесвітні) - гарантії, що закріплені в міжнародних актах (конвенціях, пактах, договорах, угодах тощо).

Європейська система захисту прав людини

Європейська система захисту прав людини включає дві можливості (два права): право особи подавати індивідуальні петиції (скарги); право держав - учасниць Європейської системи захисту прав людини ініціювати судочинство зі справ про порушення прав будь-яких людей, включаючи іноземців.

Європейський Суд з прав людини - постійно діючий суд у Страсбурзі, створений державами-учасниками підписання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.

**ГІДНІСТЬ ЛЮДИНИ ЗАХИЩАЄТЬСЯ ЯК НАЙВИЩА
СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ, ЯКА ЗУМОВЛЮЄ КОНСТИТУЦІЙНІ
ОБОВ'ЯЗКИ ДЕРЖАВИ (СТ. 3 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ).**

Конституція (ст. 28) встановлює неприпустимість катування, жорстокого, нелюдського та такого, що принижує гідність особи, поводження чи покарання, тобто сформульований абсолютний імператив щодо неприпустимості вчинення будь-яких дій, які посягають на гідність людини.

СТ. 3 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

- Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню

АБСОЛЮТНИЙ ХАРАКТЕР ГАРАНТІЙ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ. 3 КОНВЕНЦІЇ

Не може бути жодних винятків і не може існувати жодних підстав для відступу держави від своїх зобов'язань за ст. 3 Конвенції під час війни або іншої надзвичайної ситуації, що загрожує життю нації

**ДЛЯ ТОГО, АБИ ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ СТАНОВИЛО
ПОРУШЕННЯ СТ. 3 КОНВЕНЦІЇ, ВОНО ПОВИННО ДОСЯГНУТИ
МІНІМАЛЬНОГО РІВНЯ ЖОРСТОКОСТІ**

- **Оцінка мінімального рівня жорстокості має відносний характер; вона залежить від усіх обставин справи, таких як тривалість даного поведження, його фізичні та психічні наслідки, а в деяких випадках - стать, вік, стан здоров'я потерпілого та інші обставини (рішення у справі справі «Ireland v. the United Kingdom» від 18.01.1978)**

ПРАКТИКА СУДУ ВИОКРЕМИЛА ТРИ ВИДИ ПОВОДЖЕННЯ, ЗАБОРОНЕНІ СТ. 3 КОНВЕНЦІЇ:

- А) ТАКЕ ПОВОДЖЕННЯ ЧИ ПОКАРАННЯ, ЩО ПРИНИЖУЄ ГІДНІСТЬ;**
- Б) НЕЛЮДСЬКЕ ПОВОДЖЕННЯ ЧИ ПОКАРАННЯ;**
- В) КАТУВАННЯ.**

ПОВОДЖЕННЯ ЧИ ПОКАРАННЯ, ЩО ПРИНИЖУЮТЬ ЛЮДСЬКУ ГІДНІСТЬ

«Спричиняє у потерпілого почуття страху, болісні страждання й почуття неповноцінності, спроможні принизити його гідність і навіть зламати його фізичний і моральний опір» (рішення Суду у справі «Ireland V. the United Kingdom» від 18.01.1978). Це було підтверджено й у 2000 р. у рішенні Суду у справі «Kudla v. Poland» (рішення від 26.10.2000): таким, що принижує гідність, Суд назвав поведження, яке «мало на меті викликати у потерпілих почуття страху, страждань і меншовартості, а відтак принизити та зневажити їх».

НЕЛЮДСЬКЕ ПОВОДЖЕННЯ ЧИ ПОКАРАННЯ

Суд провів розмежування «нелюдського» і такого, «що принижує гідність», поведження, вказавши, що нелюдське поведження має місце, **«якщо, крім іншого, воно було умисним, застосовувалося впродовж кількох годин поспіль і призводило або до справжніх тілесних ушкоджень, або до гострих фізичних чи душевних страждань».** «Kudla V. Poland» (рішення від 26.10.2000), «Iorgov V. Bulgaria» від 11.03.2004)

КАТУВАННЯ

Досить часто розглядається Судом у сенсі, що міститься у ст. 1 Конвенції ООН 1984 року проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження та покарання

ДЛЯ ЦІЛЕЙ ЦЬЄЇ КОНВЕНЦІЇ ТЕРМІН "КАТУВАННЯ" ОЗНАЧАЄ

Будь-яку дію, якою будь-якій особі **навмисне заподіюються сильний біль або страждання, фізичне чи моральне**, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості чи визнання, покарати її за дії, які вчинила вона або третя особа чи у вчиненні яких вона підозрюється, а також залякати чи примусити її або третю особу, чи з будь-якої причини, що ґрунтується на дискримінації будь-якого виду, коли такий біль або страждання **заподіюються державними посадовими особами чи іншими особами, які виступають як офіційні**, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи за їх мовчазної згоди.

Тема: «Забезпечення права людини на
свободу та особисту недоторканність.
Право на приватність.»

ПРАВО ЛЮДИНИ НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНІСТЬ

- Особисте суб'єктивне право людини, яке гарантує йому свободу від протиправних посягань на життя, здоров'я, індивідуальну безпеку з боку кого б то не було, не допускає незаконних і безпідставних дій посадових осіб державних органів і громадських організацій щодо особистої недоторканності при виконанні ними своїх обов'язків і надає можливість відновлення порушеного права

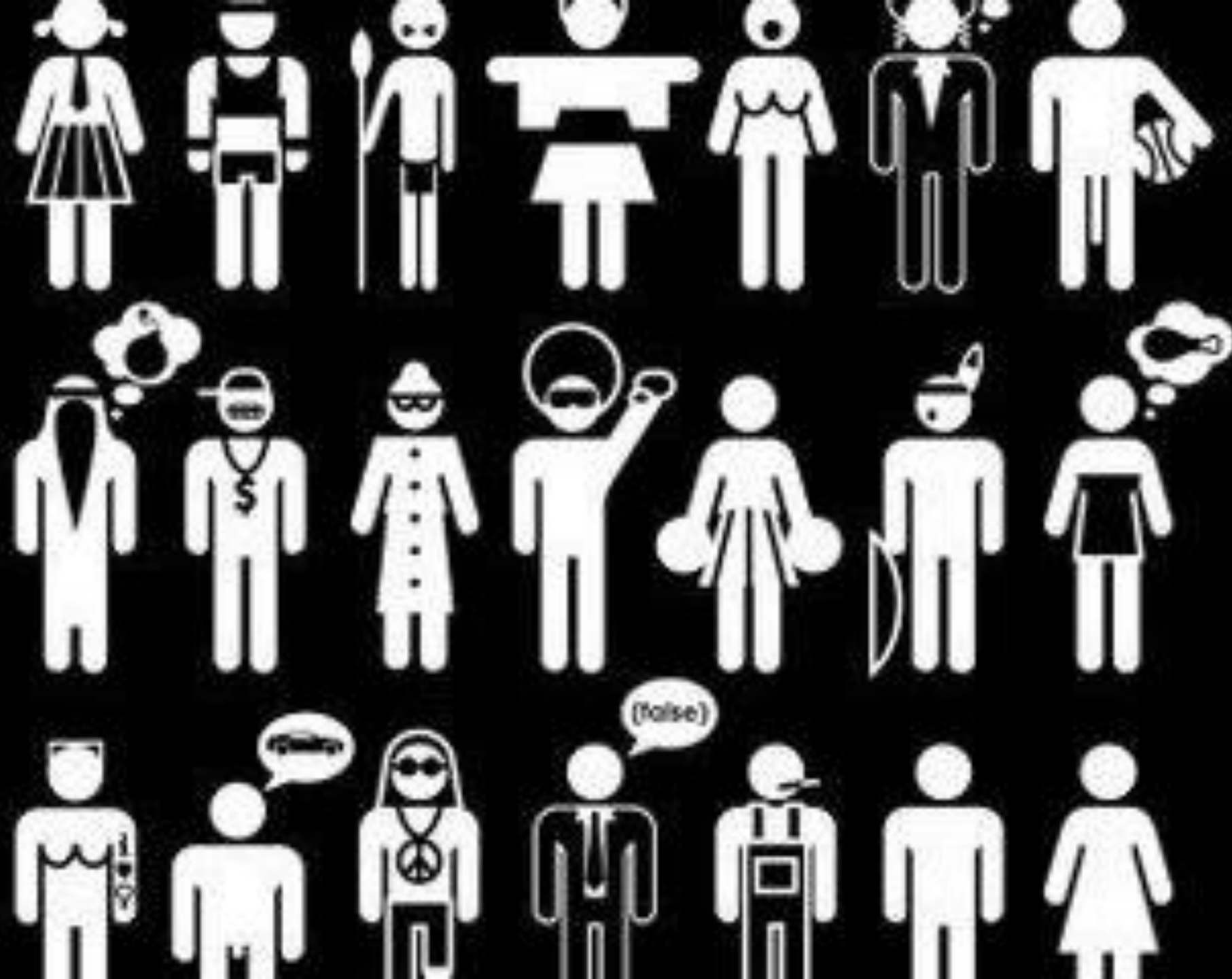
ПРАВО ЛЮДИНИ НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ РЕГУЛЮЄТЬСЯ НА ТРЬОХ РІВНЯХ: МІЖНАРОДНОМУ; РЕГІОНАЛЬНОМУ (ЄВРОПЕЙСЬКОМУ); НАЦІОНАЛЬНОМУ.

- у ст. 9 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права ООН зазначається, що кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути піддано свавільному арешту чи триманню під вартою. Нікого не може бути позбавлено волі інакше, як на підставах і відповідно до такої процедури, які встановлено законом. Кожному заарештованому повідомляються при арешті причини його арешту і в терміновому порядку повідомляється будь-яке пред'явлене йому обвинувачення. Кожна заарештована або затримана за кримінальним обвинуваченням особа в терміновому порядку доставляється до судді чи до іншої службової особи, якій належить за законом право здійснювати судову владу, і має право на судовий розгляд протягом розумного строку або на звільнення

ТЕМА 1. ПРИНЦИП НЕДИСКРИМІНАЦІЇ В РОБОТІ ПОЛІЦІЇ. ОЗНАКИ ДИСКРИМІНАЦІЇ, ЇЇ ВИДИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДИСКРИМІНАЦІЙНІ ДІЇ. ПРИНЦИП ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

**ПРИНЦИП
НЕДИСКРИМІНАЦІЇ В
РОБОТІ ПОЛІЦІЇ**

НУЛЬОВА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО ЗЛА

НУЛЬОВА ТОЛЕРАНТНІСТЬ: КИЇВСЬКИЙ КОП ОГОЛОСИВ ВЕНДЕТУ ВСІМ ПОРУШНИКАМ

КРОВАВЫЕ ПЛОДЫ ТОЛЕРАНТНОСТИ: ШВЕДСКАЯ ПОЛИЦИЯ ПОКРЫВАЕТ МИГРАНТОВ-УБИЙЦ

ДО ЧОГО ПРИЗВЕЛИ ТОЛЕРАНТНІСТЬ, МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ...У ЄВРОПІ!

Полиция Ривного обещает толерантно бороться с добытчиками янтаря

ТОЛЕРАНТНІСТЬ

ТОЛЕРАНТНІСТЬ - ЦЕ НЕ ПОСТУПКА, ПОБЛАЖЛИВІСТЬ ЧИ ПОТУРАННЯ.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ - ЦЕ, ПЕРЕДУСІМ, АКТИВНА ПОЗИЦІЯ, ЩО ФОРМУЄТЬСЯ НА ОСНОВІ ВИЗНАННЯ УНІВЕРСАЛЬНИХ ПРАВ ТА ОСНОВНИХ СВОБОД ЛЮДИНИ.

ПРАВОВИМ ІНСТРУМЕНТАРІЄМ ДЛЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В
ПЛАНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ Є ПІДХОДИ
РІВНОСТІ І НЕДИСКРИМІНАЦІЇ

ГАРАНТІЇ РІВНОСТІ В ЗАКОНОДАВСТВІ

- **РОЗВИТОК ПРАВА ВІД СТАТТІ 24
КОНСТИТУЦІЇ ДО ОКРЕМИХ ЗАКОНІВ**
- **ЗАКОНИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ОКРЕМИХ
ГРУП**
- **РАМКОВИЙ АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИЙ
ЗАКОН**
- **НОРМАТИВНА БАЗА, ЩО СТОСУЄТЬСЯ
РОБОТИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

ПРИНЦИП РІВНОСТІ:

- ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ПРАВ І СВОБОД ОСІБ ТА/АБО ГРУП ОСІБ;
- ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ПЕРЕД ЗАКОНОМ ОСІБ ТА/АБО ГРУП ОСІБ;
- ПОВАГУ ДО ГІДНОСТІ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ;
- ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ОСІБ ТА/АБО ГРУП ОСІБ.

ПРИНЦИП ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

- ПОВАГА

- ЗАХИСТ

- ВПРОВАДЖЕННЯ

ЯК ПРИНЦИП РІВНОСТІ СТОСУЄТЬСЯ РОБОТИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ?

- СФЕРИ ДІЇ ЗАКОНОДАВСТВА:
- ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ТА СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ;
- ПРАВОСУДДЯ;
- ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗАСТОСУВАННЯ РОБОТОДАВЦЕМ ПРИНЦИПУ РОЗУМНОГО ПРИСТОСУВАННЯ;
- ІНШІ СФЕРИ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН.

ЯК ВИЗНАЧИТИ ДИСКРИМІНАЦІЮ?

- **Наявність порушення (обмеження у визнанні, реалізації або користуванні) прав і свобод;**
- **Наявність певної захищеної ознаки, на підставі якої відбувається розрізнення;**
- **Відсутність правомірної, об'єктивно обґрунтованої мети, для досягнення якої проводиться розрізнення;**
- **Недотримання принципу пропорційності (належності та необхідності) між метою розрізнення та способами її досягнення.**

ПРАВОМІРНА МЕТА:

- *ЩО ТАКЕ ПРАВОМІРНА МЕТА?*
- *ЧИ БУДЬ-ЯКА МЕТА МОЖЕ ВВАЖАТИСЯ ПРАВОМІРНОЮ?*
- *ЩО ТАКЕ ПРОПОРЦІЙНІСТЬ ДОСЯГЕННЯ?*
- *ЯК ЦЕ СПІВВІДНОСИТЬСЯ З РОБОТОЮ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ?*

РІЗНІ ФОРМИ ДИСКРИМІНАЦІЇ:

- ПРЯМА ДИСКРИМІНАЦІЯ
- НЕПРЯМА ДИСКРИМІНАЦІЯ
- УТИСК
- ПІДБУРЮВАННЯ ДО ДИСКРИМІНАЦІЇ
- ПОСОБНИЦТВО В ДИСКРИМІНАЦІЇ
- ЗЛОЧИНИ НА ҐРУНТІ НЕНАВИСТІ
- ЕТНІЧНИЙ ПРОФАЙЛІНГ

У ЧОМУ РІЗНИЦЯ МІЖ ЗЛОЧИНАМИ НА ГРУНТІ НЕТЕРПИМОСТІ ТА ДИСКРИМІНАЦІЄЮ?

- 1. ЗАХИЩЕНІ ОЗНАКИ/ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОТЕРПІЛОЇ
ОСОБИ АБО ГРУПИ ОСІБ;**
- 2. ПРАВОПОРУШЕННЯ ЩОДО ОСОБИ АБО ГРУПИ ОСІБ
СТАНОВИТЬ СКЛАД ЗЛОЧИНУ, ВИЗНАЧЕНИЙ
КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ;**
- 3. СУСПІЛЬНИЙ ЕФЕКТ.**

ЗЛОЧИН НА ҐРУНТІ НЕТЕРПИМОСТІ

**ЦЕ ЗАВЖДИ ДІЯННЯ, ЩО СТАНОВИТЬ СКЛАД
ПРАВОПОРУШЕННЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКЕ
ПЕРЕДБАЧЕНА КРИМІНАЛЬНИМ
ЗАКОНОДАВСТВОМ.**

**ІНШІ ВИДИ ДИСКРИМІНАЦІЇ МАЙЖЕ НІКОЛИ НЕ
МАЮТЬ ХАРАКТЕРУ КРИМІНАЛЬНОГО ЗЛОЧИНУ ТА
ПЕРЕВАЖНО МАЮТЬ МІСЦЕ В КОНТЕКСТІ
ЦИВІЛЬНИХ АБО АДМІНІСТРАТИВНИХ
ПРАВОВІДНОСИН.**

ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЄ:

«Злочини, які вчинено на ґрунті ненависті можуть бути визначені як:

(А) будь-який злочин, зокрема проти життя, здоров'я або приватної власності, об'єкт якого був обраний через дійсний або уявний зв'язок потерпілого з групою, що характеризується спільними ознаками ідентичності, які перелічені у частині (Б);

(Б) група може мати такі спільні ознаки: існуюча або уявна раса, національне або етнічне походження, мова, колір шкіри, релігія, стать, вік, психічні або фізичні особливості, сексуальна орієнтація, або будь-який інший аналогічний фактор».

«БАЗОВИЙ ЗЛОЧИН»:

- ВБИВСТВО
- ФІЗИЧНИЙ НАПАД/НАСИЛЛЯ
- ШКОДА МАЙНА
- ВАНДАЛІЗМ
- ПОГРОЗИ
- ЗАКЛИКИ ДО СКОЄННЯ ЗЛОЧИНІВ
- ДОМАГАННЯ
- «КОРЕКЦІЙНЕ НАСИЛЛЯ»

МОТИВ:

- **УЯВНА НЕОБХІДНІСТЬ «ЗАХИСТУ» ВІД ПРЕДСТАВНИКІВ ІНШИХ РАС, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ, РЕЛІГІЙ;**
- **БАЖАННЯ ПОКАЗАТИ «ПЕРЕВАГУ» ПРЕДСТАВНИКІВ ОДНІЄЇ РАСИ, НАЦІЇ ТОЩО НАД ІНШИМИ;**
- **НЕНАВИСТЬ ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ІНШИХ РАС, НАЦІЙ АБО ВІРОСПОВІДАНЬ.**

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- **Стаття 67 Кримінального Кодексу України – ПЕРЕЛІК ОБТЯЖУЮЧИХ ОБСТАВИН ПРИ СКОЄНІ КРИМІНАЛЬНОГО ЗЛОЧИНУ**
- **Стаття 161 Кримінального Кодексу України НЕ ДАЄ ОКРЕМОГО ВИЗНАЧЕННЯ ЗЛОЧИНУ СКОЄНОГО НА ҐРУНТІ НЕНАВИСТІ, АЛЕ ..**
- **СТАТТІ 115, 121, 122, 126, 127 ТА 129 МІСТЯТЬ ФОРМУЛЮВАННЯ «З МОТИВІВ РАСОВОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧИ РЕЛІГІЙНОЇ НЕТЕРПИМОСТІ» В ЯКОСТІ КВАЛІФІКУЮЧОЇ ОЗНАКИ**

СТАТТЯ 161 ККУ Ч.1

« Умисні дії, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі та гідності, або образа почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями, а також пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, інвалідності, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками...»

СТАТТЯ 161 Ч.2 ТА Ч.3

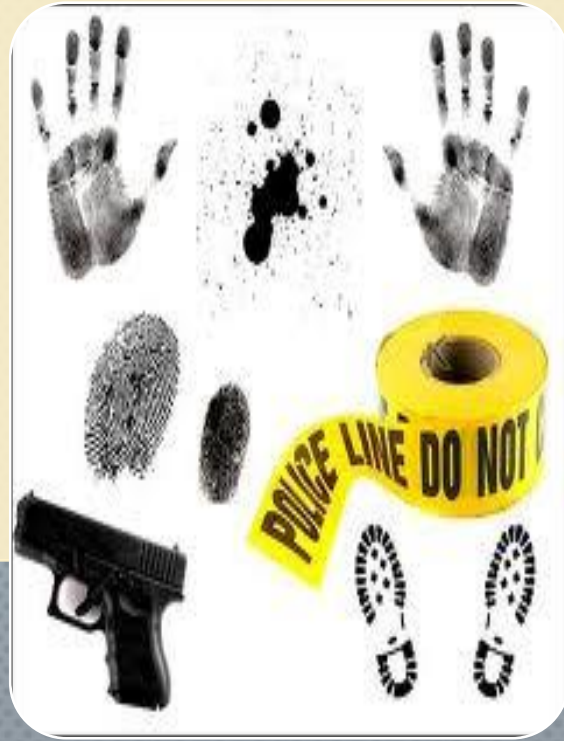
**«ТІ САМІ ДІЇ, ПОЄДНАНІ З НАСИЛЬСТВОМ,
ОБМАНОМ ЧИ ПОГРОЗАМИ, А ТАКОЖ ВЧИНЕНІ
СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ....»**

**ДІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ЧАСТИНАМИ ПЕРШОЮ АБО
ДРУГОЮ ЦІЄЇ СТАТТІ, ЯКІ БУЛИ ВЧИНЕНІ
ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ ОСІБ АБО СПРИЧИНИЛИ
ТЯЖКІ НАСЛІДКИ...»**

**Характеристики
нападника**

**Характеристики
жертви**

**Обставини
справи/
інциденту**

**Характеристики
майна (в
випадках
злочинів проти
майна/вандалізм
у)**

ІНДИКАТОРИ/ОЗНАКИ ЗГН:

- ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ, ЇЇ НАЛЕЖНІСТЬ, ЯК ПРАВИЛО, ДО МОЛОДІЖНИХ УГРУПУВАНЬ, ЯКІ НАСАДЖАЮТЬ АГРЕСИВНІСТЬ, ЖОРСТОКІСТЬ, НАСИЛЛЯ, НАЦІОНАЛІСТИЧНУ ТА ПРОФАШИСТСЬКУ ІДЕОЛОГІЮ;
- ВІК ЗЛОЧИНЦЯ, ЯК ПРАВИЛО, ВІД 14 ДО 30 РОКІВ;
- ОСОБА ПОТЕРПІЛОГО, ЯКИЙ МАЄ ОЗНАКИ ЗОВНІШНОСТІ, ЯКІ ПРИТАМАННІ ОСОБАМ АФРИКАНСЬКОГО, АЗІАТСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ ЧИ ІНШІ ОЗНАКИ ЗАХИЩЕНИХ ГРУП; ПРИ ЦЬОМУ ВІК, РІВЕНЬ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ, НАЛЕЖНІСТЬ ДО БУДЬ-ЯКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ГРУПИ НАСЕЛЕННЯ НЕ МАЄ ЗНАЧЕННЯ;

НА ЩО ПОТРІБНО ЗВЕРТАТИ УВАГУ В РОБОТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО?

Патрулювання:

- **ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИНІВ НА ҐРУНТІ НЕНАВИСТІ**
- **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА**
- **ДОПОМОГА ПОТЕРПІЛИМ**
- **ДОКАЗИ ЗЛОЧИНУ НА ҐРУНТІ НЕНАВИСТІ:**
- **ОПИТУВАННЯ СВИДКІВ**
- **ПРЕДМЕТИ НА МІСЦІ ЗЛОЧИНУ**
- **КАМЕРИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ**

СТАТИСТИКА ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО АКТИ ВАНДАЛІЗМУ НА ҐРУНТІ ЕТНІЧНОЇ ТА РЕЛІГІЙНОЇ НЕНАВИСТІ В УКРАЇНІ З 2009 ПО 2014 РОКИ

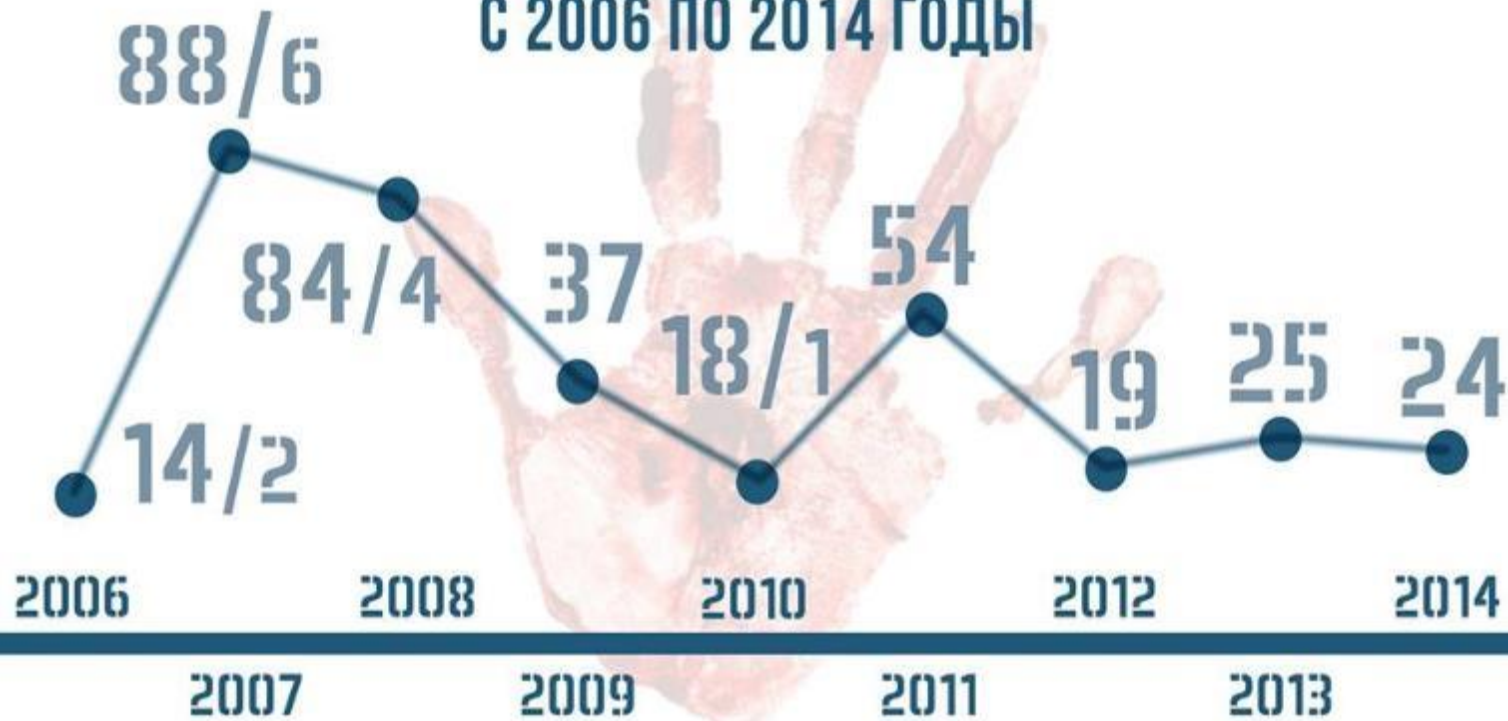
АКТИ ВАНДАЛІЗМУ

РІЧНА ДОПОВІДЬ ГРУПИ МОНІТОРИНГУ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ
(КОНГРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ)

СТАТИСТИКА СООБЩЕНИЙ О ЖЕРТВАХ НАПАДЕНИЙ НА ПОЧВЕ ЭТНИЧЕСКОЙ И РАСОВОЙ НЕНАВИСТИ В УКРАИНЕ С 2006 ПО 2014 ГОДЫ

ГОДОВОЙ ОТЧЕТ ГРУППЫ МОНИТОРИНГА ПРАВ НАЦИОНАЛЬНЫХ МЕНЬШИНСТВ В УКРАИНЕ
(КОНГРЕСС НАЦИОНАЛЬНЫХ ГРОМАД УКРАИНЫ)

ЕТНІЧНИЙ ПРОФАЙЛІНГ

ПРОФАЙЛІНГ

- „ПРАКТИКА ПОЛІЦІЇ, ЗГІДНО ЯКОЇ ВИЗНАЧЕНИЙ НАБІР ХАРАКТЕРИСТИК (ПРОФІЛІВ) ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ДЛЯ ПОШУКУ ТА ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ЗЛОЧИН (КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОФАЙЛІНГ), АБО ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ОСІБ, ЯКІ ВІРОГІДНО МАЮТЬ ВІДНОШЕННЯ ДО ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ПОВЕДІНКОВИЙ ПРОФАЙЛІНГ)”

ЕТНІЧНИЙ ПРОФАЙЛІНГ

***БУДЬ-ЯКА ДІЯ, ВЧИНЕНА ПРЕДСТАВНИКОМ ВЛАДИ
ВІДНОСНО ОСОБИ, АБО ГРУПИ ОСІБ З МЕТОЮ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ АБО ГРОМАДСЬКОГО
ПОРЯДКУ, ЯКА БАЗУЄТЬСЯ НА ЇЇ ФАКТИЧНОМУ АБО
УЯВНОМУ ЧЛЕНСТВІ В ГРУПІ, ВИЗНАЧЕНОЇ ЗА
РАСОВОЮ ОЗНАКОЮ, КОЛЬОРОМ ШКІРИ, ЕТНІЧНИМ
ЧИ НАЦІОНАЛЬНИМ ПОХОДЖЕННЯМ, АБО РЕЛІГІЄЮ
БЕЗ ФАКТИЧНИХ ПІДСТАВ ЧИ ОБҐРУНТОВАНОЇ
ПІДОЗРИ, ЩО ПРИЗВЕЛО ДО НЕРІВНОГО
ПОВОДЖЕННЯ З ЦІЄЮ ОСОБОЮ АБО ГРУПОЮ.***

ДЕ МЕЖА МІЖ ДОЗВОЛЕНИМ ПРОФАЙЛІНГОМ ТА ЕТНІЧНИМ ПРОФАЙЛІНГОМ?

- **НЕОБХІДНІСТЬ ПРОФАЙЛІНГУ В РОБОТІ
ПОЛІЦЕЙСЬКОГО**
- **ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ТА СТАТИСТИЧНА
ОБІГРУНТОВАНІСТЬ ПРОФАЙЛІНГУ**
- **НЕОБІГРУНТОВАНІСТЬ ВИБІРКИ**
- **БАЗУВАННЯ ВИБІРКИ ВИКЛЮЧНО НА
ЗОВНІШНІХ ДАНИХ БЕЗ ЗАКОННОЇ МЕТИ**

КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ВИЗНАЧАЄ ВИКЛЮЧНІ ВИПАДКИ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ (СТ.5 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

- Законне ув'язнення особи після засудження її компетентним судом;
- Законний арешт або затримання особи за невиконання законного припису суду або для забезпечення виконання будь-якого обов'язку, встановленого законом;
- Законний арешт або затримання особи, здійснене з метою до провадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення;
- Затримання неповнолітнього на підставі законного рішення з метою застосування наглядових заходів виховного характеру або законне затримання неповнолітнього з метою до провадження його до компетентного органу;
- Законне затримання осіб для запобігання поширенню інфекційних захворювань, законне затримання психічнохворих, алкоголіків або наркоманів чи бродяг;
- Законний арешт або затримання особи з метою запобігання її недозволеному в'їзду в країну чи особи, щодо якої провадиться процедура депортації або екстрадиції.

МЕТОЮ СТ. 5 КОНВЕНЦІЇ Є ЗАХИСТ ОСОБИ ВІД СВАВІЛЬНОГО АРЕШТУ І ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ, ЗАХИСТ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ, ЯКИЙ ВИМАГАЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ОСІБ, ЩО ВЧИНИЛИ ЗЛОЧИН.

Захист, передбачений ст. 5 Конвенції, є суттєвим з огляду на те, що ця стаття дає вичерпний перелік випадків правомірного позбавлення свободи, які не можуть бути піддані поширювальному тлумаченню, та визначає чіткі рамки дій держави для того, аби захистити людину від свавільного взяття під варту. Інакше кажучи, взяття під варту відповідає Конвенції тоді і тільки тоді, коли цей захід вживають в одному з шести випадків, передбачених ст. 5 Конвенції.

**ЗІ ЗМІСТУ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ
ВИПЛИВАЄ НИЗКА ОБОВ'ЯЗКІВ ДЕРЖАВИ У РАЗІ ВТРУЧАННЯ ЇЇ ОРГАНІВ У
СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ ОСІБ.**

- **Позитивні** - знати про місце знаходження особи, якщо вона була взята під варту органами влади; надати інформацію стосовно місця знаходження цієї особи (рішення Суду у справі «*Surplus v. Turkey*» від 10.05.2001), вжити ефективних заходів для гарантованого запобігання ризику зникнення людей;
- **Процесуальні** - без зволікань провести ефективне розслідування за наявності скарги на те, що конкретна особа була заарештована, після чого зникла (рішення Суду у справі «*Kurt v. Turkey*» від 25.05.1998).

КОНСТИТУЦІЯ (СТ 29) ВСТАНОВЛЮЄ КРИТЕРІЇ ПРАВОМІРНОСТІ ОБМЕЖЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ:

- Підстави та порядок, які встановлюються законом; вчинення затримання компетентним і належним органом влади; затримання на основі вмотивованого рішення суду або у разі нагальної необхідності; тримання під вартою як тимчасовий запобіжний захід; встановлення підстав затримання особи судом протягом 72 годин з моменту затримання; гарантії невідкладного повідомлення затриманого про мотиви арешту або затримання; гарантій для затриманого знати про зміст своїх прав та правову допомогу захисника.

**ПРАВО НА НЕДОТОРКАННІСТЬ ЖИТЛА ТА ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ (СТ. 30
КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ).**

**КОНСТИТУЦІЯ ВСТАНОВЛЮЄ КРИТЕРІЇ ПРАВОМІРНОСТІ ОБМЕЖЕННЯ
НЕДОТОРКАННОСТІ ЖИТЛА ТА ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ:**

- Проникнення на основі вмотивованого рішення суду; проникнення з метою проведення огляду або обшуку; проникнення на основі закону; наявність невідкладних випадків; необхідність безпосереднього переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину.

**ПРАВО НА ТАЄМНИЦЮ ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕГРАФНОЇ ТА ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ
(СТ. 31 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ). ПРИВАТНІ ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ ТА ОБМІНУ
ІНФОРМАЦІЄЮ Є ВАЖЛИВОЮ СКЛАДОВОЮ ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ.**

Згідно з Конституцією виділяються два режими такого обміну: шляхом листування та за допомогою технічних засобів - телефонні розмови, телеграфна та інша кореспонденція, електронна пошта, інші електронні засоби зв'язку.

ЗМІСТ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАХИСТУ (СТ. 31)

- Під конституційний захист підпадають конфіденційність режиму обміну інформацією, яка може передаватися як усно, так і письмово чи за допомогою технічних засобів. Сюди також необхідно віднести системи знаків іншого роду, які мають інформаційну значущість для особи. Це - передача інформації через електронний зв'язок (Інтернет), поштою, телефоном, телефаксом, телеграфом та іншими подібними способами. Вимоги конституційного захисту поширюються також на операторів, провайдерів, які зобов'язані забезпечити режим конфіденційності шляхом вжиття технічних та організаційних заходів для захисту телекомунікаційних мереж, засобів телекомунікацій, інформації з обмеженим доступом тощо (ст. 9 Закону про зв'язок).

ПРАВО НА НЕДОТОРКАННІСТЬ ОСОБИСТОГО І СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ ОСОБИ (СТ. 32 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ).

- Конституційна гарантія поширюється на можливість вільного вибору особою особистого життя, формування кола спілкування та соціальних зв'язків, визначення роду професійних занять. Конституційний захист надається сімейному життю, оскільки сім'я є найважливішим середовищем і необхідною умовою нормальної життєдіяльності людини.

ПРАВО НА ЗАХИСТ ВІД ВТРУЧАННЯ В ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ МОЖНА РОЗУМІТИ ЯК НЕДОТОРКАННІСТЬ СЕРЕДОВИЩА ЖИТТЯ ЛЮДИНИ, ЗАХИСТ ЙОГО ВІД СВАВІЛЬНОГО ВТРУЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ І БУДЬ-ЯКИХ СТОРОННІХ ОСІБ, У ТОМУ ЧИСЛІ І ЧЛЕНІВ СІМ'Ї, В ЙОГО СПОСІБ ЖИТТЯ ВЗАГАЛІ.

- У справі «Х проти Нідерландів» (1986) ЄСПЛ визначив особисте життя як «поняття, що охоплює фізичну і моральну недоторканість особи, включаючи її статеве життя»
- **Стаття 301 ЦК України передбачає такі елементи права на особисте життя:**
  - а) можливість фізичної особи бути носієм даного особистого блага;
  - б) право визначати своє особисте життя;
  - в) повноваження на ознайомлення з обставинами особистого життя. Це означає, що особа самостійно визначає коло осіб, які можуть володіти інформацією про її особисте життя.

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ДАЄ ТАКОЖ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СІМ'Я», ЯКИМ ОХОПЛЮЮТЬСЯ ОСОБИ, ЯКІ СПІЛЬНО ПРОЖИВАЮТЬ, ПОВ'ЯЗАНІ СПІЛЬНИМ ПОБУТОМ, МАЮТЬ ВЗАЄМНІ ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ (СТ. 3 СІМЕЙНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ).

- КСУ зазначив (Рішення КСУ у справі щодо офіційного тлумачення терміна «член сім'ї» NQ 5-рп/99 від 3 червня 1999 року), що розуміння поняття «член сім'ї» слід диференціювати залежно від галузі законодавства. Зокрема, КСУ під членом сім'ї військовослужбовця, працівника поліції розуміє осіб, які відповідають таким критеріям: а) кровні (родинні) зв'язки або шлюбні відносини; постійне проживання з цими особами; ведення з ними спільного господарства. Тому до категорії членів сім'ї належать: дружина (чоловік); батьки, діти незалежно від того, чи є ці діти будь-кого з подружжя, спільні чи усиновлені, народжені у шлюбі або позашлюбю; близькі родичі та інші родичі, які не перебувають у безпосередніх родинних зв'язках; утриманці.

Втручання можливе тільки на підставі Конституції

і має відповідати критеріям легітимності, пропорційності, забезпечення суспільних інтересів, передбачених статтями 23, 29-32, 34, 35, 37, 41, 43, 44, 50-52, 54, 55 Основного Закону України (національної безпеки, територіальної цілісності, авторитету і неупередженості правосуддя, прав і свобод інших людей, здоров"я і моральності населення).

ЗАХИСТ КОНФІДЕЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОСОБУ

- **До такої інформації належать:**

лікарська таємниця, таємниця усиновлення, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, адвокатська таємниця, таємниця вчинюваних нотаріальних дій, банківська таємниця, державна таємниця. Така інформація може збиратися, зберігатися, використовуватися та поширюватися лише на основі закону в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ.

ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ОСОБИ ГАРАНТУЄТЬСЯ Ч. 3 СТ. 32 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ І ПОШИРЮЄТЬСЯ НА ІНФОРМАЦІЮ, ЯКА НЕ ПІДПАДАЄ ПІД ОХОРОНУ, ВИЗНАЧЕНУ ЗАКОНОМ ЯК ДЕРЖАВНА ЧИ ЯК ІНФОРМАЦІЯ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ.

- ЕСПЛ визнає (справа «Клаас проти Німеччини»), що може мати місце легітимне втручання у приватне життя у формі стеження за особою, що може бути виправданим з мотивів суспільної необхідності зважаючи на «технічні досягнення засобів шпіонажу і, відповідно, засобів спостереження» і «розвиток тероризму в Європі за останні роки». Тому можливо, що «діяльність або небезпека, проти якої спрямована низка заходів спостереження, можуть тривати роками, навіть десятиліттями після зупинення цих заходів».

Подальше повідомлення особи про заходи стеження «може у значному ступені поставити під загрозу дострокову мету, яка першопочатково вважалася причиною ведення спостереження» ".

ПРАВО НА СПРОСТУВАННЯ ВІДОМОСТЕЙ

- Особа має право на спростування недостовірної інформації про себе і членів сім'ї та право вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням і поширенням такої недостовірної інформації.
- Щодо політиків і державних діячів, то на них поширюється положення про ширшу сферу допустимої критики, і щодо опублікування інформації про них і членів їхньої сім'ї, тому обсяг конституційного захисту є вужчим, ніж у приватних осіб". (Рішення ЄСПЛ у справі «Лінгенс проти Австрії»).

Тема 2. Гендерно-чутливий підхід в роботі поліції

МЕТА ҐЕНДЕРНО-ЧУТЛИВОГО ПІДХОДУ В РОБОТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

- **ПОПЕРЕДЖЕННЯ І ВІДПОВІДЬ НА РІЗНІ ФОРМИ ЗЛОЧИНІВ І НЕБЕЗПЕК, З ЯКИМИ СТИКАЮТЬСЯ ЧОЛОВІКИ, ЖІНКИ, ДІВЧАТА, ХЛОПЦІ, ВКЛЮЧНО З ҐЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНИМ НАСИЛЬСТВОМ.**
- **ПАРИТЕТНА УЧАСТЬ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ В ПОЛІЦІЇ.**
- **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОГО ДОСТУПУ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК ДО ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ.**
- **ПРИПИНЕННЯ БУДЬ-ЯКОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ І ПОРУШЕНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ З БОКУ ПОЛІЦІЇ.**
- **ВІДПОВІДНІСТЬ МІЖНАРОДНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВУ ЩОДО ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ.**

ПОМИЛКИ В НЕРОЗУМІННІ ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВОГО ПІДХОДУ В РОБОТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

- СПРОЩЕНЕ РОЗУМІННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ (ЯК МЕХАНІЧНЕ СПІВВІДНОШЕННЯ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ В ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ СЛУЖБІ; ПРОТЕКЦІОНІСТСЬКІ ЗАХОДИ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО ЖІНОК ТОЩО).
- ПОБУДОВА СВОЇХ ДІЙ НА ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПАХ.
- СТАВЛЕННЯ ДО ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ, ЯК ЧОГОСЬ ШТУЧНОГО, НОВОГО, НЕПОТРІБНОГО В УКРАЇНІ;
- ЗВУЖЕНЕ РОЗУМІННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ПОЛІТИКИ, ЩО ЗАХИЩАЄ ТІЛЬКИ ПРАВА ЖІНОК;
- НЕХТУВАННЯ ФАКТУ, ЩО ГЕНДЕР МОЖЕ БУТИ ВПЛИВОВИМ ФАКТОРОМ ПРАВОПОРУШЕННЯ.

ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВИЙ ПІДХІД НА РОБОЧОМУ МІСЦІ

- Політика щодо осіб з сімейними обов'язками
- Протидія сексуальним домаганням
- Підтримка участі жінок у правоохоронних органах

СЕКСУАЛЬНІ ДОМАГАННЯ

ДІЇ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ, ВИРАЖЕНІ СЛОВЕСНО (ПОГРОЗИ, ЗАЛЯКУВАННЯ, НЕПРИСТОЙНІ ЗАУВАЖЕННЯ) АБО ФІЗИЧНО (ДОТОРКАННЯ, ПОПЛЕСКУВАННЯ), ЩО ПРИНИЖУЮТЬ ЧИ ОБРАЖАЮТЬ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ВІДНОСИНАХ ТРУДОВОГО, СЛУЖБОВОГО, МАТЕРІАЛЬНОГО ЧИ ІНШОГО ПІДПОРЯДКУВАННЯ

ЗАПОБІГАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ДОМАГАНЬ

- СПОСІБ ПОДАВАННЯ СКАРГИ ТА ІНФОРМАЦІЮ, ЯКУ СЛІД ВКАЗАТИ;
- СПОСІБ ПІДТВЕРДЖЕННЯ СКАРГИ
- ПРАВА ЗВИНУВАЧУВАНОЇ (ЗВИНУВАЧУВАНИХ) ОСІБ
- ПРОЦЕС ПРОВЕДЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ (З ВКАЗАНИМИ ТЕРМІНАМИ)
- СПОСОБИ ОТРИМАННЯ ЗАЯВНИКОМ І ЗВИНУВАЧУВАНИМ ІНФОРМАЦІЇ ПРО РОЗСЛІДУВАННЯ, А ТАКОЖ ЕТАПИ ПРОЦЕСУ РОЗСЛІДУВАННЯ

ВПЛИВ ҐЕНДЕРНОГО ФАКТОРУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ

ВІДМІННІСТЬ ЗАГРОЗ ЧОЛОВІКАМ, ЖІНКАМ, ХЛОПЦЯМ І ДІВЧАТАМ

Чоловіки	Жінки	Хлопці	Дівчата
Пограбування Напади Вбивство Групове насильство	Насильство в сім'ї Сексуальне насильство Сексуальні домагання Примусова стерилізація	Групове насильство Цькування	Селективні аборти Зґвалтування Ранній шлюб

СТРАТЕГІЇ ПОЛЩЕЙСЬКИХ ЩОДО ГЕНДЕРНО-ОБУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА

- **ОПЕРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ І НАВИЧКИ, ЩО ДОПОМОЖУТЬ У ВИПАДКАХ ГЕНДЕРНО-ОБУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА ПРОВОДИТИ РОЗСЛІДУВАННЯ З ПОВАГОЮ ГІДНОСТІ ПОТЕРПЛИХ.**
- **РОЗСЛІДУВАННЯ ФАКТІВ ГЕНДЕРНО-ОБУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА, НАСИЛЬСТВА У СІМ'Ї, ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖІНОК ПІДГОТОВЛЕНИМИ ПОЛЩЕЙСЬКИМИ У КОНТАКТІ З ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ У ЦЬОМУ НАПРЯМКУ, ТА З ІНШИМИ ВІДПОВІДНИМИ СЛУЖБАМИ.**
- **НАЛАГОДЖЕННЯ СПІВПРАЦІ МІЖ ПОЛЩЕЮ, МЕДИКАМИ, ЮРИСТАМИ, ОСВІТЯНАМИ, ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.**

Ефективна комунікація

Ефективна комунікація.

Тема 2.

Спілкування в складних
випадках

ПРАВИЛА РОБОТИ

- Кейсова робота
- Моделювання
- Активна участь самих учасників
- Збір рекомендацій від патрульних
- Провокації
- Можливість вербальної та обмеженої фізичної агресії з метою моделювання

Стратегії спілкування з групою. Масові заходи

- **Утримання дистанції.** Не спілкуємось, не реагуємо на дрібні провокації. Діємо за вказівкою командира
- **Фіксація порушників.** Не спілкуємось, намагаємось визначити, зафіксувати основні ознаки правопорушників для подальших дій.
- **Охорона сторонніх осіб.** При наявності у натовпі сторонніх осіб (люди похилого віку, матері із дітьми, особи, що явно хочуть покинути натовп) – намагатись визволити їх з натовпу, дати можливість вийти із складної ситуації

Масові заходи

- При спілкуванні із великою кількістю осіб, робіть основний акцент на спілкуванні із лідерами угруповання.
- При спілкуванні із громадянами, постійно стояти до них обличчям або в півоберта, щоб бачити їхні дії.
- Намагатись тримати всіх учасників події в полі зору, на відстані декількох метрів. При можливості, не допускати, аби хтось заходив збоку або за спину.

Масові заходи

- Звертати особливу увагу на сторонніх людей (мати з дитиною, яка випадково потрапила в натовп, громадяни похилого віку), намагайтесь виводити їх з натовпу.
- У випадках коли, патрульний протистоїть великому скупченню людей, в першу чергу слідкувати за власною безпекою та безпекою сторонніх громадян (тих, що не мають відношення до групових акцій).

Стратегії спілкування з групою. Виклик

- **Агресивна стратегія.** (Тиск, агресивна поведінка, погрози, використання або погроза зброєю).
- **Стратегія компромісу та встановлення відносин.** (Поставте себе у моє становище, на Вас жаліються, все одно приїде наступний патруль, Навіщо Ви ображаєте мене, жінку? навіщо провокувати конфлікт...).
- **Стратегія очікування.** (Обрубання комунікації, прохання пояснити, прохання говорити по одному, утримання дистанції, спроба затягнути час).

Агресивний натовп

- Для зниження агресивності натовпу необхідно спілкуватись із лідером, провокатором, агресивно налаштованим громадянином. Для отримання інформації про стан справ потрібно спілкуватись з особою, що здатна чітко висловити свої думки та описати те, що відбувалось. Це може бути як одна, так і різні особи.
- Розділення ролей в парі патрульних. Перший – контролює натовп, другий – викликає підкріплення, допитує свідка, який здатний розмовляти, виконує інші необхідні дії.

Агресивний натовп

- Знизити емоційне зараження, коли декілька людей говорять одночасно і транслують одна одній емоційний стан.
- Припинити паралельні діалоги та «базар».
- Персоналізація комунікації. «Ти (Дивлячись в очі) будеш свідком по справі? Поїдеш у відділок писати заяву про порушення справи?»
- Можливо переходити на розмовний стиль, коли група перестає вести себе агресивно. Другий патрульний в цей час повинен діяти за ситуацією, можливо викликати підкріплення.

Агресивний натовп

- Конвенційний, формалізований контакт. Агресивний натовп намагається спровокувати поліцейського і використати його відповіді як привід до агресії чи накручування власного емоційного стану. Тому необхідно зберігати позицію офіційного спілкування, робити посилання на інструкції та закони. Використовувати принцип зламаної платівки.

Громадяни, що повернулись з зони АТО

- Загальне ставлення – обережна повага.
- Уникати різких рухів, гучного тону мовлення.
- При можливості, уникати погроз, наказів, використання авторитарного стилю у спілкуванні, силових дій по відношенню до співбесідника.

Громадяни, що повернулись з зони АТО

Варіанти відповідей у випадку провокативних питань (Чому Ви тут, а не на фронті?):

- Необхідність забезпечити лад у тилу.
- Необхідність захисту правопорядку, щоб сім'ї не боялися ввечері повертатись додому.
- Кожен виконує свої накази. Ти виконуєш накази свого керівництва. У мене також є моє керівництво, я також виконую його накази?
- Ми маємо достатньо ворогів, щоб ще один із одним сваритись.
- Невже ти думаєш, що я тут мажор? В мене чиста і безпечна робота? А тобі давно доводилось тягати безхатченків чи брати наркомана під час наркотичної ломки?

Спілкування із високопосадовцями

- Високопосадовці є звичайними громадянами України.
- При виявленні чиновника, представника прокуратури, повідомити командира роти/батальйону.
- Як доказ слів особи, намагайтесь визначити її ПІБ, прохайте продемонструвати документи, що підтверджують особу.
- Чиновники відчують побоюванню при звертанні до ЗМІ. Тому публічність високопосадовця та її уникнення можуть бути аргументом у розмові

Спілкування із високопосадовцями

- У випадку загроз чи спроб вирішити справу «без оформлення», повідомити, що розмова із громадянином записується приладами відео фіксації. Запис транслюється на сервери патрульної поліції.
- У випадку загроз чи спроб вирішити справу «без оформлення», пояснити, що дії громадянина можуть бути кваліфіковані як погрози/корупція. Спитати, що усвідомлює громадянин, що такі дії можуть мати для нього негативні наслідки у вигляді_____

Спілкування із високопосадовцями

- Якщо громадянин дзвонить комусь і пропонує патрульному поспілкуватись із «важливою людиною», відмовитись брати телефон, посилаючись на пряму заборону брати чи використовувати мобільні телефони сторонніх осіб.
- Якщо громадянин посилається на знайомство із відомими особами/чиновниками патрульної поліції. Проводити стандартну схеми протидії маніпуляціям. «Я вас вітаю, але він не скоював правопорушення. В той же час, Ви скоїли правопорушення, перетнувши подвійну.....»

Спілкування із громадськими організаціями

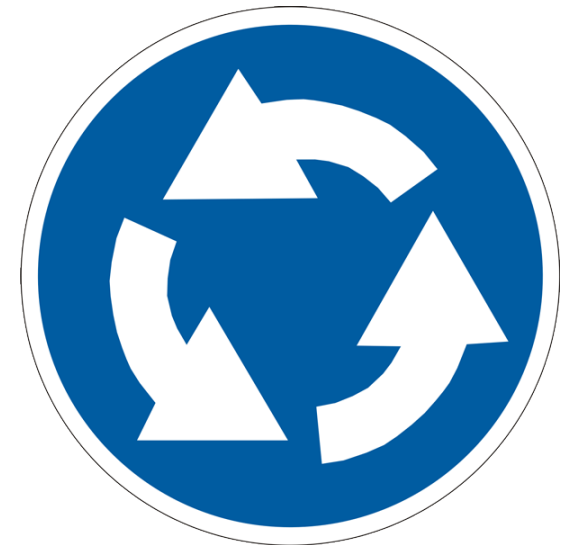
- Завдання багатьох організацій зводиться до конфлікту та провокації.
- Максимальне дотримання норм законодавства.
- Перехоплення ініціативи методом зустрічних питань.
- Прохання аргументувати відповідь із урахуванням норм та посилань на діюче законодавство.
- Намагатись самому уникати екзамену на знання законодавства, при тому, що патрульний не може відмовити громадянину.

Спілкування із громадськими організаціями

- Розділення патрульних. Один – займається спілкуванням із представниками ГО, другий – займається оформленням ДТП.
- Пропозиція по роз*ясненню в ситуації звернутись до відділів патрульної поліції, що займаються журналістськими зверненнями.
- В ситуація окремої неправоти – спокійно визнати свою вину. Визнання своєї вини не перекреслює загальну ситуацію. (Те, що я неправильно назвав статтю закону не відмінює Ваше правопорушення)

Стандартні рекомендації по спілкуванню у складних ситуаціях

- Чітке усвідомлення власної мети. “Які мої цілі в спілкуванні? Якщо я погоджусь із іншою людиною, це співпадає в моїми цілями?”
- Зламана платівка – постійне повторення своїх вимог.
  - Пред'явіть будь-ласка документи.
  - Я поспішаю.
  - Пред'явіть будь-ласка документи.
  - Ви що? Не чули?
  - Пред'явіть будь-ласка документи
  - Ви знущаетесь?
  - Ні в якому разі. Пред'явіть будь-ласка документи
  - Ось, ось, задовбали.
  - Дякую.

Стандартні рекомендації по спілкуванню у складних ситуаціях

- Посилання на третю особу, закон, ситуацію. “Згідно з Законом України, пунктом 68.3 Ви повинні...”
- Відділити мух від котлет. Причину від правопорушення. Тему 1 від теми 2
  - Ми вітаємо Вас із народженням сину. (**причина**)
Нажаль Ви порушили ПДД. (**правопорушення**)
  - Я розумію Ваше бажання якнайшвидше вирішити цю справу. (**тема 1**)
Тому пропоную якнайшвидше заповнити протокол і відпустити Вас (**тема 2**)

Окремі рекомендації та поради по спілкуванню

- 1) Доказами є будь - які фактичні дані, які поліцейський, як посадова особа, оцінює у їх сукупності за внутрішнім переконанням.

“Остаточно обгрунтованість та достатність доказів оцінює суд”.
Якщо ви не погоджуєтесь з _____ як з доказом, ви маєте право оскаржити мої дії

- 2) Жоден нормативно-правовий акт не зобов'язує поліцейського на місці зупинки ТЗ показувати фото-, відеодокази порушення.

“Поясніть мені, який нормативно-правовий акт зобов*язує поліцейського демонструвати фото та відеодокази порушення на місці зупинки ТЗ”

Окремі рекомендації та поради по спілкуванню

- 3) Поліцейський давав присягу на вірність Українському народові, а тому діють виключно в межах закону. За порушення закону та неправомірне звинувачення у вчиненні правопорушення несуть юридичну відповідальність, у т.ч. кримінальну. З огляду на це, підстав недовіряти поліцейську - немає.

Якщо Ви, як водій, не довіряєте поліцейському, це Ваша особиста думка. Дії поліцейського можуть бути оскаржені в установленому порядку. Ваша недовіра не впливає на сутність вчиненого правопорушення

Окремі рекомендації та поради по спілкуванню

- 4) Вимога поліцейського про зупинення ТЗ є законною. Ваша незгода, не впливає на необхідність виконувати вимогу поліцейського (пред'явіть, будь-ласка ПВ, РД, ПОСЦПВВНТЗ)
- 5) Згідно п. 2.1 ПДР, водій повинен зупинитися та на вимогу поліцейського пред'явити документи, зазначені у п. 2.4 ПДР. Будь ласка, виконуйте вимогу та не переводьте питання у русло законності, тому що мої дії правомірні.
- 6) Будь-ласка, назвіть статті закону, які зобов'язують мене робити наступне....

Окремі рекомендації та поради по спілкуванню

- 8) Рішення про законність чи незаконність моїх дій приймає вищестоящий орган або суд, і це буде підтверджено офіційним рішенням. Ви, як водій, не є вищестоящим органом, не є судом, який приймає рішення про законність чи незаконність моїх дій, а тому прошу виконувати мої вимоги
- 8) Немає процедури оскарження дій поліцейського на місці зупинки транспортного засобу. Законом передбачена процедура оскарження, а тому, будь ласка, не сперечайтесь з поліцейським.
- 9) У Вас є право їх оскаржити у встановленому законом порядку.

Ефективна комунікація

Тема 2. Спілкування в складних випадках

ПРАВИЛА РОБОТИ

- Кейсова робота
- Моделювання
- Активна участь самих учасників
- Збір рекомендацій від патрульних
- Провокації
- Можливість вербальної та обмеженої фізичної агресії з метою моделювання

Стратегії спілкування з групою. Масові заходи

- **Утримання дистанції.** Не спілкуємось, не реагуємо на дрібні провокації. Діємо за вказівкою командира
- **Фіксація порушників.** Не спілкуємось, намагаємось визначити, зафіксувати основні ознаки правопорушників для подальших дій.
- **Охорона сторонніх осіб.** При наявності у натовпі сторонніх осіб (люди похилого віку, матері із дітьми, особи, що явно хочуть покинути натовп) – намагатись визволити їх з натовпу, дати можливість вийти із складної ситуації

Масові заходи

- При спілкуванні із великою кількістю осіб, робіть основний акцент на спілкуванні із лідерами угруповання.
- При спілкуванні із громадянами, постійно стояти до них обличчям або в півоберта, щоб бачити їхні дії.
- Намагатись тримати всіх учасників події в полі зору, на відстані декількох метрів. При можливості, не допускати, аби хтось заходив збоку або за спину.

Масові заходи

- Звертати особливу увагу на сторонніх людей (мати з дитиною, яка випадково потрапила в натовп, громадяни похилого віку), намагайтесь виводити їх з натовпу.
- У випадках коли, патрульний протистоїть великому скупченню людей, в першу чергу слідкувати за власною безпекою та безпекою сторонніх громадян (тих, що не мають відношення до групових акцій).

Стратегії спілкування з групою. Виклик

- **Агресивна стратегія.** (Тиск, агресивна поведінка, погрози, використання або погроза зброєю).
- **Стратегія компромісу та встановлення відносин.** (Поставте себе у моє становище, на Вас жаліються, все одно приїде наступний патруль, Навіщо Ви ображаєте мене, жінку? навіщо провокувати конфлікт...).
- **Стратегія очікування.** (Обрубання комунікації, прохання пояснити, прохання говорити по одному, утримання дистанції, спроба затягнути час).

Агресивний натовп

- Для зниження агресивності натовпу необхідно спілкуватись із лідером, провокатором, агресивно налаштованим громадянином. Для отримання інформації про стан справ потрібно спілкуватись з особою, що здатна чітко висловити свої думки та описати те, що відбувалось. Це може бути як одна, так і різні особи.
- Розділення ролей в парі патрульних. Перший – контролює натовп, другий – викликає підкріплення, допитує свідка, який здатний розмовляти, виконує інші необхідні дії.

Агресивний натовп

- Знизити емоційне зараження, коли декілька людей говорять одночасно і транслують одна одній емоційний стан.
- Припинити паралельні діалоги та «базар».
- Персоналізація комунікації. «Ти (Дивлячись в очі) будеш свідком по справі? Поїдеш у відділок писати заяву про порушення справи?»
- Можливо переходити на розмовний стиль, коли група перестає вести себе агресивно. Другий патрульний в цей час повинен діяти за ситуацією, можливо викликати підкріплення.

Агресивний натовп

- Конвенційний, формалізований контакт. Агресивний натовп намагається спровокувати поліцейського і використати його відповіді як привід до агресії чи накручування власного емоційного стану. Тому необхідно зберігати позицію офіційного спілкування, робити посилання на інструкції та закони. Використовувати принцип зламаної платівки.

Громадяни, що повернулись з зони АТО

- Загальне ставлення – обережна повага.
- Уникати різких рухів, гучного тону мовлення.
- При можливості, уникати погроз, наказів, використання авторитарного стилю у спілкуванні, силових дій по відношенню до співбесідника.

Громадяни, що повернулись з зони АТО

Варіанти відповідей у випадку провокативних питань (Чому Ви тут, а не на фронті?):

- Необхідність забезпечити лад у тилу.
- Необхідність захисту правопорядку, щоб сім'ї не боялися ввечері повертатись додому.
- Кожен виконує свої накази. Ти виконуєш накази свого керівництва. У мене також є моє керівництво, я також виконую його накази?
- Ми маємо достатньо ворогів, щоб ще один із одним сваритись.
- Невже ти думаєш, що я тут мажор? В мене чиста і безпечна робота? А тобі давно доводилось тягати безхатченків чи брати наркомана під час наркотичної ломки?

Спілкування із високопосадовцями

- Високопосадовці є звичайними громадянами України.
- При виявленні чиновника, представника прокуратури, повідомити командира роти/батальйону.
- Як доказ слів особи, намагайтесь визначити її ПІБ, прохайте продемонструвати документи, що підтверджують особу.
- Чиновники відчують побоюванню при звертанні до ЗМІ. Тому публічність високопосадовця та її уникнення можуть бути аргументом у розмові

Спілкування із високопосадовцями

- У випадку загроз чи спроб вирішити справу «без оформлення», повідомити, що розмова із громадянином записується приладами відео фіксації. Запис транслюється на сервери патрульної поліції.
- У випадку загроз чи спроб вирішити справу «без оформлення», пояснити, що дії громадянина можуть бути кваліфіковані як погрози/корупція. Спитати, що усвідомлює громадянин, що такі дії можуть мати для нього негативні наслідки у вигляді_____

Спілкування із високопосадовцями

- Якщо громадянин дзвонить комусь і пропонує патрульному поспілкуватись із «важливою людиною», відмовитись брати телефон, посилаючись на пряму заборону брати чи використовувати мобільні телефони сторонніх осіб.
- Якщо громадянин посилається на знайомство із відомими особами/чиновниками патрульної поліції. Проводити стандартну схеми протидії маніпуляціям. «Я вас вітаю, але він не скоював правопорушення. В той же час, Ви скоїли правопорушення, перетнувши подвійну.....»

Спілкування із громадськими організаціями

- Завдання багатьох організацій зводиться до конфлікту та провокації.
- Максимальне дотримання норм законодавства.
- Перехоплення ініціативи методом зустрічних питань.
- Прохання аргументувати відповідь із урахуванням норм та посилань на діюче законодавство.
- Намагатись самому уникати екзамену на знання законодавства, при тому, що патрульний не може відмовити громадянину.

Спілкування із громадськими організаціями

- Розділення патрульних. Один – займається спілкуванням із представниками ГО, другий – займається оформленням ДТП.
- Пропозиція по роз*яснення в ситуації звернутись до відділів патрульної поліції, що займаються журналістськими зверненнями.
- В ситуація окремої неправоти – спокійно визнати свою вину. Визнання своєї вини не перекреслює загальну ситуацію. (Те, що я неправильно назвав статтю закону не відмінює Ваше правопорушення)

Стандартні рекомендації по спілкуванню у складних ситуаціях

- Чітке усвідомлення власної мети. “Які мої цілі в спілкуванні? Якщо я погоджусь із іншою людиною, це співпадає в моїми цілями?”
- Зламана платівка – постійне повторення своїх вимог.
  - Пред'явіть будь-ласка документи.
  - Я поспішаю.
  - Пред'явіть будь-ласка документи.
  - Ви що? Не чули?
  - Пред'явіть будь-ласка документи
  - Ви знущаетесь?
  - Ні в якому разі. Пред'явіть будь-ласка документи
  - Ось, ось, задовбали.
  - Дякую.

Стандартні рекомендації по спілкуванню у складних ситуаціях

- Посилання на третю особу, закон, ситуацію. “Згідно з Законом України, пунктом 68.3 Ви повинні...”
- Відділити мух від котлет. Причину від правопорушення. Тему 1 від теми 2
  - Ми вітаємо Вас із народженням сину. (**причина**)
Нажаль Ви порушили ПДД. (**правопорушення**)
  - Я розумію Ваше бажання якнайшвидше вирішити цю справу. (**тема 1**)
Тому пропоную якнайшвидше заповнити протокол і відпустити Вас (**тема 2**)

Окремі рекомендації та поради по спілкуванню

- 1) Доказами є будь - які фактичні дані, які поліцейський, як посадова особа, оцінює у їх сукупності за внутрішнім переконанням.

“Остаточно обгрунтованість та достатність доказів оцінює суд”.
Якщо ви не погоджуєтесь з _____ як з доказом, ви маєте право оскаржити мої дії

- 2) Жоден нормативно-правовий акт не зобов'язує поліцейського на місці зупинки ТЗ показувати фото-,відеодокази порушення.

“Поясніть мені, який нормативно-правовий акт зобов*язує поліцейського демонструвати фото та відеодокази порушення на місці зупинки ТЗ”

Окремі рекомендації та поради по спілкуванню

- 3) Поліцейський давав присягу на вірність Українському народові, а тому діють виключно в межах закону. За порушення закону та неправомірне звинувачення у вчиненні правопорушення несуть юридичну відповідальність, у т.ч. кримінальну. З огляду на це, підстав недовіряти поліцейську - немає.

Якщо Ви, як водій, не довіряєте поліцейському, це Ваша особиста думка. Дії поліцейського можуть бути оскаржені в установленому порядку. Ваша недовіра не впливає на сутність вчиненого правопорушення

Окремі рекомендації та поради по спілкуванню

- 4) Вимога поліцейського про зупинення ТЗ є законною. Ваша незгода, не впливає на необхідність виконувати вимогу поліцейського (пред'явіть, будь-ласка ПВ, РД, ПОСЦПВВНТЗ)
- 5) Згідно п. 2.1 ПДР, водій повинен зупинитися та на вимогу поліцейського пред'явити документи, зазначені у п. 2.4 ПДР. Будь ласка, виконуйте вимогу та не переводьте питання у русло законності, тому що мої дії правомірні.
- 6) Будь-ласка, назвіть статті закону, які зобов'язують мене робити наступне....

Окремі рекомендації та поради по спілкуванню

- 8) Рішення про законність чи незаконність моїх дій приймає вищестоящий орган або суд, і це буде підтверджено офіційним рішенням. Ви, як водій, не є вищестоящим органом, не є судом, який приймає рішення про законність чи незаконність моїх дій, а тому прошу виконувати мої вимоги
- 8) Немає процедури оскарження дій поліцейського на місці зупинки транспортного засобу. Законом передбачена процедура оскарження, а тому, будь ласка, не сперечайтесь з поліцейським.
- 9) У Вас є право їх оскаржити у встановленому законом порядку.

Стресостійкість

Тема 1.
Стрес та форми його
опанування

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ СТРЕСУ

- ✓ Стрес в роботі поліцейського
- ✓ Загальна теорія стресу
- ✓ Види стресу
- ✓ Адаптація до стресу
- ✓ Стресостійкість

Стрес в роботі поліцейського

Службова діяльність нерідко пов'язана з підвищеними фізичними та емоційними навантаженнями, конфліктними ситуаціями, ризиком для життя, необхідністю діяти по усій території Держави.

Будь-яка ситуація службової діяльності: перевірка документів; припинення порушень громадського порядку ; затримання і конвоювання правопорушників; огляд транспортних засобів; охорона і захист учасників кримінального судочинства, фізичних і юридичних осіб, пов'язана з психічною напругою і потенційною загрозою «психологічного вибуху», що може перерости в гостре протистояння.

Фактори, що негативно впливають на ефективність дій офіцера:

1. Непередбачуваність обставин
2. Швидкість перебігу подій
3. Значні психічні та фізіологічні навантаження
4. Невизначеність
5. Рівень особистої витривалості
6. Здатність приймати рішення
7. Ризик

Якості, що негативно впливають на ефективність дій офіцера:

- надмірно висока інтенсивність психічної напруги;
- неспокій, тривога;
- розгубленість, нерішучість, уповільнення реакцій;
- побоювання невдачі;
- прагнення уникнути відповідальності;
- зниження спостережливості, пам'яті, кмітливості;
- погіршення спроможності об'єктивно та оперативно оцінити обстановку;
- пасивність, зниження активності, наполегливості, цілеспрямованості, винахідливості у досягненні професійної мети;
- відчуття слабкості, безсилля, втома без об'єктивних причин (відсутність травм, поранень, надмірних і тривалих навантажень), нездатність мобілізуватися;
- зростання дратівливості, втрата контролю над собою, імпульсивні, необдумані дії, що можуть становити небезпеку для себе і оточуючих тощо.

СТРЕС

Стрес (англ. stress — навантаження, напруга) – стан підвищеної напруги організму.

Види стресу

Еустрес – викликаний позитивними подіями, або той, що дозволяє мобілізуватись та ефективно працювати.

Дистрес – викликаний негативними подіями, або той, що зменшує наші можливості.

Види стресу

Реальний стрес – реальна небезпека для людини (швидка їзда, агресивна поведінка фанатів, робота на висоті та ін.)

Фантомний стрес – уявна небезпека (страх перед важливою розмовою, негативне уявлення про своє майбутнє та ін.)

Види стресу

Короткостроковий – повсякденний стрес, викликаний малозначними ситуаціями.

Приклади: сварка із керівником, запізнення на роботу, пляма на сорочці, сексуальні відносини, швидка їзда на автомобілі, вечірка із друзями.

Період адаптації:

швидкий, середньої тривалості

Види стресу

Критичний – стрес, викликаний критичними життєвими ситуаціями.

Приклади: травма, загибель близького, розлучення, народження дитини, зміна роботи, закінчення навчання, одруження.

Період адаптації:

Довгий, може потребувати значних змін в житті.

Види стресу

Хронічний – довготривалий стрес, що продовжує діяти на людину.

Приклади: складна ситуація на роботі, тривалий конфлікт у сім'ї, переживання та спогади травматичних подій.

Період адаптації:

Довгий. Потребує значних змін в житті, ставленні до стрес-факторів, допомоги спеціаліста

Адаптація до стресу

Адаптація

Адаптація – звикання до стресу.

Час адаптації залежить від багатьох факторів: вродженої стресостійкості, готовності до стресу, рівня небезпеки (реальної та фантомної) та ін.

Нормований – стрес, до якого ми загалом адаптувались, який не викликає у нас значних переживань.

Понаднормований – стрес, який виходить за межі нашої адаптованості.

Адаптація

- 1) Рівень стресостійкості збільшується, при підготовці до специфічного стресу, з яким Ви зустрінетесь. (Отримати досвід на тренуванні, звикнути до виду крові, продумати та пропрацювати план дій тощо).**
- 2) Рівень стресостійкості збільшується із досвідом вирішення подібних ситуацій.**
- 3) При відсутності адаптації до стресу може розвинутисть апатія та депресія, стрес може перейти у хронічну форму.**

Стресостійкість

Стресостійкість - здатність сприймати та протистояти стресорам:

1. різного рівня
2. в конкретній ситуації або групі ситуації

Загальний рівень стресостійкості

Здатність протистояти стресорами (стресовим ситуаціям) як здатність організму та особистості:

- Адаптивність
- Адекватна самооцінка
- Здатність вирішувати проблеми
- Адекватні та різноманітні стратегії подолання стресів
- Наявність підтримки з боку друзів, рідних та колег
- Індивідуальні властивості (темперамент, швидкість реакції та ін)

Стійкість до специфічного, в тому числі професійного стресу

Здатність протистояти стресорами (стресовим ситуаціям) типовим для окремої професії:

- Стійкість до агресії, сформована при постійному контакті із агресивними громадянами
- Стійкість до невисипання, сформована внаслідок постійних добових чергувань
- Стійкість до крові, сформована внаслідок постійного контакту із драками та розбійними нападами

тощо

Взаємодія зі стресом

Існують 3 етапи взаємодії зі стресом:

- Підготовка до стресового стану
- Переживання стресового стану
- Вихід із стресового стану

ПІДГОТОВКА ДО СТРЕСУ

KSB

Взаємодія зі стресом. Підготовка

Підготовка до стресу – комплекс дій, які необхідно зробити **ДО** зустрічі із специфічним стресом або стресовою ситуацією.

Варіанти дій:

Діагностика. З чим я буду стикатись? Які стреси / труднощі я зустріну?

Що необхідно зробити? Описати характер ситуацій, передбачити складнощі та власні “стресові стани”

Взаємодія зі стресом. Підготовка

Сценарії. Розробка плану дій на випадок різноманітного розвитку стресової ситуації.

Що необхідно зробити?

Прописати план дій на випадок різноманітних сценаріїв розвитку ситуації. У вигляді “Якщо.... То” План повинен бути достатньо деталізованим. Тоді у скрутній ситуації, до нього можна звернутись і відпрацювати.

Взаємодія зі стресом. Підготовка

Щеплення від стресу. Переживання потенційної стресової ситуації у простих, мінімально стресових формах. Моральна підготовка до стресу.

Що необхідно зробити?

- 1) Описати характер майбутніх стресових ситуацій.
- 2) Організувати подібні ситуації під контролем.
- 3) Наприклад: звикнути до понаднормової роботи, звикнути до добових чергувань, знизити свої реакції на образи та механічний шум

Взаємодія зі стресом. Підготовка

Тренування специфічних робочих навичок, що допомагають поратись із стресовими станами.

Що необхідно зробити?

- 1) Описати характер майбутніх стресових ситуацій.
- 2) Визначити, які навички можуть допомогти впоратись із даними ситуаціями
- 3) Опанувати відповідні навички в ході групового навчання або індивідуальної роботи.

В критической ситуации ты не поднимаешься до уровня своих ожиданий, а упадешь до уровня своей подготовки

ПЕРЕЖИВАННЯ СТРЕСУ

- ✓ Симптоми стресу
- ✓ Діагностика та зниження гострого стресу
- ✓ Методи термінового зниження стресу
- ✓ Складні стресові стани
- ✓ Перша психологічна допомога

Ознаки стресу

Психіка	Емоції	Тіло	Гормони
Гострий стрес			
Порушення свідомості, мови, пам'яті	Страх, афект, Лють, гнів, Жах, Апатія	Тремор кінцівок, почервоніння/ збліднення, збільшення серцебиття, тиску, спазми судин та стравоходу, потовиділення, озноб	Збільшення рівня адреналіну
Хронічний стрес			
Порушення уваги, сну, втомлюваність, «нервові реакції»	Депресія, тривога, порушення сексуальної сфери	Головний біль, болі в м'язах, постійна напруга в тілі	Розвиток цукрового діабету, шкірних захворювань

Зовнішні ознаки стресу

1. Стрес спостерігається через кожну з трьох сфер.
2. Стрес знімається через кожну з трьох сфер.
3. Якщо Ви не здатні зняти емоційну напругу, спробуйте зняти її в іншій сфері.
4. Покращення або погіршення в одній сфері впливає на весь організм.

Зовнішні ознаки стресу

ЕМОЦІЇ

1. Спостерігаються:

- Раптові зміни емоції.
- Сильні емоційні стани.
- Або повна відсутність емоцій (апатія).

2. Щоб зменшити стрес потрібно:

- Описати свій стан (Я відчуваю смуток через те, що...).
- Вислухати людину, яка розповідає про подію та свої почуття.
- Підтримка в почуттях (Те, що ти відчуваєш – нормально...).
- Позитивні емоції (Сміх, увага до важливих людей).
- Увага до поточної ситуації (Опиши, що ти бачиш / відчуваєш зараз).

Зовнішні ознаки стресу

Розум

1. Спостерігаються:

- Погіршення пам'яті (людина не пам'ятає або погано пам'ятає своє ім'я, адресу, обставини події тощо).
- Погіршення можливості планування (людина не може описати шлях до дому, не може описати дії потрібно вчинити в даній ситуації).
- Погіршення уваги та швидкості реакції.

2. Щоб діагностувати ознаки стресу:

- Задати прості питання (Ім'я? Прописка? Сьогоднішнє число? Як тут опинились? Телефони рідних?)
- Спитати про подальші дії (Як Ви плануєте потрапити додому? Де збираєтесь ночувати?)
- Дати прості арифметичні завдання (Скільки буде 6 помножити на 7? Послідкуйте за рухами ліхтаря (руки))

Зовнішні ознаки стресу

Розум

3. Щоб зменшити стрес потрібно:

- Попросити описати навколишнє середовище (опишіть все, що ви бачите навколо).
- Дати навантаження на розумову сферу.
- Задавати прості питання, що активізують роботу розуму.
- Здавати прості питання, що дадуть можливість згадувати та планувати.
- Написати короткий звіт/протокол про події, що відбувались.

Зовнішні ознаки стресу

Тіло

1. Спостерігаються:

- Тремтіння кінцівок, спазми, почервоніння, зблідніння
- Надмірна напруженість/розслабленість м'язів
- Надмірна рухова активність (людина постійно рухається, намагається щось робити, постійно оглядається, блукаючий погляд).

2. Щоб діагностувати ознаки стресу:

- Привернути увагу до тіла. Спитати про загальне відчуття (Ви хочете пити? Вам не холодно? Спекотно? Ви спітнілі?)
- Спитати про стан здоров'я (Потрібна медична допомога? Ви маєте пошкодження руки?)
- При наявності дозволу людини, провести обережний догляд відкритих частин тіла на предмет поранень.

Зовнішні ознаки стресу

Тіло

3. Щоб зменшити стрес потрібно:

- Напружити / розслабити м'язи (Дивись Вправу М'язова релаксація).
- Зробити легкий масаж напруженої ділянки тіла, похлопати по плечах, сильно стиснути руки.
- Намочити обличчя або потилицю.
- Дати попити води / гарячого чаю, гарячої їжі.
- Попросити людину виконати певну дію, допомогти у виконанні завдання (зробити каву, перенести меблі, виміряти відстань між двома автомобілями тощо).

Взаємодія зі стресом. Переживання стресу

Переживання стресу – комплекс дій, які необхідно зробити **ПІД ЧАС** зустрічі із специфічним стресом або стресовою ситуацією.

Варіанти дій:

1. **Стій** – зупинись, зроби паузу (навіть 2-3 секунду), дозволь говорити заявнику.
2. **Думай** – прийми рішення відносно того, що потрібно робити.
3. **Дій** – дай чітку інструкцію заявнику щодо оптимальних дій в його ситуації

Взаємодія зі стресом. Переживання стресу

Сценарії. Звернення до раніше розроблених сценаріїв

Що необхідно зробити?

- 1) Згадати, чи ти розробив оптимальний сценарій дій на такий випадок?
- 2) Чи можеш ти скористатись минулим досвідом?
- 3) Зроби вибір і чітко відпрацюй його

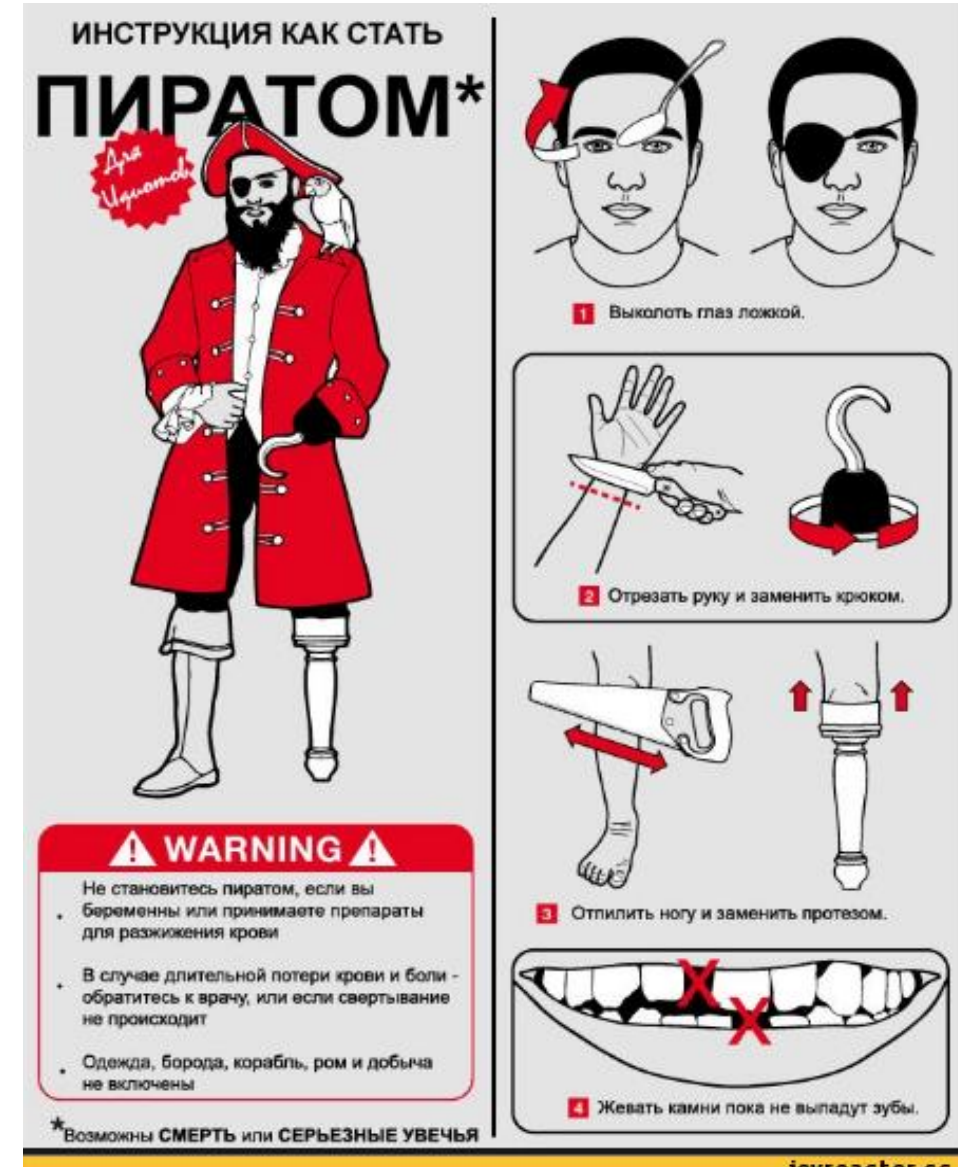

Взаємодія зі стресом. Переживання стресу

Інструкції. Звернення законів, нормативних актів та посадових інструкцій

Що необхідно зробити?

- 1) Згадати, можливо дії в такій ситуації описані в статутах та інструкціях?
- 2) Чи адекватна інструкція поточній ситуації?
- 3) Зроби вибір і чітко відпрацюй його

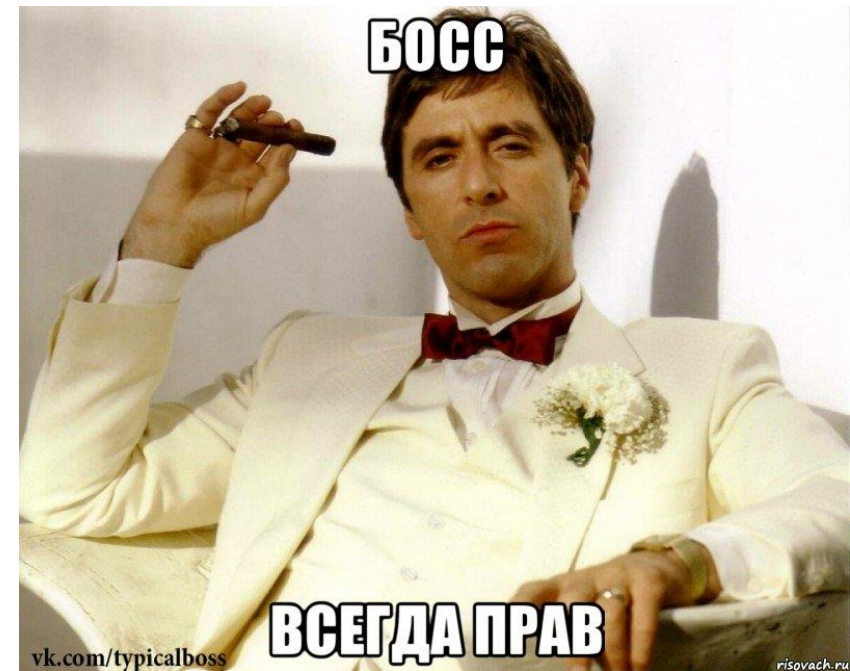

Взаємодія зі стресом. Переживання стресу

Звернення до керівника. У незнайомій ситуації – зверніться до керівника або більш досвідченого товариша за порадою.

Що необхідно зробити?

- 1) Чітко ідентифікувати ситуацію.
- 2) Отримати необхідну консультацію.
- 3) Передати інструкцію щодо подальших дій заявнику.

Взаємодія зі стресом. Переживання стресу

Назва стану. Якщо Ви самі переживаєте стрес, спробуйте чітко промовити свій стан, дати йому назву, чи намалювати його. Це допоможе відсторонитись від переживань і знизити рівень напруження.

Що необхідно зробити?

- 1) Чітко ідентифікувати ситуацію.
- 2) Отримати необхідну консультацію.
- 3) Передати інструкцію щодо подальших дій заявнику.

Взаємодія зі стресом. Переживання стресу

Малюнок. Арттерапія – гарний засіб зниження поточного стресового стану. Під час розмови, або у перервах – малюйте прості малюнки на чернетках, або у спеціальному записнику. Можна також зафарбовувати дорослі розмальовки

- Втомився – малюй квіти
- Сердитий – малюй лінії
- Нудно – малюй різними кольорами
- Сумно – малюй райдугу
- Обурений – рви папір на маленькі шматки
- Бажаєш розслабитись – малюй візерунки

(В.Назаревич)

Взаємодія зі стресом. Переживання стресу

Рефреймінг. Кожна ситуація має недоліки і переваги. Під час стресу ми звертаємо увагу лише на один бік ситуації, тому не можемо сприймати її повноцінно. Необхідно дозволити собі подивитись на ситуацію з різних боків.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ – порівняння ситуації з можливою та ще гіршою. На її фоні поточні проблеми може виявитись менш серйозною.

Ви розбили автівку, але залишились неушкоджені. Ви могли потрапити до лікарні. Це було б гірше ніж нинішня ситуація.

ЗАМІНА ЯРЛИКА – пошук можливих переваг в ситуації.

Так, справді, Ви зламали руку. Але тепер у Вас є цілий місяць для відпочинку, спілкуватись із друзями

Взаємодія зі стресом. Переживання стресу

М'язова релаксація.

- 1) **ДОЛОНІ:** максимально стисніть кулаки
- 2) **ПЛЕЧІ** (дотягніться плечами до вух)
- 3) **ГРУДИ-СПИНА** (спробуйте схрестити лопатки)
- 4) **СТОПИ** (дотягніться пальцями до гомілки)
- 5) **ГОМІЛКА-СТЕГНО:** носки ніг фіксовані, п'яти піднімаються
- 6) **ВЕРХНЯ ТРЕТИНА ОБЛИЧЧЯ** зморщити лоба (зробіть здивований вигляд)
- 7) **СЕРЕДНЯ ТРЕТИНА ОБЛИЧЧЯ:** до наморщеного лобу додайте скошеність очей
- 8) **НИЖНЯ ТРЕТИНА ОБЛИЧЧЯ:** «Буратіно» (відведіть куточки рота до вух), «Поцілунок».

ПЕРША ПСИХОЛОГІЧНІ ДОПОМОГА

сукупність заходів загальнолюдської підтримки та практичної допомоги ближнім, які зазнають страждання і нужди.

Перша психологічна допомога включає

- ненав'язливе надання практичної допомоги та підтримки;
- надання допомоги в задоволенні насущних потреб (наприклад, таких як їжа, вода, інформація);
- вміння вислуховувати людей, але не примушуючи їх говорити;
- вміння втішити і допомогти людині заспокоїтися;
- надання допомоги в отриманні інформації, встановленні зв'язку з відповідними службами та структурами соціальної підтримки;
- захист від подальшої шкоди.

Місце проведення:

- будь-якому достатньо безпечному місці
- або в місцях надання допомоги постраждалим, зокрема у медичних закладах, притулках, таборах переселенців, школах, пунктах розподілу продуктів харчування або інших видів допомоги.
- в ідеалі необхідно намагатися надавати ППД там, де за необхідності можна поговорити з людиною без перешкод з боку оточуючих.

Слід говорити і робити

- Постарайтеся знайти для розмови тихе місце, де вас ніщо не відволікатиме.
- Поважайте конфіденційність і по можливості не розголошуйте повідомлені вам особисті відомості.
- Будьте поруч із людиною, але дотримуйтеся необхідної дистанції з урахуванням її віку, статі та культури.
- Показуйте своїм видом, що уважно слухаєте мовця, наприклад, киваючи головою чи вимовляючи короткі підтверджувальні репліки.

Слід говорити і робити

- Будьте терплячим і спокійним.
- Надавайте фактичну інформацію, якщо вона у вас є. Чесно говоріть, що знаєте, а чого не знаєте: «Я не знаю, але постараюся для вас дізнатися».
- Надавайте інформацію так, щоб її легко було зрозуміти, — простими словами.
- Висловлюйте співпереживання, коли люди говорять вам про свої почуття, перенесену втрату чи важливі події (втрата будинку, смерть близької людини тощо).
- Дайте людині можливість помовчати.

НЕ Слід говорити і робити

- Не змушуйте людину розповідати, що з нею відбулося.
- Не перебивайте і не квапте співрозмовника (наприклад не дивіться на годинник і не говоріть занадто швидко).
- Не торкайтеся до людини, якщо не впевнені, чи прийнято це в її культурному середовищі.
- Не давайте оцінок тому, що людина зробила або не зробила, або її емоціям.
- Не вигадуйте того, чого не знаєте.
- Не використовуйте занадто спеціальні терміни.

НЕ Слід говорити і робити

- Не давайте помилкових обіцянок.
- Не переказуйте співрозмовнику оповідання, почуті від інших.
- Не кажіть про свої власні труднощі.
- Не думайте і не дійте так, немов зобов'язані вирішити за іншого всі його проблеми.
- Не позбавляйте людину віри у власні сили і здатність самій подбати про себе.
- Не кажіть про людей, використовуючи негативні епітети (наприклад не називайте їх «божевільними»).

При завершенні першої психологічної допомоги

Слід акцентувати увагу на завершенні надання ППП, зазначивши, що необхідно пояснити людям, що ви йдете, а якщо хтось інший буде допомагати їм з цього моменту, постарайтеся познайомити їх з новою людиною.

Якщо ви направили потерпілого до інших служб, поясніть, чого слід чекати, і переконайтеся, що у нього є необхідна інформація для підтримки подальшого зв'язку. Незалежно від того, яким був ваш досвід спілкування з потерпілим, попрощайтеся на позитивній ноті, побажавши йому благополуччя.

Перша психологічна допомога. Загальні рекомендації

- 1. Зміна місця події.** Спостереження за місцем, де сталась травмуюча подія, може погіршувати стан людини. **Необхідно:** вивести в іншу кімнату, завести з вулиці до будинку, посадити у машину, повернути спиною до місця ДТП та ін.
- 2. Відсторонення глядачів, що не були свідками події.** Наявність сторонніх осіб, що спостерігають за людиною, може погіршувати деякі психоемоційні стани. **Необхідно:** забезпечити достатню дистанцію між сторонніми та потерпілим.
- 3. Забезпечення водою, їжею, гарячими напоями.** Психоемоційний стан може ускладнюватись через спрагу, відчуття голоду. Навпаки, споживання води та їжі може заспокоїти людину. **Необхідно:** запропонувати води, попросити зварити каву, спитати, коли людина востаннє їла (якщо є підозра про довготривале голодування).
- 4. Фізичний контакт** дозволяє повернути увагу людини до тілесних почуттів. **Необхідно:** обережно підтримувати безпосередній фізичних контакт, або фізичних контакт через предмет. Рукостискання, масаж, підтримка за плечі, розтирання частини тіла, огляд на предмет наявності травм.

Перша психологічна допомога. Загальні рекомендації

- 5. Психологічна та фізична безпека.** Людина повинна відчувати, що вона знаходиться у безпеці. **Необхідно:** захистити потерпілого від можливої агресії з боку нападників, коротко, чітко та впевнено пояснити, що саме збирається зробити поліцейський заради безпеки громадянина. “Ми залишаємось з Вами. Ми зараз викличемо швидку. Ми зателефонуємо Вашим близьким. Ми сповістимо всі патрулі. Ми запишемо протокол.”
- 6. Залучення до спільної активності.** Чим більше людина залучена до спільної активності, тим менше у неї можливості до занурення у власні емоційні стани. **Необхідно:** запропонувати спільну активність: переставити меблі, посунути важкі речі, зварити каву (коли немає загрози від людини), заповнити протокол, письмово викласти обставини справи, провести заміри разом із поліцейським.
- 7. Залучення до активної розмови.** Чим більше людина розмовляє про подію, що сталась, а особливо про свої почуття та переживання, тим менше напруги вона залишає в собі. **Необхідно:** задавати питання про почуття, про подію, що сталась, спонукати людину до розповіді про те, що відбувалось, підтримувати контакт та розмову із людиною.

Розрізнення ролей.

Поліцейський одночасно виконує дві соціальні ролі: **людина**, що має почуття, бажання, емоції та **посадова особа**, що діє від імені держави та закону. Певні дії, навіть вчинені в межах закону, можуть викликати негативні почуття з боку громадян.

На чергуванні	Після чергування
<p>Посадова особа.</p> <p>Чітке виконання інструкцій та законів. Не має права і не повинен ображатись, сприймати близько до серця негатив від іншої людини.</p> <p>Негатив напрямлений на посадову особу, замість людини.</p>	<p>Людина.</p> <p>Має емоції, бажання та почуття. Може щиро ображатись на інших.</p> <p>Залишає отриманий негатив на робочому місці.</p>

Апатія

АПАТІЯ (байдужість) — хворобливий стан, байдуже ставленням до навколишнього, зникненням зовнішніх проявів емоційних реакцій.

Як виглядає? Людина занурена у себе, слабо реагує або не реагує на зовнішні подразники.

Що робити?

- Постійно тримати в полі зору, щоб він не заподіяв собі шкоди.
- Намагатись привернути увагу і змусити взаємодіяти з Вами.
- Задавати прості питання: “Як тебе звати?” “Хочеш їсти?”
- Відвести від місця події, допомогти зручно влаштуватися.
- Утримувати фізичних контакт.
- Якщо немає можливості відпочити (подія на вулиці, в громадському транспорті), то більше розмовляйте з потерпілим, залучайте його до будь-якої спільної діяльності.

Страх

Внутрішній стан, що обумовлений загрозою реального або передбачуваного лиха.

Що робити?

- Покладіть руку потерпілого собі на зап'ястя для відчуття вашого спокійного пульсу, що є сигналом: «Я зараз поруч, ти не один»!
- Пояснення потерпілому чіткого плану дій. “Ми будемо робити наступне”, “Ми знаєм, що робити, не хвилюйтесь”.
- Дихайте глибоко і рівно, спонукайте потерпілого дихати в одному з вами ритмі.
- Якщо потерпілий говорить, слухайте його, виявляйте зацікавленість, розуміння, співчуття.
- Також можна постійно підтримувати фізичний контакт із людиною.
- Підтримка зорового контакту.
- Легкий масаж найбільш напружених м'язів тіла.

Ступор

Стан нечутливості, отупіння, нерухомості в людини, який виникає при психічних захворюваннях, отруєннях, травматичних ушкодженнях мозку і т. ін.

Як виглядає? Людина занурена у себе, слабо реагує або не реагує на зовнішні подразники. Людина може “застрягати” у дивних позах, та зберігати їх тривалий час.

Що робити?

- Долоню вільної руки покладіть на груди потерпілого і керуйте його диханням.
- Людина, знаходячись в ступорі, може чути і бачити. Тому необхідно будь-якими засобами досягти реакції потерпілого, вивести його із заціпеніння, наприклад, говорити йому на вухо тихо, повільно і чітко те, що може викликати сильні емоції (можна негативні).
- Постійно розмовляйте з людиною. Наполягайте на тому, щоб вона виконувала прості дії (стискала вашу долоню, кивала, згинала руки, відповідала на прості питання).
- Легкий масаж плечей, потилиці, стискання рук потерпілого.

Неконтрольована рухова активність

Як виглядає? Людина знаходиться у стані крайнього збудження, постійно рухається, може поводитись агресивно.

Що робити?

- Ізолюйте потерпілого від оточення.
- Говоріть спокійним голосом про почуття, які він переживає («Тобі хочеться, щоб це припинилося? Ти хочеш втекти, сховатися від того, що відбувається?»).
- Не сперечайтесь з потерпілим, не ставте питань, у розмові уникайте фраз з часткою «не» («Не біжи», «Не вимахуй руками», «Не кричи»).
- Пам'ятайте, що потерпілий може завдати шкоди собі і іншим.
- Рухове збудження зазвичай триває недовго і може змінитися нервовим тремтінням, плачем, а також агресивною поведінкою.

Агресія

Фізична або словесна поведінка людини, спрямована на пошкодження або зруйнування

Що робити?

- Максимально обмежте кількість оточуючих.
- Дайте потерпілому можливість «випустити пару» (виговоритися, розбити непотрібний предмет).
- Доручіть йому роботу, пов'язану з високим фізичним навантаженням.
- Демонструйте доброзичливість. Навіть якщо ви не згодні з потерпілим, не звинувачуйте його самого, а висловлюйтеся з приводу його дій. Інакше агресивна поведінка буде спрямована на вас.
- Намагайтеся розрядити обстановку коментарями або діями.
- Якщо не надати допомогу розлюченій людині, це приведе до небезпечних наслідків: із-за зниження контролю за своїми діями людина здійснюватиме необдумані вчинки, може нанести каліцтва собі і іншим.

Плач

Що робити?

- Не залишайте потерпілого наодинці.
- Встановіть фізичний контакт з потерпілим (візьміть за руку, покладіть руку йому на плече або спину, погладьте по голові), дайте відчуття, що ви поруч.
- Застосовуйте прийоми «активного слухання»: періодично вимовляйте «ага», «так», кивайте головою, підтверджуйте, що слухаєте і співчуваєте; повторюйте за потерпілим уривки фраз, в яких він висловлює свої почуття.
- Не намагайтеся заспокоїти потерпілого. Дайте йому можливість виплакати і виговоритися, «виплеснути» з себе горе, страх, образ.
- Не ставте питань, не давайте порад. Ваше завдання - вислухати.
- Запропонуйте потерпілому води.

Істерика

Демонстративна поведінка, що виражає активний протест, власні страждання та неможливість адекватної реакції.

Як виглядає? Потерпілий кричить, робить слабоконтрольовані рухи, може впасти на землю, або спричинити собі шкоди, розбити голову або долоні.

Що робити?

- Видаліть глядачів, створіть спокійну обстановку. Залишайтеся з потерпілим наодинці, якщо це не небезпечно для вас.
- Несподівано зробіть дещо, що може сильно здивувати (плеснути в обличчя водою, з гуркотом впустити предмет, різко крикнути на потерпілого).
- Говоріть з потерпілим короткими фразами, упевненим тоном («Випий води», «Вмивайся»).
- Після істерики настає знесилення. Вкладіть потерпілого. До прибуття фахівця спостерігайте за його станом. Не потурайте бажанням потерпілого.
- При загрозі здоров'ю потерпілого можлива фіксація голови та самого потерпілого заради його безпеки.

Насильство

Що робити?

- Не кидайтеся відразу обіймати потерпілого. Візьміть його за руку або покладіть свою руку йому на плече. Якщо побачите, що це людині неприємно, уникайте тілесного контакту.
- Не розпитуйте потерпілого про подробиці того, що сталося. Ні в якому разі не звинувачуйте його в тому, що сталося.
- Дайте потерпілому зрозуміти, що він може розраховувати на вашу підтримку.
- Якщо потерпілий починає розповідати про те, що сталося, спонукайте говорити не про конкретні деталі, а про емоції, пов'язані з подією. Домагайтеся, щоб він говорив: «Це не моя провина, винен насильник»; «Було зроблено усе можливе».
- Спробуйте дізнатись про наявність ушкоджень, при можливості, надайте першу медичну допомогу

Спроба суїциду

Фіксація потерпілого на думці про певну, важливу для себе проблему. Потерпілий не бачить шляхів її розв'язання окрім скоєння суїциду.

Що робити?

- Ваше завдання: зняти загрозу суїциду та передати потерпілого спеціалістам.
- Реальний суїцид рідко буває демонстративним. Поки людина розмовляє з поліцейським, вона залишається живою.
- Намагайтесь підтримувати діалог. Розмовляйте на будь-яку тему, яку потерпілий згоден обговорювати.
- Намагайтесь оминати сильних емоцій та переживань (На слабо, ти ж мужик).
- Обережно шукайте ціннісні для потерпілого теми.
- Вкажіть йому, при можливості про неможливість скоєння суїциду, можливість залишитись інвалідом (60% тих, хто стрибає з цього поверху виживають на залишаються інвалідами на все життя).

ВИХІД

- ✓ Переживання гострого стресу
- ✓ Переживання хронічного стресу
- ✓ ПТСР
- ✓ Алкоголь як метод боротьби зі стресом
- ✓ Дієві методи боротьби зі стресом

Вихід зі стресу

Вихід зі стресу – комплекс дій, які необхідно зробити **ПІСЛЯ** зустрічі із специфічним стресом або стресовою ситуацією.

Варіанти дій:

1. Аналіз
2. Звіт

Вихід

Аналіз – аналіз події/ розмови/ стресу, що трапився та власних дій.

Що робити?

- Усвідомити, що ситуація завершена.
- Відповісти собі на питання:
- Чи мав я сценарій дій на такий випадок?
- Він спрацював чи ні?
- Що я зробив добре?
- Що потрібно буде зробити краще наступного разу

Вихід

Звіт – зниження емоційної напруги, шляхом виговорення, “поплакатись”

Що робити? Проговорити свої емоції з приводу ситуації.

Кому? Керівнику, колезі, другу, родині, самому собі у щоденнику, психологу.

Порада: попередьте його про Ваше бажання, аби він встиг приготуватись

Переживання

СТОП-реакція – зупинка переживань, вольовим зусиллям. Мисленнєве зачинення дверей, закінчення ситуації

Що робити?

- 1) Зупинить будь-які свої дії.
- 2) Уявіть саму проблему, ситуацію і свої емоції.
- 3) Зберіть їх разом і викиньте в уявний смітник, зачиніть у коморі, закрийте двері або позбавтесь від них іншим приємним способом.

Вплив алкоголю на організм під час стресу

- **Навантаження на внутрішні органи.** Замість “перетравлення” гормонів стресу (адреналіну та норадреналіну) організм перетравлює алкоголь.
- **Соціальний фактор.** Систематичне використання алкоголю як засобу зняття стресу збільшує ризик насильства в родині (агресії по відношенню до дітей та близьких).
- За своїм впливом алкоголь діє на нейрони головного мозку, **зменшуючи здатність організму до навчання.**
- Замість систематичного краще вживати алкоголь час від часу. Тоді основний заспокійливий ефект несе не алкоголь, а **повноцінний відпочинок із близькими друзями**

ПостТравматичний синдром (ПТСР)

Посттравматичний синдром (ПТСР) — важкий психічний стан, що виникає в результаті одиначної або повторюваних психотравмуючих ситуацій.

Посттравматичний синдром (ПТСР) — важке, довготривале переживання, що виникло внаслідок сильного стресу.

ПТСР. Які події можуть викликати?

- Війна, бойові дії
- Природні катастрофи
- Автомобільні аварії
- Терористичні акти
- Смерть близької людини
- Напад,
- Сексуальне чи фізичне насилля

Або будь-яка інша подія, що викликає у Вас відчуття безпорадності та безнадійності

ПТСР. Коли поліцейський може отримати?

- Напад, фізична агресія з боку іншої людини чи групи людей.
- Необхідність застосовувати зброю.
- Збройний напад на офіцера поліції.
- Офіцер поліції зустрічається із смертю, важкими травмами людей під час чергування.
- Споглядання на сцени важкого насильства.
- Втрата колеги під час чергування.
- Стає свідком важких травм або загибелі дітей.

ПТСР. Ознаки

- Травмуюча подія переживається знову й знову (flashback).
- Ви намагаєтесь уникати всього, що може бути пов'язане з травмою.
- Неспроможність згадати важливі епізоди отримання травми, ситуації, в якій вона була отримана.
- Зниження цікавості до тих речей, що колись були цікаві.
- Почуття відсторонення, відчуження від інших, відчуття самотності.
- Зниження емоційності.
- Постійна роздратованість, лють.
- Зниження сексуального бажання.
- Постійна м'язова напруга.
- Розлади сну.

ПТСР. Ознаки

- Загострена пильність. (Ви постійно очікуєте небезпеки, очікуєте нападу, навіть лежачи у ванній).
- Агресивність. Будь-які, навіть незначні проблеми Ви намагаєтесь вирішити з позиції сили. Може проявляться не тільки на роботі, але й у повсякденному житті.
- Немотивовані напади люті.
- Значна тяга до алкоголю.
- Паніка, тремтіння через голосні звуки.
- Депресія (відчуття відсутності сенсу життя, життя – чорна діра, в якому немає за що триматись).
- Думки про самогубство.
- Провина за те, що ви вижили, а ваші колеги – ні.

ПТСР. Що робити?

- 1. Якщо Ви стали учасником або свідком травмуючих подій, спостерігайте за своїми реакціями та думками після події.**
- 2. Якщо Ви переживаєте, маєте симптоматику – це нормально.** Близько 80% людей переживали травматичні події. Близько 20% мали після цього стресовий розлад. Близько 5% чоловіків та 10% жінок мали тривалий стресовий розлад.
- 3. Після події Ви можете звернутись до штатного психолога поліції за консультаціями відносно пом'якшення симптомів стресового розладу.**
- 4. Якщо симптоми спостерігаються більше 1 місяця – звертайтеся до психолога**

ПТСР. Що робити?

Подолання синдрому відбувається за допомогою штатного психолога структури МВС, до якої входить офіцер поліції. Також Ви можете звернутись до центрів психологічної допомоги, в тому числі **анонімно**. Лікування може включати:

- Бесіди із психологом (терапевтичні сесії)
- Медикаментозне лікування

При відсутності лікування, стан може погіршуватись і потребувати більш тривалого та інтенсивного курсу.

ПТСР. Що робити?

При підозрі відносно виникнення ознак психічного розладу чи психологічних проблем слід невідкладно звертатися по допомогу:

Відносно себе та інших поліцейських - до керівництва/командування, штатного чи закріпленого психолога органу поліції, психіатра центру психіатричної допомоги та професійного психофізіологічного відбору МВС або ДУ ТМО, а в екстрених випадках – відразу до медичних закладів.

ПТСР. Що робити?

При підозрі відносно виникнення ознак психічного розладу чи психологічних проблем слід невідкладно звертатися по допомогу:

Відносно громадянина - до спеціалізованого медичного закладу та лікарів, які надають медичну допомогу (первинну/вторинну/високо спеціалізовану), фахівців соціальної служби, центру, який надає послуги з медичної, соціальної, психологічної реабілітації тощо.

Правоохоронець повинен мати потрібні номери телефонів.

Хронічний стрес

Довготривалий стрес, що продовжує діяти на людину.

Приклади: складна ситуація на роботі, тривалий конфлікт у сім'ї, переживання та спогади травматичних подій.

Хронічний стрес

Переживається як:

- Відчуття емоційної спустошеності
- Постійна втома
- Зниження мотивації на виконання професійних обов'язків
- Зниження чутливості до переживань інших, людських проблем
- Постійні думки про погане
- Виникнення поганих звичок (пристрасть до алкоголю, постукування ногою, звичка гризти нігті)

Хронічний стрес

Способи профілактики:

- 1) Пошук сенсу для власної діяльності. Для чого я став поліцейським?
- 2) Проведення навчання з загальної теорії стресу, тренінгів із стресостійкості.
- 3) Зміна сутності виконуваних завдань, видів роботи (перехід, в тому числі тимчасовий, в інших підрозділ, відрядження, отримання радикально інших завдань).
- 4) Участь в перспективних проектах: важливі інновації, підвищення кваліфікації, стимулювання професійного зростання, освоєння суміжної спеціальності, розробка інноваційного проекту, вивчення і оволодіння новою технологією та ін.)
- 5) Створення системи заходів, які підвищують значимість професії

Хронічний стрес

Способи профілактики:

- 6) Оптимізація міжособистісної взаємодії в колективі. Зниження конфліктності в колективі.
- 7) Зниження кількості невизначеності, яка давить на підлеглих.
- 8) Регулярні психологічні перевірки та особистісне спілкування із службою психологічного супроводу підрозділу поліції.

Хронічний стрес

Лікування:

- 1) Нормалізація харчування, збільшення відсотку овочів та фруктів в раціоні
- 2) Вживання вітамінів, особливо групи В
- 3) Вживання (після обов'язкової консультації у лікарів) препаратів-адаптогенів (апілак, елеутерококк, лимонник та ін)
- 4) Використання допомоги психолога
- 5) Зміна виду та роду діяльності
- 6) Збільшення часу на відпочинок, особливо активний
- 7) Спробувати нові хоббі, нові емоції, додати яскравості у життя

Хронічний стрес

Лікування:

- 8) Збільшити час на спілкування із близькими, домашніми тваринами
- 9) Тривалий відпочинок на природі, іноді на самоті
- 10) Нормалізація сну та відпочинку
- 11) Збільшити увагу до свого зовнішнього вигляду: обов'язкове слідування за гігієною, зачіскою, манікюром (для жінок), охайністю одягу
- 12) Збільшити увагу до стабільності розкладу дня та тижня. Намагатись уникнути раптових змін планів
- 13) Започаткувати традицію активного відпочинку: бойові мистецтва, йога, медитації, латиноамериканські танці, пейнтбол, біг, фітнес
- 14) Для одинаків: спробувати знайти собі пару

Боротьба зі стресом. Загальні методи

Прийняття себе:

- Релаксація
- Візуалізація
- Глибоке дихання
- Рейфреймінг

Суб'єктивні вимоги:

- Перегляд вимог до себе
- Позитивне мислення
- Правильне прийняття рішень

Боротьба зі стресом. Загальні методи

Саморегуляція:

- Аутотренінг
- Медитація
- Фізичне навантаження
- Емоційне розвантаження
- Розвиток емоційного інтелекту
- Фармакологічна регуляція

Підвищення стресостійкості:

- Управління часом
- Підвищення впевненості в собі
- Розвиток пам'яті та уваги
- Планування життя
- Опанування спеціальних навичок (перша допомога, робота з великими обсягами інформації тощо)

Боротьба зі стресом. Загальні методи

- Поспілкуйтесь із близькими
- Поспілкуйтесь із друзями
- З'їжте шоколад.
- Передивіться гарний фільм
- Чи послухайте музику
- Фотографуйте
- Подорожуйте
- Грайте з собакою
- Перемагайте
- Будьте у гарній спортивній формі
- Походіть босоніж

Боротьба зі стресом. Загальні методи

- Відвідайте ліс, море чи гори
- Подорожуйте автостопом
- Проведіть час із дітьми
- Знайомтесь з спілкуйтесь з новими людьми
- Навчіться малювати
- Навчіться чомусь новому
- Секс, але запальний
- Спробуйте врешті-решт виспатись
- Відвідайте рок-фестиваль
- Відвідайте нове місто. Одеса чи Львів – неймовірно гарні
- Відвідайте 7 чудес України, переночуйте у наметах.

ТЕМА 1.

ПОНЯТТЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

ВИДИ, ФОРМИ ТА ЕТАПИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

ГРУПИ РИЗИКУ

МІЖНАРОДНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО З ПРОТИДІЇ
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

ВЗАЄМОДІЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

КРАЇНИ ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ
(доповідь Держдепартаменту США 2013 р.)

Росія
 Польща
 Ірак
 Іспанія
 Туреччина
 Кіпр
 Казахстан

Сейшельська республіка
 Португалія
 Чеська республіка
 Ізраїль
 Італія
 Великобританія
 Чорногорія

**КРАЇНИ,
ГРОМАДЯНИ ЯКИХ ЕКСПЛУАТУВАЛИСЯ В УКРАЇНІ
(доповідь Держдепартаменту США 2013 р.)**

**Молдова
Пакистан
Камерун
Узбекистан
Азербайджан**

ЕКСПЛУАТАЦІЯ *(Примітка 1 до ст. 149 КК України)*

- всі форми сексуальної експлуатації
- використання в порнобізнесі
- примусова праця або примусове надання послуг
- рабство або звичаї, подібні до рабства
- підневільний стан
- залучення в боргову кабалу
- вилучення органів
- проведення дослідів над людиною без її згоди
- усиновлення (удочеріння) з метою наживи
- примусова вагітність
- втягнення у злочинну діяльність
- використання у збройних конфліктах тощо

УРАЗЛИВИЙ СТАН (Примітка 2 до ст. 149 КК України)

---

1. **Нездатність особи** (часткова або повна):

- а) усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними
- б) приймати за своєю волею самостійні рішення
- в) чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям

2. **Збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин**

ВЕРБУВАННЯ

Вербування - досягнення домовленості шляхом безпосереднього наймання, тобто запрошування і набору добровольців ніби для участі у певній діяльності.

ПЕРЕМІЩЕННЯ

Відкрите або таємне, примусове або добровільне, в межах країни або із перетином кордону

ПЕРЕХОВУВАННЯ

Різноманітні засоби: укривають в спеціальних приміщеннях, змінюють персональні дані, документи, зовнішність тощо

ПЕРЕДАЧА / ОДЕРЖАННЯ

Здійснення акту, в результаті якого жертва переходить під контроль іншої людини

ВИЯВЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

- ▶ **Виявлення особи, яка постраждала від торгівлі людьми**, – це з'ясування інформації, яка дає підстави вважати, що певна фізична особа постраждала від торгівлі людьми

- ▶ **ОЗНАКИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ:**
  - суб'єктивні (непрямі): вік, стать, місце походження, зовнішній вигляд, психічний та фізичний стани, поведінкові реакції тощо
  - об'єктивні (прямі): ґрунтуються на зіставленні подій, про які стало відомо, з трьома складовими злочину «торгівля людьми»: **дії, способи та мета**

НА КОГО ЗВЕРТАТИ УВАГУ

- ✓ особи **без постійного місця проживання** або особи, які прибули з інших регіонів
- ✓ **трудові мігранти**, які повертаються додому без грошей
- ✓ особи, які надають **сексуальні послуги**
- ✓ **діти груп ризику**
- ✓ **внутрішні переселенці**

ГРУПИ РИЗИКУ

- багатодітні та малозабезпечені сім'ї, самотні матері
- люди з особливими потребами, самотні люди похилого віку
- жертви насильства в сім'ї
- сироти, діти, які позбавлені опіки та піклування, «діти вулиці»
- безпритульні, алко- та наркозалежні особи
- безробітні, трудові мігранти
- особи, які незаконно виїжджають за кордон чи перебувають там або незаконно в'їхали чи перебувають на території України
- особи, які користуються послугами шлюбних агенцій, фірм з посередництва у працевлаштуванні, в т.ч. і за кордоном
- особи, які займаються модельною діяльністю, працюють у сфері розваг
- особи, які займаються проституцією
- особи, які раніше постраждали від торгівлі людьми

- **НОВЕ: ВНУТРІШНІ ПЕРЕСЕЛЕНЦІ**

ВЗАЄМОДІЯ В СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Закон України від 20.09.2011 **«Про протидію торгівлі людьми»**

Постанова КМУ № 417 від 23.05.2012 «Про затвердження Порядку **встановлення статусу особи**, яка постраждала від торгівлі людьми»

Постанова КМУ № 783 від 22.08.2012 «Про затвердження Порядку **взаємодії суб'єктів**, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми»

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ (НМВ)

- мультидисциплінарний підхід до допомоги постраждалим
- тісна співпраця державних органів, громадських та міжнародних організацій
- взаємне інформування з дотриманням принципу конфіденційності
- чітке розподілення відповідальності та повноважень
- упорядкованість і узгодженість дій, координація роботи усіх суб'єктів з єдиного центру
- обмін передовим досвідом

ПРИНЦИПИ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ

- забезпечення основних прав і свобод людини
- пріоритетність інтересів постраждалих осіб
- неприпустимість дискримінації
- повага і неупереджене ставлення
- конфіденційність
- добровільність
- безоплатність

ПАЛЕРМСЬКИЙ ПРОТОКОЛ (ООН)

Торгівля людьми - означає здійснювані **з метою експлуатації** вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей **шляхом загрози силою чи її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю становища, шляхом підкупу, у вигляді платежів, вигод для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу.**

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ПРОТИДІЮ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ»

Торгівля людьми - здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені **з метою експлуатації**, у тому числі сексуальної, **з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до Кримінального кодексу України визнаються злочином.**

ТРИ ЕЛЕМЕНТИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

ДІЯ

вербування, переміщення, переховування, передача, одержання людини

+

ЗАСОБИ ВПЛИВУ

обман, шахрайство, шантаж, використання уразливого стану, застосування чи погроза застосування насильства, використання службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи

+

МЕТА

ЕКСПЛУАТАЦІЯ

Для визнання злочину стосовно дітей достатньою вважається комбінація:

ДІЯ + МЕТА

Згода жертви не береться до уваги при використанні будь-якого із засобів впливу

СУБ'ЄКТИ НМВ В МІСТІ КИЄВІ

- **управління у справах сім'ї, молоді та спорту**
- управління праці та соціального захисту населення
- районні центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (ЦСССДМ)
- **Управління боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, а також районні управління ГУ Національної поліції в місті Києві;**
- районні відділи Державної міграційної служби
- органи охорони державного кордону
- відділи та заклади охорони здоров'я
- управління освіти і науки та дошкільні, загальноосвітні, позашкільні, професійно-технічні та вищі навчальні заклади
- служба у справах дітей
- органи СБУ

КОРИСНІ КОНТАКТИ

Управління боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, ГУНП України
в місті Києві, телефон: 460-03-14

Відповідальний за встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми,
м. Києва

Танцюра Валерій Анатолійович – начальник служби у справах дітей та сім'ї
виконавчого органу міської ради (Київської міської державної адміністрації), телефон:
484-05-25

Неурядові організації:

Центр «Ла Страда-Україна»: <http://www.la-strada.org.ua/>
Національна «гаряча лінія» з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми
та гендерної дискримінації: **0-800-500-335 (або 386 з мобільних телефонів)**

ГО «Фундація «Гармонізоване суспільство», телефон: 383-50-71, 482-49-82

ТЕМА 1

**НАЦІОНАЛЬНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО З
ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї**

**ВИДИ, ФОРМИ ПРИЧИНИ ТА ПРОЯВИ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї.
ДІТИ ЯК ГРУПА РИЗИКУ.**

Національне законодавство

- Відповідно до ст. 24 Конституції України громадянам України гарантуються рівні права незалежно від статі, чоловіки і жінки мають рівні можливості реалізації своїх прав та свобод.
- З 2005 року діє Закон України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”.
- Принцип рівних прав чоловіків і жінок закріплений і в інших нормативно-правових актах, зокрема: Сімейному кодексі, Кодексі законів про працю, Цивільному і Цивільно-процесуальному кодексах, Кодексі про адміністративні правопорушення, Кримінальному і Кримінально-процесуальному кодексах України тощо.

Конвенція Ради Європи про попередження насильства щодо жінок та домашнього насильства та боротьбу із цими явищами

«Домашнє насильство» означає :

- всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства,
- які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання
- або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами,
- незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні
- або
- незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні.

Гендерне насильство

- Домашнє насильство;
- Зґвалтування та сексуальне насильство;
- Сексуальні домагання;
- Насильство в інституційному середовищі (інтернати, навчальні заклади);
- Каліцтво статевих органів;
- Насильство в військових конфліктних та пост-конфліктних ситуаціях;
- Вбивство в ім'я честі;
- Примушене одруження;
- Примусовий аборт та примусова стерилізація

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»

Насильство в сім'ї –
будь-які умисні дії фізичного,
сексуального, психологічного чи
економічного спрямування

одного члена сім'ї по відношенню до
іншого члена сім'ї,

якщо ці дії порушують конституційні
права і свободи члена сім'ї як
людини та громадянина і
наносять йому моральну шкоду,
шкоду його фізичному чи психічному
здоров'ю

Економічне насильство –

умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

Психологічне насильство –

насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдаватися або завдається шкода психічному здоров'ю.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»

Сексуальне насильство –

протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до неповнолітнього члена сім'ї.

Фізичне насильство –

умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності.

Види, форми та причини насильства в сім'ї

Форми фізичного насильства в сім'ї:

- штовхання, хапання, ляпаси;
- побиття, стусани, укуси;
- викручування рук;
- смикання волосся;
- спроби придушення;
- мордування та катування;
- заподіяння опіків;
- кидання предметів у бік жертви;
- загроза будь-якою зброєю;
- відмова у наданні необхідної допомоги в разі хвороби або вагітності.

Можливі Наслідки:

- смерті постраждалого;
- порушення фізичного чи психічного здоров'я;
- нанесення шкоди честі та гідності постраждалого члена сім'ї

Види, форми та причини насильства в сім'ї

Сексуальне насильство в сім'ї

може мати форму, зокрема:

- зґвалтування у тому числі «зґвалтування у шлюбі»;
- примус до небажаних сексуальних контактів;
- сексуальні домагання;
- дії сексуального характеру щодо дитини:
  - розбещення дітей
  - втягування дитини у заняття дитячою проституцією або дитячою порнографією, тощо.

Види, форми та причини насильства в сім'ї

Психологічне насильство може мати форму, зокрема:

- словесних образ, погрози вбивством;
- погрози завдання каліцтва, травм, побиття;
- приниження;
- переслідування;
- залякування;
- пошкодження, псування або приховування особистих речей, предметів, прикрас тощо.

Види, форми та причини насильства в сім'ї

Економічне насильство в сім'ї має місце, коли здійснюється:

- умисне позбавлення члена сім'ї житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які жертва має передбачене законом право;
- пошкодження, знищення власності;
- проникнення в житло;
- підпал;
- обмеження (позбавлення) доступу до сімейного бюджету;
- примус члена сім'ї виконувати важку, непосильну роботу;
- економічна експлуатація.

Вектори насильства в сім'ї:

- подружжя (чоловік – дружина);
- батьки – неповнолітні діти;
- дорослі діти – батьки;
- насильство між дітьми;
- член сім'ї – інші родичі;
- гомосексуальні партнери;
- насильство проти членів сім'ї, які є людьми з обмеженими та спеціальними можливостями.

Причини, що призводять до насильства в сім'ї

- соціальні
- економічні
- психологічні
- педагогічні
- соціально-педагогічні
- правові
- політичні
- соціально-медичні
- фізіологічні та медичні

Домашнє насильство відбувається у всіх секторах суспільства

Кривдник чинить насильство тому, що:

- Суспільство каже, що це нормально
- Це працює
- Це вибір
- Вивчена поведінка

ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСІБ ЯКІ ВЧИНИЛИ НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї

Виокремлюють такі чинники протиправної поведінки осіб, які здійснюють насильство в сім'ї:

1. Кривдникам притаманні такі особливості особистості, як:

- домінування,
- низька самооцінка,
- депресивність,
- імпульсивність,
- низький рівень емпатії та відкритості,
- низька стресостійкість,
- агресивність,
- замкнутість, тощо

2. Негативне ставлення до сім'ї та неадекватні очікування від її представників:

кривдник сприймає членів сім'ї як стресовий чинник

ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСІБ ЯКІ ВЧИНИЛИ НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї

3. Низький рівень соціальних навичок:

у кривдника відсутні навички вести переговори, вирішувати конфліктні ситуації та проблеми мирним шляхом, приймати помірковані рішення, звертатися за допомогою до інших.

4. Психологічне здоров'я кривдника характеризується

вираженими психопатологічними відхиленнями, підвищеною нервозністю або депресивністю, схильністю до суїциду, які тільки збільшують ризик застосування насильства до членів сім'ї.

ДІТИ ЯК ГРУПИ РИЗИКУ

**Наказ № 564/836/945/577 від 19.08.2014
«Про затвердження Порядку розгляду звернень та
повідомлень з приводу жорстокого поводження з
дітьми або загрози його вчинення»**

Діти як група ризику

Жорстоке поводження з дитиною:

- будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною в сім'ї або поза нею, у тому числі: втягнення дитини в заняття проституцією або примушування її до зайняття проституцією з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства;
- примушування дітей до участі у створенні творів, зображень, кіно- та відеопродукції, комп'ютерних програм або інших предметів порнографічного характеру;

Найбільш гостро серед дітей постає проблема **психологічного насильства** в сім'ї.

Це пов'язано, здебільшого, з їхньою вразливістю та необізнаністю.

До найбільш поширених різновидів психологічного насильства над дітьми належать:

- приниження, присоромлення дитини, покарання;
- крики, ігнорування, погрози покинути, розлюбити дитину;
- постійне підкреслювання недоліків;
- використання дітей у конфліктах між батьками;

-
- звинувачення дитини у всіх проблемах;
  - недостатнє забезпечення дитини наглядом та опікою;
  - недостатнє задоволення потреб дитини в їжі, одязі, освіті, медичній допомозі за умови, що батьки матеріально спроможні зробити це.

ТЕМА 2

АЛГОРИТМ ДІЙ ПАТРУЛЬНОГО ЩОДО
ПОПЕРЕДЖЕННЯ, ВИЯВЛЕННЯ, ПРИПИНЕННЯ ТА
ДОКУМЕНТУВАННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'ї

При отриманні повідомлення про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу патрульні:

- мають виїхати (вийти) на місце не менше двох, дотримуючись при цьому заходів особистої безпеки;
- після прибуття на місце вони вживають передбачених законодавством заходів щодо припинення факту насильства;
- за необхідності надання потерпілому або правопорушнику першої медичної допомоги викликають бригаду швидкої медичної допомоги;

Поліцейський в разі вчинення стосовно потерпілої особи насильства в сім'ї

- роз'яснює особі порядок розгляду її звернення;
- приймає заяву (якщо її не було);
- документує факт правопорушення (опитує учасників конфлікту та свідків);
- повідомляє постраждалих осіб, членів сім'ї про права, заходи та послуги, якими вони можуть скористатися;

У заяві обов'язково зазначається:

- прізвище, ім'я та по батькові;
- місце проживання постраждалого від насильства в сім'ї або члена сім'ї, стосовно якого існує реальна загроза вчинення насильства;
- інформація про те, ким вчинено насильство в сім'ї;
час і місце його вчинення;
- умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування;
- інші обставини вчинення насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення.

Оформлення заяв і повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу:

Усні заяви про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу заносяться працівником поліції до протоколу (не адміністративного, а у відповідну форму).

Поліцейському необхідно пам'ятати

-
- жоден сигнал щодо насильства в сім'ї не можна сприймати легковажно;
  - кожне втручання має індивідуальний характер. У жодному разі не можна переносити на конкретний випадок висновки, зроблені Вами або Вашими колегами у схожій, на Вашу думку, ситуації сімейного насильства;
  - потрібно уважно спостерігати за поведінкою осіб, які перебувають на місці інциденту: не виключено, що аналіз поведінки може дати більше інформації, ніж вдасться одержати в процесі спілкування;
  - при спілкуванні з постраждалою стороною необхідно враховувати, що людина за даної ситуації перебуває, як правило, у стані сильного емоційного збудження (або пригніченості) внаслідок пережитої загрози для життя або здоров'я і психічного перенапруження;

- спосіб ведення розмови має сприяти заспокоєнню та підтримці постраждалої особи;

- постраждала особа, як правило, не здатна оцінити ситуацію і рідко називає пережите саме насильством: причиною виклику поліції може бути руйнування помешкання, бійка, скандал або інша реальна загроза з боку кривдника;

- кривдник дуже часто видає з себе спокійну, урівноважену людину, яка не розуміє, чому саме було викликано поліцію.

З боку це виглядає набагато вигідніше, аніж спостереження жертви насильства, яка часто перебуває у збудженому стані та котрій бракує слів для опису ситуації. - винуватець покладає відповідальність за скоєне на жертву, мовляв, сама напросилася, довго дошкуляла йому, майже тероризувала, і він у якийсь момент просто втратив контроль, не стримався;

- винуватець покладає відповідальність за скоєне на жертву, мовляв, сама напросилася, довго дошкуляла йому, майже тероризувала, і він у якийсь момент просто втратив контроль, не стримався;

- винуватець вдає із себе жертву, просить допомоги, пояснює, що ситуацію спеціально „розіграла” інша сторона, бажаючи його позбутися та ошукати працівників поліції, щоб останні арештували його або затримали;

- винуватець обіцяє робити все, що тільки побажають члени сім'ї та працівники поліції, аби тільки останні відмовилися від втручання і пішли.

Вислови, що допомагають зрозуміти, хто є особою, яка вчиняє насильство:

- я справжня жертва;
- я намагаюсь об'єднати сім'ю;
- на жертві легко залишаються синці;
- у жертви тонка шкіра;
- жертва істеричка;
- жертва під „кайфом”/п'яна;

-
- я мав стримувати жертву;
  - у жертви проблеми із психічним здоров'ям;
  - жертва приймає лікарські препарати;
  - я захищався;
  - це був нещасний випадок; жертва ударилась обличчям об мій кулак.

ПОТРІБНО ПАМ'ЯТАТИ:

- **поява поліції є очікуваною;**
- **більша ймовірність наявності предметів, що можуть використовуватися як зброя;**
  - **тривалий контроль кривдника над жертвою, що створює відчуття вседозволеності;**
  - **святкування можуть призвести до підвищення рівня вживання алкоголю та збільшення рівня агресії.**

ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ

- **пильнувати незвичне та потенційно небезпечне середовище;**

- **прибрати предмети, що можуть використовуватись як зброя;**

- **установити, хто є жертвою;**

- **визначити, хто є кривдником;**

-
- **установити, чи є більше одного кривдника;**
  - **з'ясувати присутність дітей, їх безпеку та окремо допитати, якщо необхідно;**
  - **забезпечити окреме місцезнаходження жертви, свідків і кривдника.**

**Державні органи та
громадські організації
як суб'єкти протидії
насильству в сім'ї**

Здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї здійснюють

1. Спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань попередження насильства в сім'ї, яким визначено Міністерство соціальної політики України, а також відповідні управління місцевих державних адміністрацій.
2. Відповідні підрозділи органів внутрішніх справ, до яких належать служба дільничних офіцерів та орган ОВС, повноважний у справах дітей (раніше кримінальна міліція у справах дітей).
3. Органи опіки і піклування.

Спеціалізовані установи для осіб, які вчинили насильство в сім'ї, та жертв такого насильства, до яких належать:

- **кризові центри** для членів сімей, у яких вчинено насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення;
- **центри медико-соціальної реабілітації** жертв насильства в сім'ї.

А також:

- служби у справах дітей;
- центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- органи охорони здоров'я;
- органи освіти та установи кримінально-виконавчої системи;
- громадські організації

**Національна «гаряча лінія»
із попередження домашнього
насильства,
торгівлі людьми та гендерної
дискримінації**

0800-500-335 або **386** з мобільних

Взаємодія поліції та суспільства

Тема 1

- **Принципи діяльності поліції**
- **Реалізація принципу взаємодії поліції та суспільства в діяльності патрульних**
- **Сервісна функція поліції**

Національна поліція

Центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного порядку та громадської безпеки

(ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію»)

Принципи діяльності поліції

- Верховенство права
- Законність
- Дотримання прав і свобод людини
- Відкритість та прозорість
- Політична нейтральність
- Взаємодія з населенням на засадах партнерства
- Безперервність

-
- У діяльності поліції зарубіжних країн співпраця поліції з населенням позначається термінами «поліція громади» («общинна поліція») та «партнерство з населенням»
  - Для визначення суті підходу використовуються терміни «community policing» (англ.) та «police-public partnerships» (англ.)
  - Community policing – філософія / організаційна стратегія діяльності поліції
  - Суть community policing – взаємне співробітництво поліції та громади (суспільства) з метою ефективнішої протидії злочинності, страху перед злочинами, фізичній або моральній шкоді, розпаду добросусідських відносин з метою покращення якості життя для всіх

Суть підходу

- А. Вирішення проблем: кожна сторона відіграє роль у наданні підтримки та впровадженні ініціатив щодо вирішення проблем.
- Б. Партнерство поліції та громадянського суспільства: визначення потреб громади та пріоритетів з підтримання правопорядку; забезпечення підзвітності, прозорості та дієвості.
- В. Підзвітність: звітування про результати дієвості та ефективності управління та використання наявних ресурсів.
- Г. Видимість, доступність та реагування: підвищення ефективності діяльності поліції через виділення ресурсів для взаємодії поліції з суспільством.
- Д. Попередження та зменшення кількості злочинів: попередження злочинів є обов'язком кожного, в тому числі й членів громади.

Взаємодія поліції з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.
2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.
3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.
4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами...

(стаття 11 Закону України «Про Національну поліцію»)

Поліція і суспільство: основи партнерства

ФІЛОСОФІЯ	СТРАТЕГІЯ	ТАКТИКА
Широта функцій	Наголос на попередженні правопорушень	Партнерство
Персональне обслуговування, сервісний підхід	Територіальний принцип роботи	Розв'язання проблем
Інформування громадян, відкритість і прозорість	Оперативна гнучкість, вчасність і повнота реагування	Позитивна взаємодія

Основні завдання взаємодії поліції та суспільства

- підвищення авторитету й довіри населення до поліції
- покращання стану комунікативної та загальної культури поліцейських
- сприяння об'єктивному інформуванню населення про діяльність поліції через ЗМІ
- створення позитивного іміджу поліції шляхом підвищення рівня професійної компетентності й покращення результатів діяльності
- забезпечення діалогу між поліцією та населенням (громадськими об'єднаннями, профспілками, асоціаціями, організаціями, підприємствами)
- проведення активної профілактичної, виховної, просвітницької роботи серед населення

Форми і методи партнерства поліції та суспільства

- Спільні проекти, програми та заходи для задоволення потреб населення й ефективності виконання покладених на поліцію завдань.
- Підтримка програм правового виховання, пропагування правових знань в освітніх установах, ЗМІ, у видавничій діяльності.
- Залучення активних громадян до виконання конкретних правоохоронних завдань.
- Спільна діяльність з громадськими формуваннями з охорони публічного порядку.
- Проведення громадських консультацій.
- Співпраця з представниками ЗМІ.
- Особисті зустрічі громадян із керівниками поліції та кращими поліцейськими, закріпленими за конкретною територією.

Поліція – сервісна служба з надання поліцейських послуг

- Служіння суспільству передбачає надання послуг і допомоги тим членам громади, які з особистих, економічних і соціальних чи інших причин надзвичайного характеру потребують негайної допомоги (із Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, прийнятий резолюцією Генеральної асамблеї ООН № 34/169 від 17 грудня 1979 р.).
- Діяльність поліції – це боротьба зі злочинністю, забезпечення правопорядку та надання поліцейських послуг суспільству щодо підтримки належного рівня безпеки.
- Наближення поліції до громадян через максимальне залучення поліцейських на місцях до забезпечення правопорядку на вулицях; розвиток сервісних функцій поліції; підвищення ефективності у взаємовідносинах із громадянами.

Завдання поліції

- *Стаття 2 Закону України «Про національну поліцію»*
  1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:
    - 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
    - 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
    - 3) протидії злочинності;
    - 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.
- *Стаття 5 Закону України «Про Національну поліцію».*
  1. Поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів.

-
- Сервісна функція поліції охоплює:
    - ✓ адміністративні послуги;
    - ✓ інформаційні послуги (як знайти вулицю, доїхати до певного місця громадським транспортом; до якого державного органу/ посадової особи звернутися для вирішення особистого питання);
    - ✓ інформаційно-правові послуги (надання в межах компетенції й визначених законом обов'язків роз'яснень прав і обов'язків потерпілому , підозрюваному, їх рідним, законним представникам, громадськості);
    - ✓ послуги безпеки (забезпечення громадської безпеки й охорони публічного порядку).

Взаємодія поліції та суспільства

Тема 2

- Особливості роботи патрульного поліцейського
- Налагодження зв'язків із громадськими організаціями і установами на території обслуговування

Особливості роботи патрульної поліції

- Діяльність патрульної поліції здійснюється в реальному соціальному просторі у безпосередньому контакті з громадянами.
- Щодня патрульний вирішує складні професійні завдання, розв'язує непрості ситуації та конфлікти й не має права помилятися.
- Авторитет поліції та довіра до неї багато в чому залежить від поведінки патрульних при спілкуванні з людьми.
- Повага до поліції залежить від поваги й взаєморозуміння між конкретним патрульним і пересічним громадянином.
- Важливими для побудови відносин довіри та обміну думками є повсякденні доброзичливі контакти патрульних із людьми в громадських місцях, на вулицях тощо.

Основні елементи стратегії партнерства поліції та суспільства

Партнерство з громадою	Діяльність, спрямована на розв'язання проблем	Організаційні зміни
ЗМІ та об'єднання громадян	ідентифікація проблем та прогнозування їх можливих наслідків	зміни в управлінні системою та в організаційній структурі
місцевий бізнес	аналіз проблем та причин їх виникнення	робота з персоналом
соціальні служби, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування	реагування та пошук можливих рішень	використання інформаційних технологій
	оцінювання ефективності проведеної роботи	

-
- Завдання патрульної поліції з побудови партнерських відносин із суспільством:
    - ✓ втілення в повсякденній роботі принципу «людина – понад усе»
    - ✓ підвищення професійного і культурного рівня, формування поваги до поліції через належний рівень спілкування з громадянами, чесність, професійні навички, охайний зовнішній вигляд
    - ✓ налагодження взаємодії з органами місцевого самоврядування
    - ✓ залучення громадян та громадських об'єднань до профілактики правопорушень
    - ✓ інформування громадськість і ЗМІ про роботу патрульної поліції
    - ✓ забезпечення своєю діяльністю підтримки широких верств населення

Роль поліції і суспільства з позицій партнерства

Поліція	Суспільство
Ввічливе професійне виконання обов'язків	Нетерпимість до насильства та інших видів асоціальної поведінки
Оперативне реагування на звернення	Допомога поліції у визначенні причин правопорушень у районі проживання
Мінімальне застосування сили	Обізнаність у власних правах і обов'язках
Неупередженість	Конструктивна поведінка з розв'язання конфліктів замість насильства
Забезпечення потреб громади для підвищення відчуття безпеки у громаді	Залучення неурядових організацій до роботи у громаді
Практика консультування й залучення окремих громадян та їхніх груп до пошуку рішень	Зміцнення довіри до поліції
Повага до прав людини	Співпраця з поліцією та повага до її роботи

Довіра до поліції – основний критерій ефективності її роботи

- Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.
- Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

(ст.11 Закону України «Про Національну поліцію»)

- Довіра населення до поліції – це сприятлива (позитивна) оціночна реакція груп населення на діяльність поліції, що виявляється в думках, почуттях та цілеспрямованій поведінці.
- Довіра виникне, якщо поліція у своїй повсякденній діяльності демонструватиме готовність і здатність надавати якісні професійні послуги всім місцевим жителям.

-
- Критерій ефективності діяльності патрульної поліції – це оцінювання населенням якості послуг:
    - ✓ оперативність обслуговування (швидкість реагування на заяви та звернення громадян);
    - ✓ ставлення до громадян – довіра, ввічливість, тактовність і співчуття;
    - ✓ комунікабельність, відкритість і привітність у спілкуванні, відповідях на заяви й звернення;
    - ✓ доступність і професіоналізм.

-
- Правопорядок у суспільстві формується під впливом багатьох чинників, зокрема, діями органів влади, громади, їх взаємодією, законодавством та соціальними змінами.
  - Дії, спрямовані на підтримку (формування) правопорядку, є умовою взаємодовіри; дії в обхід правопорядку руйнують довіру.
  - Зростання кількості вдалих практик співпраці між поліцією та населенням призведе до зростання рівня довіри, що сприятиме переходу від співробітництва до формування партнерських відносин між поліцією та громадянами.

Професійна етика

Тема 1

- Кодекс професійної етики поліцейського.
- Основні принципи діяльності патрульного.
- Дотримання правил поведінки та професійної етики в роботі патрульних.

Професійна етика

- Ґрунтується на моральних принципах суспільства
- Конкретизує загальні моральні норми й оцінки, що визначають ставлення людини до своїх професійних обов'язків.
- Завдання:
  - ✓ втілення гуманістичних принципів у професійну діяльність;
  - ✓ встановлення меж бажаного, дозволеного і неприпустимого;
  - ✓ обґрунтування морально-професійного ідеалу та певного зразку, еталону, взірця поведінки, нормативного ідеалу в професійної діяльності працівників поліції.

Професійна етика

- Визначає:
  - ✓ моральні цінності, зобов'язання та принципи служби в поліції;
  - ✓ професійно-етичні вимоги до службової, позаслужбової та антикорупційної поведінки;
  - ✓ формування єдності переконань і поглядів у сфері професійної етики та службового етикету, регулювання професійно-етичних проблем взаємин працівників у процесі їхньої спільної діяльності;
  - ✓ виховання високоморальної особистості працівника, яка відповідає етичним нормам і принципам, загальнолюдській і професійній моралі;
  - ✓ взаємодію з суспільством на основі норм і принципів професійної етики.

Кодекс честі й професійної етики поліцейського

- це норми і принципи, що відображають загальноприйняті принципи людської моралі, міжнародні стандарти Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, Декларації про поліцію Ради Європи, якими керуються співробітники правоохоронних органів держав світового співтовариства.
- містить основні принципи та правила поведінки, обов'язкові для правоохоронця під час виконання ним службових обов'язків
- завдання: формування почуття особистої відповідальності працівників поліції при виконанні професійних обов'язків; інформування населення про норми поведінки, яких повинні дотримуватися поліцейські

Принципи етичної поведінки правоохоронців

- Служіння державі і суспільству
- Гідна поведінка
- Доброчесність
- Лояльність
- Політична нейтральність
- Прозорість і підзвітність
- Сумлінність

Із Правил етичної поведінки працівників апарату МВС України, територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС

(Наказ МВС України від 28.04.2016 № 326)

Закон України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України»

- Службова дисципліна базується на високій свідомості та зобов'язує кожну особу рядового і начальницького складу:
  - ✓ поважати людську гідність, виявляти турботу про громадян і бути готовим у будь-який час надати їм допомогу; д
  - ✓ дотримуватися норм професійної та службової етики; у службовій діяльності бути чесною, об'єктивною і незалежною від будь-якого впливу громадян, їх об'єднань та інших юридичних осіб;
  - ✓ стійко переносити всі труднощі та обмеження, пов'язані зі службою;
  - ✓ постійно підвищувати свій професійний та культурний рівень.

- **Професійна етика поліцейського – це:**

- ✓ Ставлення до себе: позитивна самооцінка, адекватна оточенню; широкий світогляд.
- ✓ Ставлення до оточення: скромність, гордість за свою професію, повага, почуття гідності та честі – стосовно себе самого й інших; совість, справедливість, вимогливість, правдивість, ввічливість, порядність, доброзичливість, постійна готовність прийти на допомогу.
- ✓ Ставлення до виконання службових обов'язків: мужність, витримка, стійкість, рішучість, дисциплінованість, принциповість, сміливість, ініціативність, чесність, безкорисливість, ретельність, самостійність, діловитість, творчий підхід.
- ✓ Ставлення до держави, суспільства, народу: патріотизм, відданість, вірність обов'язку, відповідальність, самовідданість.

-
- Норми професійної етики вимагають від патрульного:
    - ✓ поводитися з почуттям власної гідності, доброзичливо й відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи у населення повагу до поліції й готовність співпрацювати з нею;
    - ✓ постійно контролювати свою поведінку, почуття і емоції, не дозволяючи особистим симпатіям або антипатіям, неприязні, поганому настрою або дружнім почуттям впливати на службові рішення, уміти передбачати наслідки своїх вчинків і дій;
    - ✓ поводитися з усіма категоріями населення коректно;
    - ✓ виявляти повагу та увагу до старших за званням чи віком; у спілкуванні з колегами виявляти простоту і скромність, уміння щиро радіти успіхам товаришів по службі, сприяти успішному виконанню ними службових доручень.

Спілкування з населенням

- Починати з привітання, утримуючись від рукоштовування
- Слід представитися, назвати посаду, спеціальне звання, прізвище, коротко повідомити мету і причину звернення, пред'явити службове посвідчення/жетон
- Обрати необхідний тон розмови; триматися коректно, з гідністю, не проявляти гордовитості й надмірності
- Висловлювати свої зауваження та вимоги в коректній і переконливій формі; у разі потреби спокійно, без роздратування повторити і роз'яснити зміст сказаного
- Вислухати пояснення або питання особи уважно, не перебиваючи, виявляючи доброзичливість і повагу до співрозмовника.
- Неприпустимі: зверхній тон, грубість, зарозумілість; іронічні або неввічливі зауваження; репліки, що ображають людську гідність; погрози, повчання та несправедливі докори; пред'явлення незаслужених обвинувачень; погрозливі чи образливі жести або знаки.

Спілкування з іноземцями

- Поважати гідність особи, виявляти до неї гуманне ставлення, захищати права людини незалежно від расової та національної належності, громадянства, віку та мови, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань
- Виявляти терпіння, витримку, коректність і люб'язність, готовність надати допомогу, у разі необхідності роз'яснити правила поведінки
- Не обговорювати питання політики, діяльність органів державної влади тощо

Спілкування з колегами

- зберігати діловий тон спілкування
- утримуватися від розмов, що лежать поза межами професійної діяльності
- не виявляти надмірної уваги до справ і питань, якими займаються колеги
- зберігати субординацію

Зовнішній вигляд патрульного як естетичний складник його професійної діяльності

- Екіпіровка: жетон; єдиний однострій, затверджений Кабінетом міністрів; спец засоби, вогнепальна зброя.
- Поліцейські зобов'язані дотримуватися правил носіння однострою.
- Зразки однострою затверджені постановою Кабінету Міністрів України № 823 від 30.09.2015 р.
- На однострої поліцейського розміщується нагрудний знак із чітким зазначенням його спеціального жетона. Його заборонено знімати з однострою, приховувати, перешкоджати прочитанню чи фіксуванню за допомогою технічних засобів інформації на ньому.
- У випадку виконання поліцейським своїх повноважень в цивільному одязі, він зобов'язаний мати при собі нагрудний знак (виняток – проведення негласних слідчих дій).

-
- Діяльність патрульного має базуватися на нормах моральності як-от: добро, справедливість, чуйне ставлення до людей.
  - Патрульний, виконуючи свої функції і застосовуючи ту або іншу правову норму, повинен обирати найбільш прийнятний у моральному відношенні варіант своїх дій.
  - Здобути прихильність, визнання, авторитет у громадян, завоювати їхню довіру поліція зможе лише високопрофесійною діяльністю, що відповідатиме принципам моралі.
  - Поліцейський має вміти синтезувати свої знання й практичні навички зі своїми моральними настановами.

Корупція: поняття, запобігання та **відповідальність**

ПЛАН

- 1. Законодавство України про корупцію.**
  - 2. Поняття корупції.**
  - 3. Суб'єкти відповідальності.**
  - 4. Запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.**
-

---

1. Законодавство України про корупцію.

Законодавство України про корупцію:

Закони України від 14 жовтня 2014 р.

- **«Про запобігання корупції»**
  - **«Про Національне антикорупційне бюро України»**
  - **«Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки»**
-

Також обов'язково треба згадати і два кодекси:

- **Кримінальний кодекс України (ККУ)**
- **Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП)**

---

2. Поняття корупції.

корупційне правопорушення - діяння, що містить ознаки корупції, вчинене суб'єктом відповідальності, за яке законом встановлено:

- кримінальну,
  - дисциплінарну та/або
  - цивільно-правову відповідальність
-

Що ж таке корупція?

Це використання службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди.

Це прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб.

Також як **корупція** розглядається ситуація, коли посадовій особі **пропонують** або **надають** неправомірну вигоду з проханням протиправно використати службові повноваження в інтересах того, хто пропонує неправомірну вигоду.

▪

Висновок може бути такий:

Є дві основні форми корупції.

1. Особа **отримує** неправомірну вигоду
  2. Особа **пропонує надати** неправомірну вигоду
-

Корупція обов'язково пов'язана із такими поняттями як неправомірна вигода, подарунок.

Що таке неправомірна вигода?

В першу чергу це **грошові кошти або інше майно.**

Неправомірною вигодою можуть бути переваги, пільги, послуги.

Розглянемо ще таке явище, як **подарунок**.

Що може бути **подарунком**?

Відповідь проста: все те, що може бути **неправомірною вигодою**.

Це можуть бути грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, які надають або одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової.

Корупцією буде не тільки отримання неправомірної вигоди, а й прийняття пропозиції чи обіцянки надання такої вигоди.

Тому важливим є розуміння слів пропозиція та обіцянка

Під пропозицією слід розуміти висловлення службовій особі наміру про надання неправомірної вигоди, а **під обіцянкою** - висловлення такого наміру з повідомленням про час, місце, спосіб надання неправомірної вигоди

---

3. Суб'єкти відповідальності.

Суб'єктами, які можуть нести відповідальність за корупційні правопорушення є:

особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в т.ч. **ПОЛІЦЕЙСЬКІ**

---

4. Запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.

Законодавець створив таку систему запобіжних антикорупційних заходів:

- Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища
  - Обмеження щодо одержання подарунків
  - Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними
  - Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності
-

-
- Обмеження спільної роботи близьких осіб
  - Фінансовий контроль та декларування доходів
  - Заборона на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування
  - Доступ до інформації
-

Корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення

За вчинення **корупційних** або пов'язаних з корупцією правопорушень особи, уповноважені на виконання публічних функцій, притягаються до:

- кримінальної,
  - адміністративної,
  - цивільно-правової та
  - дисциплінарної відповідальності
-

В ККУ встановлено відповідальність за:

- **Стаття 364.** Зловживання владою або службовим становищем
  - **Стаття 366-1.** Декларування недостовірної інформації
  - **Стаття 368.** Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою
  - **Стаття 369.** Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі
-

Розглянемо для прикладу декілька ситуацій.

В статтях 368 та 369 ККУ йдеться про відповідальність та покарання за:

- **отримання неправомірної вигоди**
  - **пропозицію неправомірної вигоди**
-

-
- Правопорушник пропонує неправомірну вигоду – це стаття 369 ККУ.
  - Якщо уповноважений суб'єкт отримав неправомірну вигоду або, навіть, погодився її отримати, але реально ще нічого не отримав – це стаття 368 ККУ.
-

-
- За дії (ст.369) передбачена кримінальна відповідальність у вигляді штрафу від 8500 гривен до 12750 гривен, або обмеження чи позбавлення волі від 2 до 4 років.
  - Будь-яка особа, яка пропонує неправомірну вигоду або просто обіцяє їй надати ризикує бути притягнутою до кримінальної відповідальності.
-

-
- Ще більше ризикує і сам уповноважений суб'єкт. Кримінальна відповідальність настає за прийняття як неправомірної вигоди, так і за прийняття лише пропозиції чи обіцянки такої вигоди.
  - За такі дії передбачена кримінальна відповідальність у вигляді штрафу від 17000 гривен до 25500 гривен, або позбавлення волі від 2 до 4 років.
-

Необхідно звернути увагу на важливий момент, що ККУ не встановлює мінімального розміру неправомірної вигоди.

Кримінальна відповідальність настає незалежно від розміру неправомірної вигоди

Адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією встановлена Главою 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення:

**АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ,
ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ.**

Зокрема це такі статті, як

Стаття 172-4. Порухення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності

Стаття 172-5. Порухення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків

Стаття 172-6. Порухення вимог фінансового контролю

Стаття 172-7. Порухення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

Розглянемо ситуацію з подарунками.

В Кодексі встановлено відповідальність за порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків.

- За такі дії передбачена відповідальність у вигляді штрафу від 1700 до 3400 гривень з конфіскацією такого подарунка.
  - Необхідно пояснити, які ж обмеження встановлені щодо одержання подарунків.
-

-
- **По-перше**, забороняється отримувати **подарунки** особам, уповноваженим на виконання функцій держави у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.
  - **По-друге**, забороняється отримувати **подарунки** начальникам від своїх підлеглих.
-

-
- В деяких ситуаціях закон дозволяє отримувати подарунки і особам, уповноваженим на виконання функцій держави.
  - Посадові особи можуть приймати подарунки, які відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність, якщо вартість таких подарунків не перевищує одну мінімальну заробітну плату, встановлену на день прийняття подарунка, одноразово. Нагадаю, що мінімальна заробітна плата зараз – це 1378 гривень.
-

Предмет: Складання процесуальних документів

Мета: удосконалення навиків складання процесуальних документів та документів, що використовуються у службовій діяльності поліцейських патрульної поліції

Тема № 1

Загальні вимоги до оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення в органах поліції

ЗМІСТ

1.1. Вимоги до складання протоколу про адміністративне правопорушення

1.2. Особливості складання протоколів про адміністративне затримання; вилучення речей і документі

1.3. Докази у справах про адміністративні правопорушення

1.4. Загальні вимоги до складання постанови по справі про адміністративне правопорушення

1.1. Вимоги до складання протоколу про адміністративне правопорушення

У протоколі про адміністративне правопорушення за загальним правилом зазначаються:

- дата і місце його складення, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол;
- відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (у разі її виявлення);
- місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення;
- нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення;
- прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є; пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності; інші відомості, необхідні для вирішення справи (ч.1 ст. 256 КУпАП).

- **Протокол підписується** особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності; при наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписано також і цими особами (ч.2 ст. 256 КУпАП).
- **У разі відмови особи**, яка притягається до адміністративної відповідальності, **від підписання** протоколу, в ньому робиться запис про це; така особа має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до нього, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання (ч.3 ст.256 КУпАП).

- Усі реквізити протоколу про адміністративні правопорушення заповнюються чорнилом чорного або синього кольору, розбірливим почерком, державною мовою.

При складанні протоколу про адміністративне правопорушення не допускаються:

- закреслення чи виправлення відомостей;
- унесення додаткових записів після того, як протокол про адміністративне правопорушення підписано особою, стосовно якої його складено.

• Про роз'яснення прав, передбачених статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, ст. 268 КУпАП особі, яка притягається до адміністративної відповідальності та розгляд справи у строки, передбачені ст. 277 КУпАП робиться відмітка та ставиться підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності у протоколі про адміністративне правопорушення.

• **Письмове пояснення і зауваження** щодо змісту протоколу про адміністративне правопорушення та пояснення по суті адміністративного правопорушення особи, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення **підписується** зазначеною **особою** та може додаватися окремо до протоколу адміністративне правопорушення про що робиться запис у ньому.

1.2. Особливості складання протоколів про адміністративне затримання; особистий огляд і огляд речей; вилучення речей і документів

- **Адміністративне затримання особи як захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення** полягає в примусовому короткочасному обмеженні свободи дій і пересування правопорушника.
- Про адміністративне затримання складається протокол.

- Протокол про адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, складається на спеціальному бланку, виготовленому друкарським способом згідно з технічним описом бланка протоколу про адміністративне затримання.
- Усі реквізити протоколу про адміністративне затримання заповнюються розбірливим почерком.
- **Не допускаються:**
  - закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу про адміністративне затримання;
  - унесення додаткових записів після того, як протокол про адміністративне затримання підписано особою, щодо якої його складено.

- **При складанні протоколу про адміністративне затримання в ньому зазначаються, зокрема, у графах:**
- «посада, найменування органу поліції, звання, П.І.Б. особи, яка склала протокол» – прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол (повністю, без скорочень);
- «мотиви затримання: припинення адміністративного правопорушення, складання протоколу про адміністративне правопорушення, для розгляду справи тощо» – припинення адміністративного правопорушення; інші заходи впливу; складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості складання його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим; забезпечення своєчасного і правомірного розгляду справи.

Про проведення особистого огляду та огляду речей складається протокол, у якому зазначаються:

- дата, час, місце його складення;
- посадова особа органу поліції, яка його склала (повністю, без скорочень);
- прізвища, імена та по батькові, місця проживання двох понятих (повністю, без скорочень);
- прізвище, ім'я, та по батькові (повністю, без скорочень), місце проживання особи, яку оглядають та у якої оглядають речі, цінності, документи, що є знаряддям або об'єктом правопорушення;
- індивідуальні ознаки речей, цінностей, документів;
- місця та обставини виявлення.

- Протокол особистого огляду та огляду речей підписують особа, яку було піддано оглядові та у якій оглядали речі, поняті та посадова особа органу поліції, яка його склала.

Про особистий огляд та огляд речей особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення чи в протоколі про адміністративне затримання, де зазначаються:

- прізвища, імена та по батькові, місця проживання двох понятих;
- перелік речей, що оглядаються, та предметів одягу, що є на особі на час її затримання;
- відомості щодо наявності або відсутності у затриманої особи тілесних ушкоджень. Якщо виявлено тілесні ушкодження, потрібно зазначити, на яких саме частинах тіла вони є та їх характер (синці, подряпини, різані рани тощо).
- при надходженні від затриманої особи під час проведення особистого огляду, огляду речей скарг чи зауважень у протоколі про адміністративне затримання робиться відповідний запис із зазначенням їх суті.

• Згідно зі ст. 265 КУпАП речі і документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, виявлені під час затримання, особистого огляду або огляду речей, **вилучаються посадовими особами органів поліції.**

• У протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання робиться відповідний запис про те, які саме речі, предмети, документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, вилучено у затриманого, зазначаються їх індивідуальні ознаки, номери, місце та обставини їх виявлення.

•

1.3. Докази у справах про адміністративні правопорушення

- **Доказами в справі про адміністративне правопорушення, є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.**

Ці дані встановлюються:

- протоколом про адміністративне правопорушення,
- поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків,
- висновком експерта,
- речовими доказами (предметами матеріального світу, на яких є сліди правопорушення (наприклад, паспорт, що має виправлення, підчищення) або вміст яких свідчить про правопорушення (наприклад, наркотичні речовини),
- показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються собою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, чи засобів фото-і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху,
- протоколом про вилучення речей і документів,
- іншими документами.

-
- **Орган (посадова особа) оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом і правосвідомістю.**

1.4. Загальні вимоги до складання постанови по справі про адміністративне правопорушення

- Постанова по справі про адміністративне правопорушення складається на спеціальному бланку, виготовленому друкарським способом згідно з технічним описом бланка постанови по справі про адміністративне правопорушення, на якому проставлено відповідні серію і номер.

- Бланк постанови по справі про адміністративне правопорушення заповнюється розбірливим почерком.

- **Не допускаються:**

- закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до постанови,
- внесення додаткових записів після того, як постанова підписана особою, щодо якої вона винесена.
- *У разі допущення порушень при оформленні такої постанови її заповнений бланк вважається зіпсованим.*

• При винесенні постанови по справі про адміністративне правопорушення у ній зазначаються, зокрема, у графах:

- «посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка винесла постанову» – прізвище, ім'я, по батькові посадової особи органу поліції, яка винесла постанову, та орган поліції (повністю, без скорочень);
- «установив» – число, місяць, рік, час та місце вчинення адміністративного правопорушення, а також обставини і суть правопорушення, установлені при розгляді матеріалів адміністративної справи;
- «ураховуючи, що гр-нин(ка)» – прізвище та ініціали правопорушника;
- «постановив» – уповноважена посадова особа органу поліції з урахуванням та зазначенням обставин, що пом'якшують (ст. 34 КУпАП) чи обтяжують (ст. 35 КУпАП) відповідальність за адміністративне правопорушення, зазначає прийняте у справі рішення.

Предмет: Складання процесуальних документів

Мета: удосконалення навиків складання процесуальних документів та документів, що використовуються у службовій діяльності поліцейських патрульної поліції

Тема № 2

Вимоги та порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі

ЗМІСТ

2.1. Особливості складання протоколів про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі

2.2. Порядок оформлення тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб; акту огляду та тимчасового затримання транспортного засобу; акту огляду на стан сп'яніння; схеми місця дорожньо-транспортної пригоди

2.3. Підстави та особливості складання постанови по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі

2.1. Особливості складання протоколів про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі

Протокол про адміністративне правопорушення складається відповідно до ст. 254 КУпАП.

До протоколу про адміністративне правопорушення долучаються:

- письмові пояснення свідків правопорушення у разі їх наявності;
- акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу у разі здійснення його затримання;
- акт огляду на стан сп'яніння у разі проведення огляду на стан сп'яніння;
- інші документи та матеріали, які містять інформацію про правопорушення.

Протокол підписується:

- особою, яка його склала,
- особою, яка притягається до адміністративної відповідальності,
- свідками і потерпілими (за наявності).
- У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу про адміністративне правопорушення в ньому робиться відповідний запис, який засвідчується підписами двох свідків.

При складанні протоколу про адміністративні правопорушення, передбачені ст.139, ч.4 ст. 140 КУпАП або постанови у справі про адміністративні правопорушення, передбачені ч.1-3 ст. 140 КУпАП (коли протокол не складається), до них необхідно долучати акт обстеження ділянки вулично-шляхової мережі з відповідними замірами та схемою про:

- пошкодження шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд, трамвайних колій чи технічних засобів регулювання дорожнього руху;
- самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху;

- перешкоду для дорожнього руху, у тому числі забруднення шляхового покриття;
- пошкодження асфальтобетонного покриття доріг унаслідок руху машин на гусеничному ході;
- умови та стан шляху, які загрожують безпеці дорожнього руху;
- порушення нормативів щодо обладнання на дорогах місць проведення ремонтних робіт, залишення дорожніх машин, будівельних матеріалів, конструкцій;
- порушення або невиконання правил на підприємствах, в установах та організаціях під час розроблення та виготовлення транспортних засобів і деталей до них або інших предметів їх додаткового обладнання, під час проектування, реконструкції та ремонту шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд.

2.2. Порядок оформлення тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб; акту огляду та тимчасового затримання транспортного засобу; акту огляду на стан сп'яніння; схеми місця дорожньо-транспортної пригоди

У тимчасовому дозволі на право керування транспортним засобом з лицьового боку перекреслюються категорії транспортних засобів, права на керування якими водій не має, а також робляться такі записи:

- дата тимчасового вилучення посвідчення водія;
- посада, прізвище поліцейського, номер його нагрудного знака;
- дата вчинення правопорушення;
- серія та номер протоколу про адміністративне правопорушення;
- стаття КУпАП, за якою складено протокол про адміністративне правопорушення, санкція якої передбачає накладення адміністративного стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом.

Тимчасове затримання транспортного засобу поліцейським проводиться у випадках, передбачених ст. 265-2 КУпАП, зокрема у разі, коли

- неможливо усунути причину затримання на місці виявлення адміністративного правопорушення,
- і передбачає примусове припинення використання такого транспортного засобу шляхом його блокування за допомогою технічних пристроїв
- або доставлення на спеціальний майданчик чи стоянку, якщо транспортний засіб створює значні перешкоди дорожньому руху.

• Після прибуття евакуатора поліцейський у присутності двох свідків і представника підприємства, установи або організації, яким належить евакуатор, складає акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу із зазначенням:

- дати, часу, місця порушення і підстави для тимчасового затримання та доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;
- посади, місця роботи, прізвища, імені та по батькові поліцейського, який приймає рішення про тимчасове затримання і доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;
- типу, марки, державного реєстраційного номера, переліку візуальних недоліків та пошкоджень транспортного засобу, що тимчасово затримується і доставляється на спеціальний майданчик чи стоянку;
- найменування, місцезнаходження та номера телефону підприємства, установи або організації, які доставляють транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку, державного реєстраційного номера евакуатора;
- адреси місця зберігання транспортного засобу;
- посади, прізвища, імені та по батькові особи, яка виконує роботи з доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку.

• Акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу підписують присутні під час його складання особи:

- особа, яка прийняла рішення про тимчасове затримання транспортного засобу;
- особа, що виконує роботи з доставлення такого засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;
- два свідки;
- водій і страховий комісар у разі їх присутності.

-
- **Про тимчасове затримання транспортного засобу робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.**

-
- **У разі якщо доставити транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку неможливо, поліцейський проводить його затримання шляхом блокування з дотриманням умов безпеки дорожнього руху.**

- Водії, стосовно яких у поліцейських є достатні підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, підлягають відстороненню від керування цими транспортними засобами та **огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.**

Обов'язковому огляду підлягають водії транспортних засобів – учасники дорожньо-транспортної пригоди, унаслідок якої є особи, які отримали тілесні ушкодження.

- ▶ Огляд на стан алкогольного сп'яніння проводиться поліцейським на місці зупинки транспортного засобу в присутності двох свідків відповідно до чинного законодавства, результати якого зазначаються в акті огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів.
- ▶ Акт огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів складається у двох примірниках, один з яких під підпис вручається особі, щодо якої проводився цей огляд.
- ▶ У разі виявлення стану алкогольного сп'яніння в результаті проведення огляду з використанням спеціальних технічних засобів складається протокол про адміністративне правопорушення, до якого долучаються акт огляду на стан сп'яніння та роздруківка із результатом огляду з використанням спеціального технічного засобу (у разі наявності).

На схемі місця ДТП графічно зображуються та фіксуються такі об'єкти:

- ділянка дороги, на якій сталась ДТП;
- сталі орієнтири, до яких на схемі здійснена прив'язка об'єктів та слідів;
- транспортні засоби, причетні до ДТП, координати їх розміщення відносно елементів проїжджої частини та сталих орієнтирів;
- сліди гальмового шляху коліс транспортних засобів: їх розміщення відносно елементів проїжджої частини; довжина від їх початку до кожного колеса транспортного засобу із зображенням місць розривів; довжина слідів на ділянках з різним покриттям;
- інші сліди та предмети, що стосуються пригоди: розміщення частин та об'єктів (уламки кузова, частинки фарби, уламки скла, осипання ґрунту, сліди рідини), що відокремилися від транспортного засобу, відносно елементів проїжджої частини, транспортних засобів; площа розсіювання уламків скла, осипання ґрунту;
- координати місця зіткнення, наїзду відносно сталих орієнтирів;
- ширина проїжджої частини разом з роздільними смугами;
- ширина тротуарів, узбіччя;
- розміри ділянок з різним станом дорожнього покриття;
- розміри та розміщення дефектів дорожнього покриття;
- розташування дорожньої розмітки;
- розташування світлофорів, дорожніх знаків та інших засобів технічного регулювання дорожнього руху;
- розташування шлагбаума, засобів сигналізації, дорожніх знаків на підході до залізничного переїзду.

-
- **В обов'язковому порядку на схемі місця ДТП заповнюється таблиця дорожніх умов та зазначаються назви об'єктів, зображених на схемі.**

На зворотному боці схеми місця ДТП зазначаються:

- марка (модель) пошкодженого транспортного засобу;
- номерний знак транспортного засобу;
- власник (співвласник) транспортного засобу;
- серія та номер полісу обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів та назва страхової організації, яка його видала, а у разі його відсутності - посвідчення відповідної категорії осіб, для яких наявність полісу не є обов'язковою;
- перелік видимих (зовнішніх) пошкоджень транспортного засобу, які сталися внаслідок ДТП;
- вид пригоди;
- кількість учасників ДТП;
- порушення пункту Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306;
- результати огляду на стан сп'яніння (у випадку його проведення);
- тип транспортного засобу.

2.3. Підстави та особливості складання постанови по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі

- **По справі про адміністративне правопорушення виноситься одна з таких постанов:**
  - про накладення адміністративного стягнення;
  - про застосування заходів впливу, передбачених ст. 24-1 КУпАП;
  - про закриття справи (виноситься при оголошенні усного зауваження, передачі матеріалів на розгляд громадської організації чи трудового колективу або передачі їх прокурору, органу досудового розслідування, а також за наявності обставин, передбачених ст. 247 КУпАП).

• **Постанова про накладення адміністративного стягнення по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному режимі**

- складається у письмовій формі
- заповнюється чорнилом (пастою) чорного або синього кольору;
- записи здійснюються розбірливим почерком, а
- прізвище, ім'я, по батькові особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, її місце проживання (перебування), місце роботи, а також посада, спеціальне звання та прізвище, ім'я, по батькові поліцейського записуються друкованими літерами

або

- за наявності технічної можливості в електронній формі у вигляді стрічки, яка роздруковується за допомогою спеціальних технічних пристроїв, із зазначенням відомостей, що відповідають пунктам постанови про накладення адміністративного стягнення по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному режимі.

Предмет: Складання процесуальних документів

Мета: удосконалення навиків складання процесуальних документів та документів, що використовуються у службовій діяльності поліцейських патрульної поліції

Тема № 3

Документування кримінальних
правопорушень та інших подій

ЗМІСТ

3.1. Вимоги до оформлення протоколу прийняття заяви про вчинене кримінальне правопорушення або таке, що готується

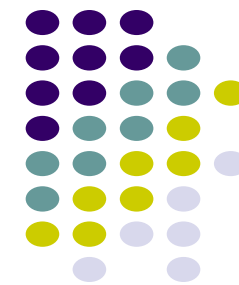
3.2. Вимоги до змісту та форми рапорту патрульного поліцейського про безпосереднє виявлення факту вчинення кримінального правопорушення

3.1. Вимоги до оформлення протоколу прийняття заяви про вчинене кримінальне правопорушення або таке, що готується

- Заяви або повідомлення фізичних або юридичних осіб про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію можуть бути усними або письмовими.**
- Усні заяви про вчинення кримінального правопорушення заносяться до протоколу прийняття заяви про вчинене кримінальне правопорушення або таке, що готується, який підписують заявник та посадова особа, яка прийняла заяву.**
- Письмову заяву обов'язково повинен підписати заявник.**

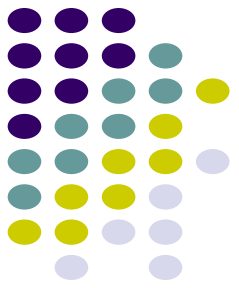
3.2. Вимоги до змісту та форми рапорту патрульного поліцейського про безпосереднє виявлення факту вчинення кримінального правопорушення

Рапорт як привід для початку досудового розслідування – це офіційне письмове повідомлення працівника органу поліції про виявлення ними з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення та іншу подію.

Забезпечення публічної безпеки та
публічного порядку патрульною
поліцією під час мирних зібрань і
масових заходів

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

- Конституція України гарантує реалізацію громадянами права на свободу мирних зібрань.

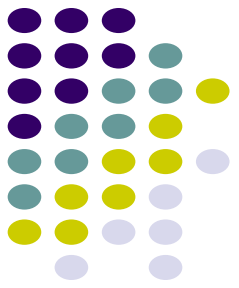
Стаття 39. Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.

Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку - з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

- Громадяни України можуть мирно, без зброї збиратися з метою вирішення особистих питань.

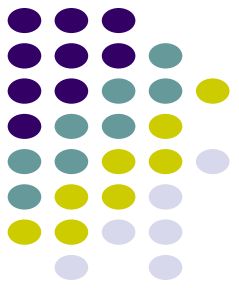

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

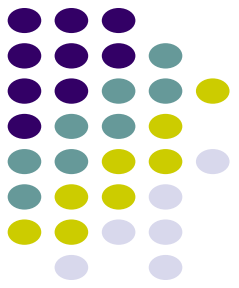
Організатору та учасникам масового заходу **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ** мати при собі зброю, пристрої або пристосовані предмети, що можуть бути використані для фізичного ушкодження, а також вибухові, займисті, радіоактивні, отруйні та інші небезпечні речовини, засоби наочної агітації, які принижують честь та гідність інших громадян, приводити, привозити чи приносити з собою тварин, які можуть завдати фізичних ушкоджень учасникам заходів та іншим стороннім особам, крім випадку, коли наявність на заходах домашніх тварин погоджено з організаторами та обумовлено метою заходу.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

- Мирне зібрання – це публічний захід, що проводиться в публічному місці мирно, без зброї у формі зборів, мітингу, демонстрації, пікетування, походу або в будь-якому поєднанні цих форм чи в інших не заборонених законом формах для вираження особистої, громадянської або політичної позиції з будь-яких питань.
- При цьому **ПУБЛІЧНИМ МІСЦЕМ** вважається відкрита для вільного доступу територія, будівля чи споруда або їх частина.

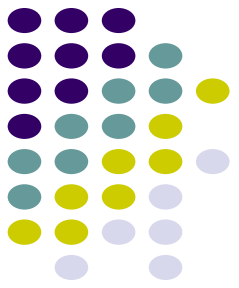
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

Не вважаються публічними заходами:

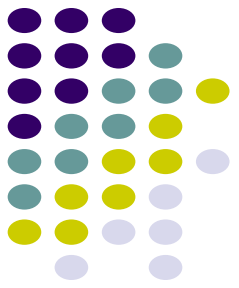
- загальні збори жителів села (сіл), селища, міста для вирішення питань місцевого значення згідно із Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- збори (конференції) жителів, що проводяться відповідно до Закону України «Про органи самоорганізації населення»;
- збори трудових колективів, засідання статутних органів управління юридичних осіб, об'єднань громадян, зустрічі виборців з кандидатами у депутати та обраними депутатами, кандидатами на пост Президента України, збори ініціативних груп з організації референдуму;

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

- зібрання, що проводяться з метою відпочинку, а також громадських святкових заходів, концертів та інших розважальних заходів, якщо вони не є складовою мирного зібрання;
- весільні процесії, похорони, якщо вони не є складовою мирного зібрання;
- релігійні обряди і церемонії у випадках, передбачених Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації».

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

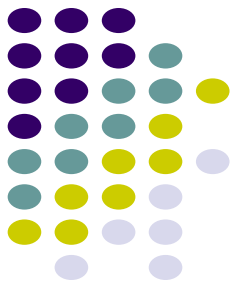

Термін «масові заходи» в законодавчих та інших нормативних актах України використовується тільки у зв'язку з правоохоронною діяльністю органів Національної поліції та інших державних органів. Він широко застосовується як у відомчих нормативних актах, так і у службових документах МВС України.

Поліцейські зобов'язані забезпечити безпеку та правопорядок як під час публічних, так і під час інших заходів, які не можуть вважатися публічними.

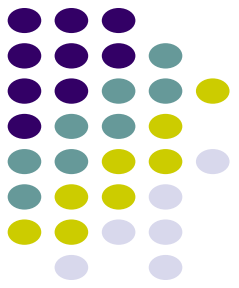
Належний стан безпеки та правопорядку може бути досягнуто лише завдяки взаємодії територіальних органів Національної поліції та підрозділів патрульної поліції.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

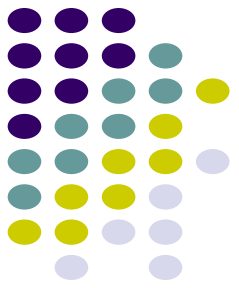
Територіальний орган Національної поліції організовує роботу щодо забезпечення охорони публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів залежно від їх значення та масштабу, а **підрозділ патрульної поліції бере участь у забезпеченні публічної безпеки і порядку при проведенні масових заходів.**

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

Нормативно-правові акти, які можуть знадобитися працівникам патрульної поліції під час масових заходів:

- Конституція України (ст.39),
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (ст.11) та інші міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України
- Кодекс адміністративного судочинства України (ст. 182-183)
- Кримінальний Кодекс України (ст. 279)
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 25)
- Закон України «Про дорожній рух»

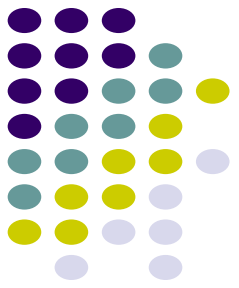

Нормативно-правові акти, які можуть знадобитися працівникам патрульної поліції під час масових заходів:

- Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання) від 19.04.01 № 4-рп/2001
- Указ Президії Верховної ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР» № 9306 від 28.07.1988, Закон України «Про правонаступництво України» № 1543 від 12.09.1991

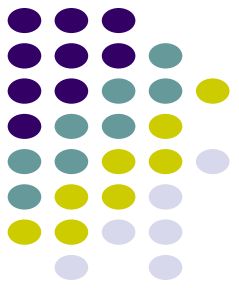
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

Нормативно-правові акти, які можуть знадобитися працівникам патрульної поліції під час масових заходів:

- Порядок (Правила) організації та проведення масових заходів, що затверджені рішенням відповідного органу місцевого самоврядування.
- Місце і порядок проведення масових заходів, пов'язаних із визначними подіями, загальнодержавними святами України, святкуванням міських свят, свят села (сіл), селища і подій визначається окремим рішенням органу місцевого самоврядування.

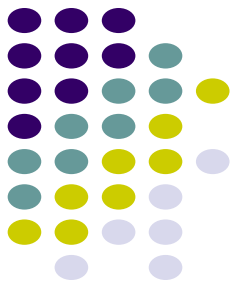
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

Поняття «масові заходи» виділяє з їх змісту такі характерні ознаки:

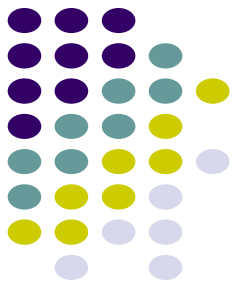
- наявність великої маси людей;
- організованість дій;
- наявність цілей або однієї конкретно визначеної мети;
- наявність публічних місць;
- регламентація порядку проведення масових заходів.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

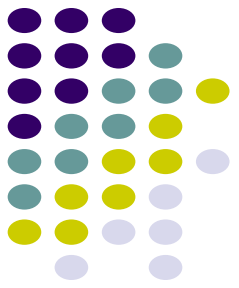
- Наявність великої маси людей характеризується тим, що масові заходи різноманітної спрямованості привертають до себе увагу значної кількості людей, які в подальшому приєднуються до учасників цих заходів.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

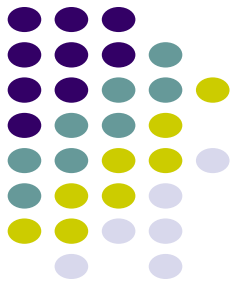
- Під організованістю дій слід розуміти чіткий порядок дій всіх суб'єктів, які беруть участь у підготовці і проведенні заходів, що забезпечує їх безпеку, тобто розробляється програма заходу, визначаються заходи безпеки, а також учасники заходу, їх компетенція, створюються органи координації дій та ін.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

- Залежно від цілей, масові заходи можуть бути спрямовані на задоволення політичних, культурних, духовних, професійних, спортивних та інших потреб великої кількості людей, які об'єднані загальними інтересами. Характерною особливістю тут є задоволення деякими групами громадян різноманітних потреб в одному заході. Одні, наприклад, у сфері виконання службових обов'язків (виступ артистів), інші групи задовольняють потреби у сфері вільного часу (публіка на культурних і спортивних заходах).

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

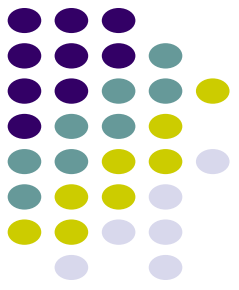
- Будь-які заходи зумовлюються перш за все проявом вольових відносин між людьми. При цьому зазначені відносини виникають і розвиваються не в кожній сфері їх діяльності, а тільки там, де стикаються інтереси багатьох громадян, тобто в публічних місцях.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

- Досить важливою ознакою масових заходів є регламентація порядку їх проведення.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

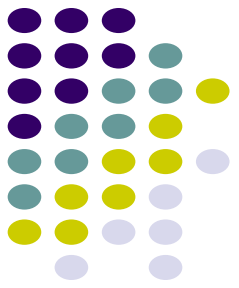

Окремі види:

Мирні зібрання поблизу органів державної влади та на об'єктах транспортної інфраструктури найчастіше є незапланованими, проходять з метою вираження особистої, громадянської або політичної позиції з будь-яких питань діяльності цього органу чи об'єкта інфраструктури без подання відповідної заяви до вказаного органу. Інформація про проведення такого заходу надходить до підрозділів патрульної поліції від територіальних органів Національної поліції або від громадян – свідків подій.

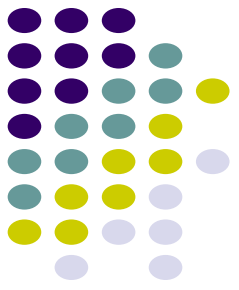

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

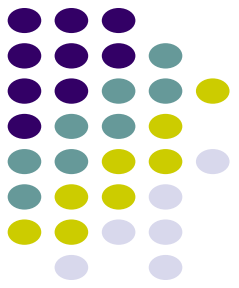
Наряд патрульної поліції може виявити проведення такого заходу самостійно під час патрулювання. Після надходження інформації (самостійного виявлення) щодо проведення такого заходу патрульні мають забезпечити публічну безпеку та правопорядок за алгоритмом організації взаємодії територіальних органів Національної поліції та підрозділів патрульної поліції який встановлено у відповідному населеному пункті

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

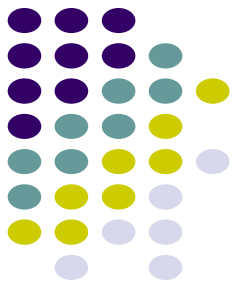
Публічні релігійні заходи, як правило, є заздалегідь заплановані та пов'язані з певними датами (релігійними святами тощо). За таких умов інформація про проведення такого заходу надходить до патрульної поліції переважно від територіальних органів Національної поліції, а повідомлення про порушення публічного порядку – від громадян свідків подій чи потерпілих. Наряд патрульної поліції може самотійно виявити правопорушення під час супроводження проведення такого заходу;

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

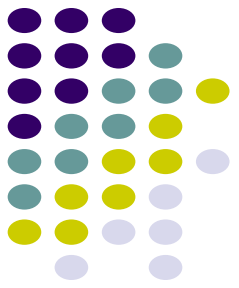
Публічні загальнодержавні святкові та пам'ятні заходи відбуваються у відповідності до планів затверджених (схвалених) місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування. За таких умов інформація про проведення такого заходу надходить до патрульної поліції переважно від територіальних органів Національної поліції як частина плану забезпечення публічної безпеки та забезпечення публічного порядку під час такого заходу, що розробляється ними. В окремих випадках (наприклад, забезпечення публічної безпеки та публічного порядку біля шкіл під час святкування «Першого дзвоника») органи місцевої влади чи органи місцевого самоврядування можуть безпосередньо звертатися до підрозділів патрульної поліції із відповідною інформацією;

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

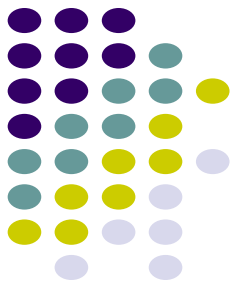
Заходи за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона мають переважно плановий характер. Якщо заплановано участь посадових та інших осіб, щодо яких здійснюється державна охорона Управління державної охорони висуває відповідні вимоги до територіальних органів Національної поліції та підрозділів патрульної поліції, які мають бути враховані у плані забезпечення публічної безпеки та забезпечення публічного порядку під час відповідного заходу;

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

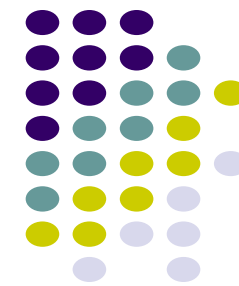
Вибори і референдуми є виключно плановими заходами, що проводяться Центральною виборчою комісією та територіальними й дільничними виборчими комісіями у встановленому законом порядку. На підрозділи патрульної поліції за цих умов переважно покладається забезпечення публічної безпеки та публічного порядку на території відповідного виборчого округу, на територіальні органи Національної поліції – у місці проведення голосування та на маршруті перевезення документів, в яких містяться результати волевиявлення, до місць їх постійного зберігання;

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

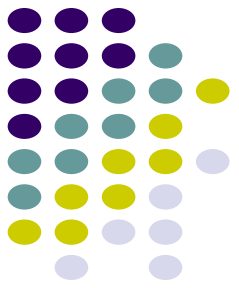
Масові заходи біля місць проведення резонансних судових засідань переважно мають незапланований характер. Інформація щодо проведення таких заходів, у т.ч. дій «активістів», надходить до підрозділів патрульної поліції від територіальних органів Національної поліції. Наряд патрульної поліції може виявити проведення такого заходу самотійно під час патрулювання. Після надходження інформації (самотійного виявлення) щодо проведення такого заходу патрульні мають забезпечити публічну безпеку та правопорядок за алгоритмом організації взаємодії територіальних органів Національної поліції та підрозділів патрульної поліції який встановлено у відповідному населеному пункті. У разі ескалації конфлікту, за рішенням суду засідання суду може бути перенесене на інший день;

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

Футбольні матчі та інші спортивні (видовищні) заходи є категорією масових заходів у межах якої організатори футбольного матчу, власник (орендар) стадіону, футбольний клуб (відповідна спортивна організація) несуть відповідальність за забезпечення публічного порядку на території стадіону, його трибунах, а територіальні органи Національної поліції спільно із підрозділами патрульної поліції – на прилеглий до стадіону території, на шляхах евакуації та в публічних місцях населеного пункту, де проводиться футбольний матч чи інші спортивні (видовищні) заходи.

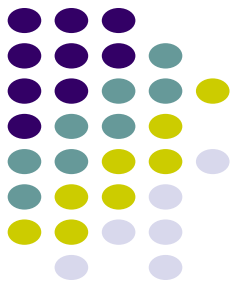
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

Процес організації і забезпечення публічного порядку умовно поділяється на три етапи:
підготовчий (попередній),
виконавчий (безпосередній),
заключний.

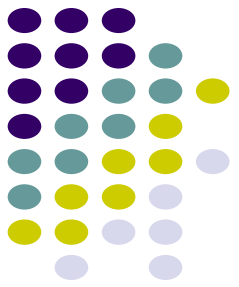

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

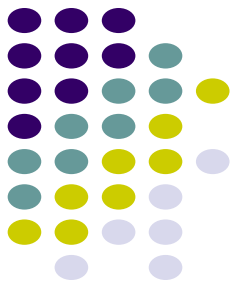
На підготовчому етапі організовується підготовка особового складу та технічних засобів до несення служби, проводиться остаточне дослідження території та об'єктів разом з організаторами та усуваються виявлені недоліки; проводиться службовий інструктаж нарядів і посадових осіб, уточнюються їх задачі та обов'язки при проведенні заходу, проводяться тренування та репетиції дій нарядів в екстремальних умовах на закріплених за ними ділянках, організовується надійна взаємодія всіх зацікавлених служб і організацій.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

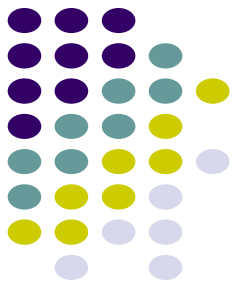
Виконавчий етап охорони публічного порядку охоплює діяльність підрозділів і нарядів від початку здійснення заходів охорони до закінчення евакуації і розосередження глядачів і учасників масового заходу.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

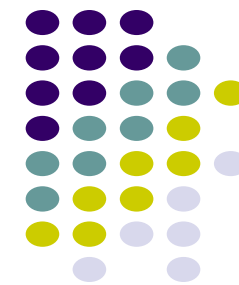
Заключний етап починається з моменту закінчення заходу і закінчується після здійснення евакуації та посадки основної маси людей на громадський транспорт. Під час заключного періоду здійснюється ряд організаційних і практичних заходів. Оперативний штаб організовує вихід глядачів з об'єкта проведення масового заходу після його закінчення.

Забезпечивши евакуацію та розосередження учасників заходу, наряди патрульної поліції збираються в раніше визначених місцях для підведення підсумків роботи і короткої оцінки їх діяльності.

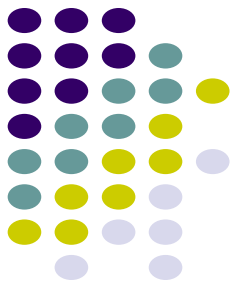

Основні види нарядів патрульної поліції, що залучаються до несення служби із забезпечення правопорядку під час масових заходів, є:

- 1) піші та автомобільні патрулі:** безпосередньо перебувають біля місця (у місці) проведення масового заходу. Не залишають місце несення служби до його закінчення. Діють у постійній взаємодії зі старшим нарядів територіального органу поліції; не допускають до місця проведення масового заходу осіб, які перебувають у стані сп'яніння. Уживають заходів щодо затримання правопорушників;

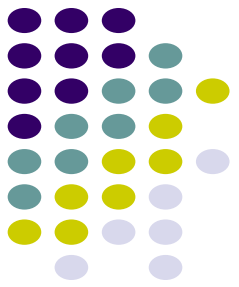

- 2) ланцюжки:** у разі необхідності здійснюють оточення території, на якій проводяться масові заходи, з метою недопущення проходу сторонніх осіб. При проведенні двох або більше масових заходів в одному місці для запобігання зіткненням між учасниками заходів забезпечують їх розмежування. Забезпечують організований рух учасників заходу;
- 3) пропускні (фільтраційні) пункти:** працівники патрульної поліції, які перебувають на пропускних (фільтраційних) пунктах, проводять поверхневий огляд осіб, які хочуть потрапити до місця проведення резонансного масового заходу чи масових заходів масштабного характеру, вилучають предмети, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень, виявляють та затримують правопорушників;

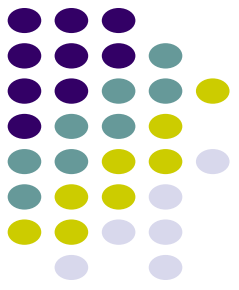
- 4) пости регулювання дорожнього руху:** забезпечують відведення автотранспорту від місць проведення масових заходів. Під час піших походів за участю великої кількості громадян забезпечують часткове обмеження руху транспорту на маршруті пересування учасників заходів;
- 5) групи супроводження:** здійснюють контроль за переміщенням організованих груп громадян у межах населеного пункту; під час піших походів забезпечують супровід учасників заходів до місця їх проведення;

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

б) пости спостереження: перебувають у визначеному місці, здійснюють спостереження за прибуттям та переміщенням організованих груп громадян, які прибувають до населеного пункту для участі в масових заходах.

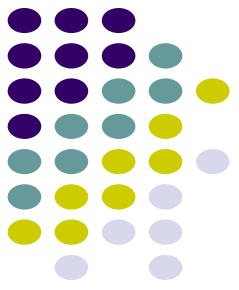
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

Варіанти охорони публічного порядку та безпеки:

- **звичайний варіант несення служби** – при незначній чисельності учасників заходу та прогнозованому неускладнені оперативної обстановки;
- **посилений варіант несення служби** – при значній кількості учасників заходу або наявній інформації про можливі ускладнення оперативної обстановки;
- **особливий варіант несення служби** – при великій кількості учасників масового заходу, а також за участю вищих посадових осіб України, зарубіжних країн або відомих громадсько-політичних діячів, присутність яких може викликати підвищений суспільний інтерес та призвести до різкого ускладнення обстановки.

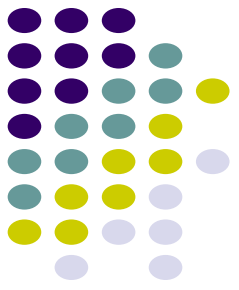

Патрулювання у контексті забезпечення публічної безпеки і порядку під час масових заходів

здійснюється за наступним алгоритмом:

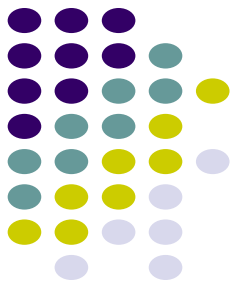
1. Щодня до 08.00 територіальний орган Національної поліції подає до управління патрульної поліції відомості про масові заходи, що заплановані на території обслуговування на наступну добу.
2. Щодня під час інструктажів нарядів патрульної поліції до працівників доводиться: - загальна інформація про заплановані масові заходи на території обслуговування, у тому числі окремо за кожним маршрутом патрулювання, із зазначенням місця, часу, кількості учасників, мети їх проведення, а також місця несення служби працівниками територіального органу поліції;- доручення щодо контролю масових заходів на маршрутах патрулювання шляхом наближення нарядів до місць їх проведення з урахуванням рекомендацій територіального органу поліції;- доручення щодо виявлення незапланованих (спонтанних) масових заходів та контролю за їх проведенням.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

3. У разі проведення масового заходу, під час якого передбачено виставлення нарядів територіального органу Національної поліції старшим нарядів під час проведення заходу є працівник територіального органу, що перебуває в місці його проведення. Безпосередньо перед проведенням заходу наряд патрульної поліції прибуває до місця його проведення. Старший наряд патрульної поліції з'ясовує обстановку у зв'язку з проведенням заходу в старшого нарядів територіального органу поліції та повідомляє йому свої контакти на випадок необхідності надання допомоги.
4. У разі проведення масового заходу, під час якого не передбачено виставлення нарядів територіального органу поліції, наряд патрульної поліції повинен:- безпосередньо перед початком прибути на місце його проведення;- установити організатора заходу та провести з ним бесіду (попередити про недопущення порушень); - поінформувати чергового територіального органу поліції про початок заходу та обстановку у зв'язку з його проведенням.

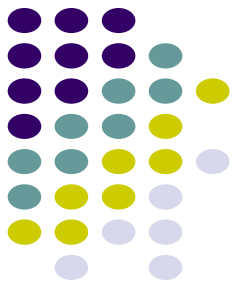
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

5. Черговий територіального органу поліції залежно від обстановки, що складається в місці проведення заходу, приймає рішення: - якщо обстановка контрольована – про продовження несення служби нарядом патрульної поліції на своєму маршруті патрулювання та періодичне прибуття до місця масового заходу з метою контролю за його проведенням; - якщо існує ризик загострення обстановки – про залишення наряду патрульної поліції на місці проведення заходу до прибуття працівників територіального органу поліції. Старший наряду доповідає черговому територіального органу поліції про обстановку у зв'язку з проведенням масового заходу та далі діє за його вказівкою. У разі залишення наряду патрульної поліції на місці проведення заходу старший наряду доповідає безпосередньому керівнику про ситуацію, що склалася у зв'язку з проведенням масового заходу.

**ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ МАСОВОГО ЗАХОДУ НАРЯД
ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПРОДОВЖУЄ НЕСЕННЯ
СЛУЖБИ НА СВОЄМУ МАРШРУТІ ПАТРУЛЮВАННЯ.**

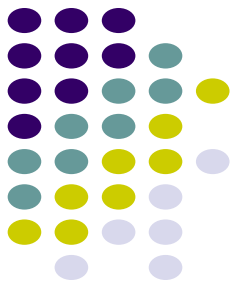
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

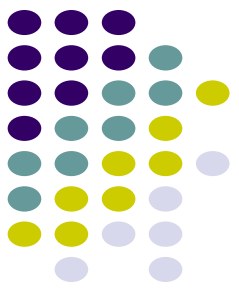
Загальний алгоритм дій патрульного, який виявив проведення спонтанного мирного зібрання

1. Повідомлення командира (відповідального чергового) про виявлення спонтанного мирного зібрання
2. Встановлення організатора (уповноваженого учасника) спонтанного мирного зібрання
3. Встановлення особи організатора (уповноваженого учасника) спонтанного мирного зібрання, мети зібрання, часу його проведення, маршруту
4. Попередження організатора (уповноваженого учасника) спонтанного мирного зібрання про їх відповідальність за забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
5. Застосування необхідних превентивних поліцейських заходів у порядку передбаченому ст.ст. 31-41 Закону України «Про Національну поліцію».

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

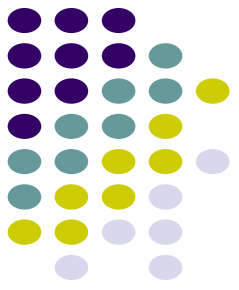
6. Роз'яснення організатору (уповноваженому учаснику) спонтанного мирного зібрання вставленого порядку організації та проведення мирних зібрань, у т.ч. й контрзібрань.
7. Надання дієвої допомоги щодо узгодження із представниками місцевого органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування питань забезпечення публічного порядку та публічної безпеки до часу завершення мирного зібрання.
8. Про результати роботи доповісти командирі (відповідальному черговому).

Участь патрульних у забезпеченні публічної безпеки і порядку під час масштабних масових заходів здійснюється за наступним алгоритмом:

1. Напередодні проведення масових заходів масштабного характеру керівник територіального органу Національної поліції узгоджує з керівником управління патрульної поліції залучення працівників патрульної поліції, їх кількість (за видами нарядів) та завдання, які необхідно буде виконати у зв'язку з проведенням таких заходів.
2. Керівник територіального органу Національної поліції надсилає письмовий запит до управління патрульної поліції щодо виділення (попередньо узгодивши) працівників для забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення заходу(-ів) із зазначенням:- загальної необхідної кількості працівників (окремо за видами нарядів);- контактів старшого від патрульної поліції; - часу та місця прибуття працівників на загальний інструктаж нарядів

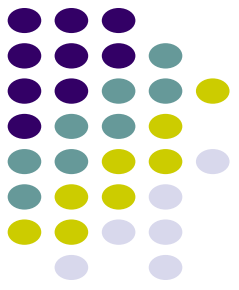
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

3. Управління патрульної поліції виділяє працівників частково за рахунок внесення корективів до розстановки нарядів на поточну зміну під час проведення заходу та частково – за рахунок зміни, що відпочиває, та невідкладно надсилає письмове підтвердження до територіального органу поліції щодо виділення (після узгодження) працівників патрульної поліції в оперативне підпорядкування цього органу для забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення заходу(-ів).

При цьому обов'язково зазначається ПІБ і посада старшого, який здійснюватиме керівництво зазначеними працівниками

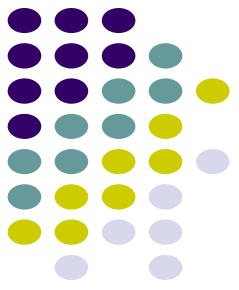
Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

4. Територіальний орган Національної поліції: готує розрахунок сил та засобів поліції для забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення заходу (-ів), при цьому включає до нього сили патрульної поліції із визначенням місць несення служби та конкретних завдань; створює координаційну групу, яку очолює керівник відповідного територіального органу поліції. Старший від патрульної поліції призначається його заступником; приймає в оперативне підпорядкування зазначені сили на час забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення заходу(-ів) та здійснює загальне керівництво силами і засобами згідно з розстановкою нарядів.
5. З метою відстеження прибуття груп громадян з регіонів держави до місць проведення заходу(-ів) територіальні органи Національної поліції подають до управління патрульної поліції інформацію про заплановані виїзди громадян (кількість, орієнтовний час прибуття, за можливості – вид транспорту та контакти старших груп) і місця можливого прибуття автотранспорту.

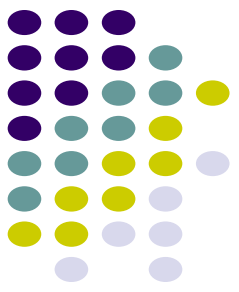

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

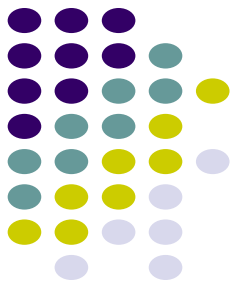
6. Напередодні та в день проведення заходу, під час інструктажу нарядів патрульної поліції працівників орієнтують на:- відстеження можливого прибуття громадян (кількість, орієнтовний час прибуття, за можливості – вид транспорту та контакти старших груп) з регіонів держави для участі в заходах та місця можливого прибуття автотранспорту; - негайне інформування про це чергового територіального органу поліції.
7. У день проведення заходу(-ів) відомості стосовно працівників патрульної поліції, що залучаються до забезпечення публічної безпеки і порядку під час його проведення, вносяться до книги нарядів. Виділені працівники прибувають у визначений час до місця проведення загального інструктажу нарядів. Старший від патрульної поліції доповідає керівнику відповідного територіального органу поліції – керівнику координаційної групи про прибуття та кількість підпорядкованих йому працівників.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

8. Керівник територіального органу Національної поліції, який безпосередньо здійснює керівництво силами і засобами під час проведення заходу(-ів), залучає наряди патрульної поліції у міру здійснення заходу винятково через старшого від патрульної поліції.
9. У день проведення заходу(-ів) працівники патрульної поліції, які несуть службу на визначених маршрутах патрулювання та безпосередньо не задіяні до забезпечення публічної безпеки і порядку під час їх проведення, повинні: - відстежувати прибуття громадян з регіонів держави для участі в заході(-ах);- відстежувати пересування громадян вулицями населеного пункту до місць проведення заходу(-ів); - негайно інформувати про це чергового територіального органу поліції (кількість, місцезнаходження та напрямок пересування) та найближчі наряди патрульної поліції тих маршрутів патрулювання, куди рухається група громадян.
10. Після завершення заходу(-ів) керівник територіального органу поліції, який безпосередньо здійснює керівництво силами і засобами, підбиває підсумки несення служби зі старшими від підрозділів.

Забезпечення публічної безпеки та публічного порядку
патрульною поліцією під час мирних зібрань і масових заходів

Дії патрульних у нештатних ситуаціях під час масових заходів (блокування учасниками масових заходів адміністративних будівель або транспортних комунікацій; ситуації за участю народних депутатів, журналістів, осіб, які позиціонують себе як учасники АТО, представників праворадикальних організацій, футбольних фанатів; групові порушення громадського порядку та масові заворушення) залежать від форми самого зібрання (заходу), кількості його учасників, місця проведення, кількості сил та засобів Національної поліції, сил та засобів інших правоохоронних органів та військових формувань з правоохоронними функціями.

ВИДИ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОСВІДЧЕНЬ ВОДІЯ ТА
СВІДОЦТВА ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНИХ
ЗАСОБІВ ТА ЕЛЕМЕНТИ ЇХ ЗАХИСТУ.

ДОКУМЕНТИ ІНОЗЕМНИХ КРАЇН (ПОЛЬЩА,
МОЛДОВА, РФ, БІЛОРУСЬ, РУМУНІЯ, УГОРЩИНА),
ЩО ЗАСВІДЧУЮТЬ ОСОБУ АБО СУПРОВОДЖУЮТЬ
ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ

Посвідчення водія та свідоцтва про реєстрацію транспортних засобів, є одними з найпоширеніших об'єктів досліджень експертних установ

**Види національних посвідчень водія та свідоцтва
про реєстрацію транспортних засобів та елементи їх
захисту.**

Посвідчення водія та свідоцтва про реєстрацію транспортних засобів на паперовій основі

ПОСВІДЧЕННЯ ВОДІЯ
PERMIS DE CONDUIRE

UKRAINE UA UKRAINE

Категорія транспортних засобів, на керування якими видано посвідчення

Місце печатки

Прізвище **Контрольний примірник**

Ім'я **Контрольний примірник**

По батькові

Дата і місце народження

Місце проживання

КІА №000000

Видано ДАІ МВС України

М.П. (дата видання)

М.П. (годова комісія)

А Категорія транспортних засобів, на керування якими видано посвідчення

Б Автомобіль, дозволена максимальна вага яких не перевищує 3500 кг (7700 фунтів) і кількість сидінь яких, крім сидіння водія, не перевищує восьми

В Автомобіль, який призначений для перевезення вантажів, дозволена максимальна вага яких перевищує 3500 кг (7700 фунтів)

С Автомобіль, який призначений для перевезення пасажирів і які мають більше восьми сидінь, крім сидіння водія

Д Склади транспортних засобів з тягачем, які належать до категорій В, С або D, якими водій має право керувати, але які не входить в одну із цих категорій або в ці категорії

Е Для особливих відміток

ПК «Україна»: Зам. 4-3168. 1995 р.

ПОСВІДЧЕННЯ ВОДІЯ
PERMIS DE CONDUIRE

UKRAINE UA UKRAINE

11 Категорія транспортних засобів, на керування якими видано посвідчення

Місце печатки

1 Прізвище

2 Ім'я

3 По батькові

4 Дата і місце народження

5 Місце проживання

PPB №000000

Видано ДАІ ГУ-УМВС України

6 (дата видання)

9 М.П. (годова комісія)

10 Підпис власника

А Мотоцикли

Б Автомобіль, дозволена максимальна вага яких не перевищує 3500 кг (7700 фунтів) і кількість сидінь яких, крім сидіння водія, не перевищує восьми

В Автомобіль, який призначений для перевезення вантажів і дозволена максимальна вага яких перевищує 3500 кг (7700 фунтів)

С Автомобіль, який призначений для перевезення пасажирів і мають більше восьми сидінь, крім сидіння водія

Д Склади транспортних засобів з тягачем, які належать до категорій В, С або D, якими водій має право керувати, але самі не входить ні в одну із цих категорій або в ці категорії

Е Для особливих відміток

PPB №000000

ПК «Україна»: Зам. 4-3168. 1995 р.

UKRAINE UA UKRAINE

СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ
CERTIFICAT D'IMMATICULATION

РСА №000000

С ВЛАСНИК

А Реєстраційний №

В Рік випуску

С АДРЕСА:

Область

Район

Нас. пункт

Вулиця

Будинок корп. кв.

Видано ДАІ ГУ-УМВС України

М.П.

№000000

5502

Державний реєстр транспортних засобів України

UKRAINE UA UKRAINE

СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТЗ

КРС №000000

ВЛАСНИК

Контрольний примірник

Реєстраційний №

Марка

Модель

Рік випуску

Колір

Двигун №

Шасі (рама) №

Кузов (колієсія) №

Тип ТЗ

Повна маса

Об'єм двигуна

Особливі відмітки:

АДРЕСА:

Область

Район

Нас. пункт

Вулиця

Дім корп. кв.

Видано

Нижельний РЕП ДАІ

М.П.

КРС №000000

Контрольний примірник

ПК «Україна»: Зам. 4-3168. 1995 р.

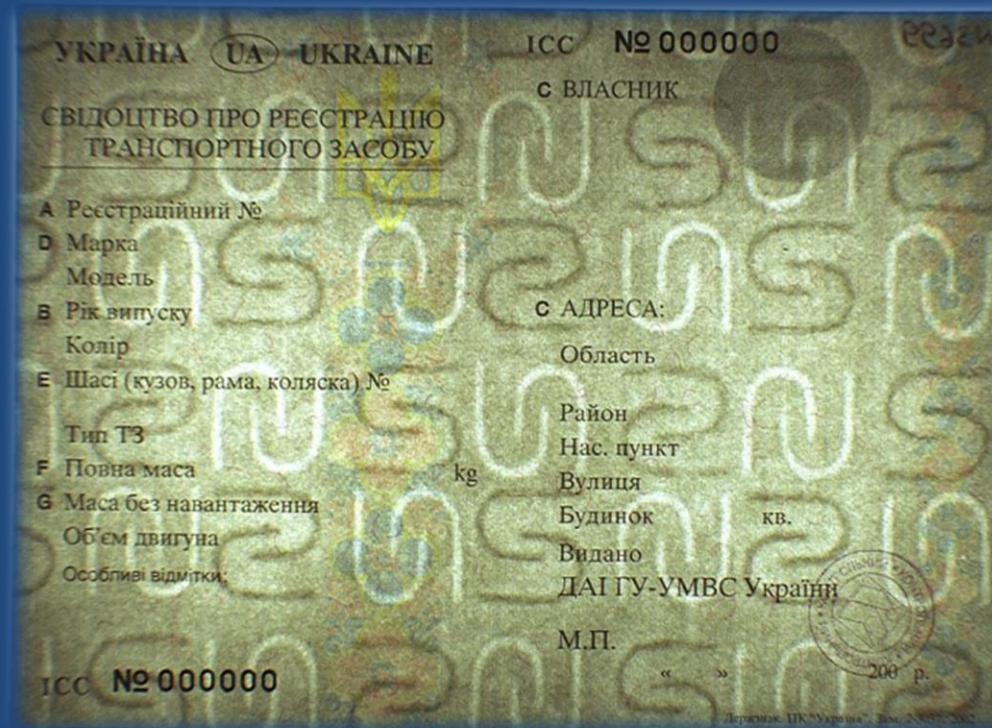

УФ захист документів

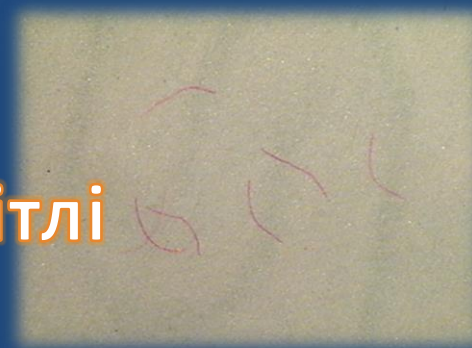

Водяні знаки у вигляді стилізованих літер «S»

Захисні волокна, які розміщені хаотично по всій площині аркушів паспорта

При денному світлі

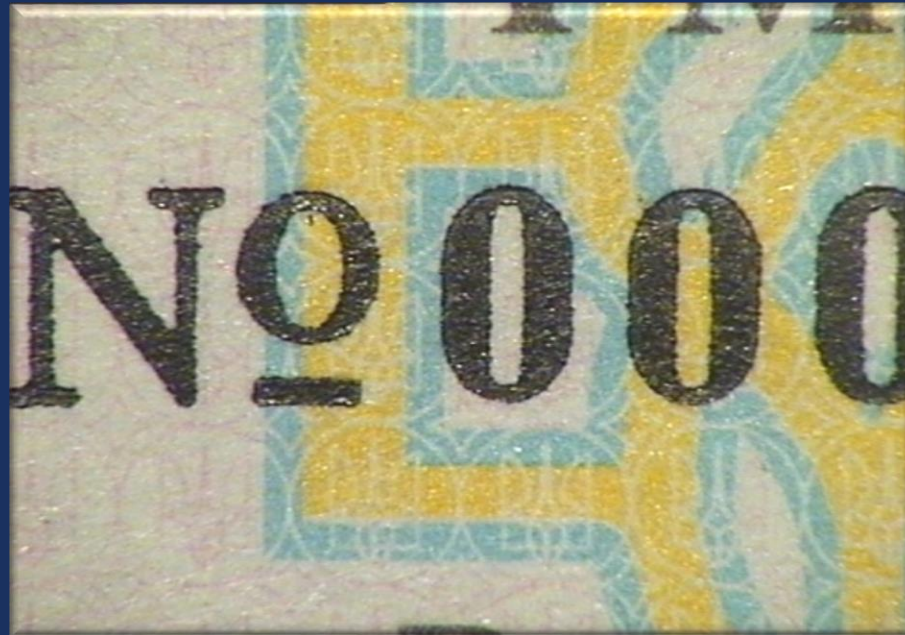
При УФ випромінюванні

Плоский офсетный друк для фонових сіток

Високий друк для цифр серійних номерів

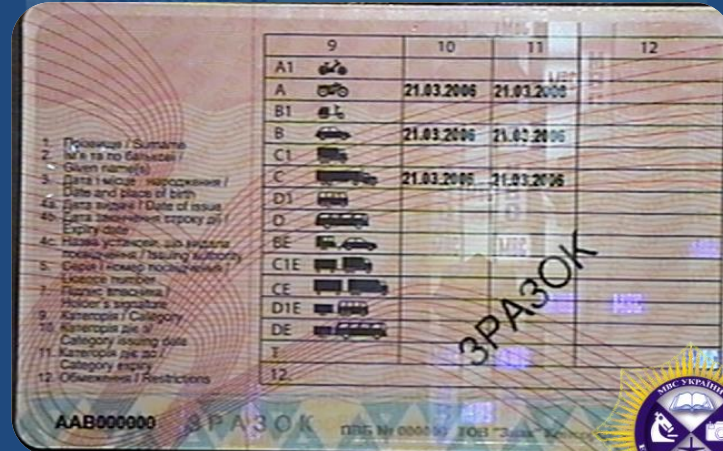

Голографічні захисні елементи

Пластикові документи, що супроводжують транспортні засоби, виготовлені підприємством "ЄДАПС"

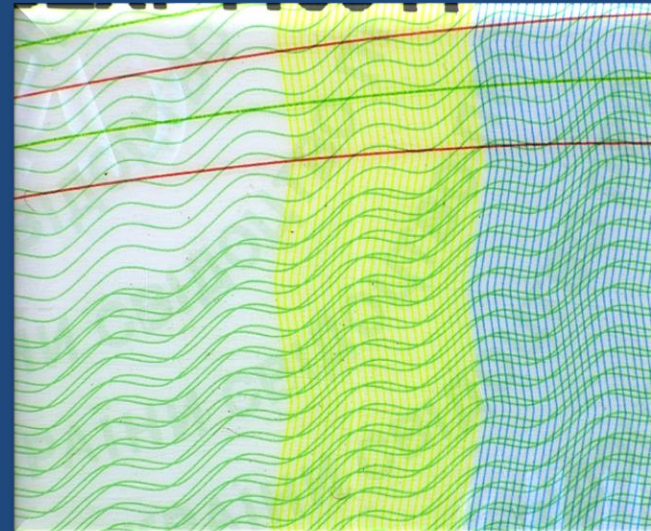
Ультрафіолетовий захист

Способи друку

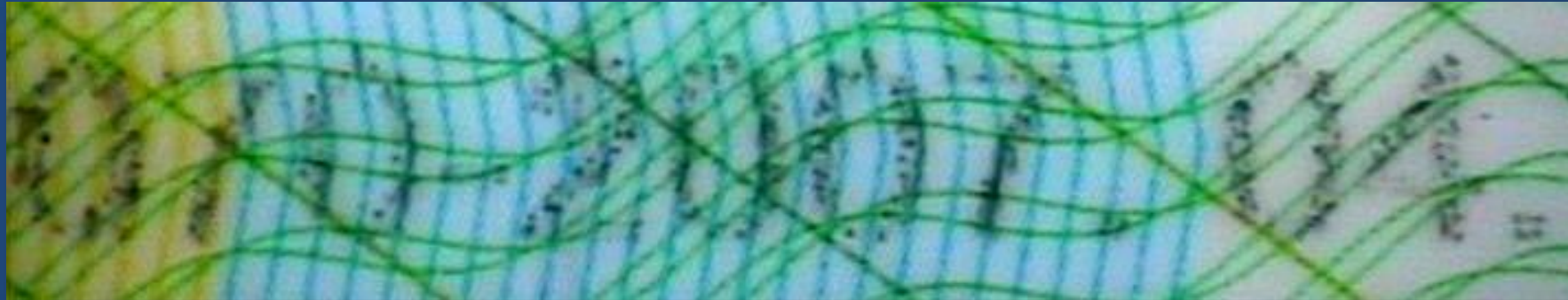
Плоский друк

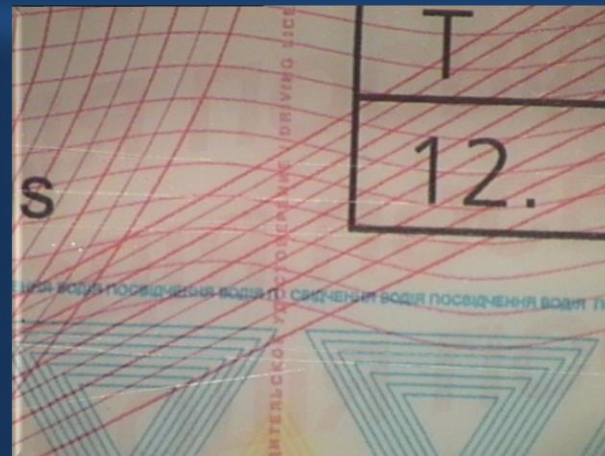
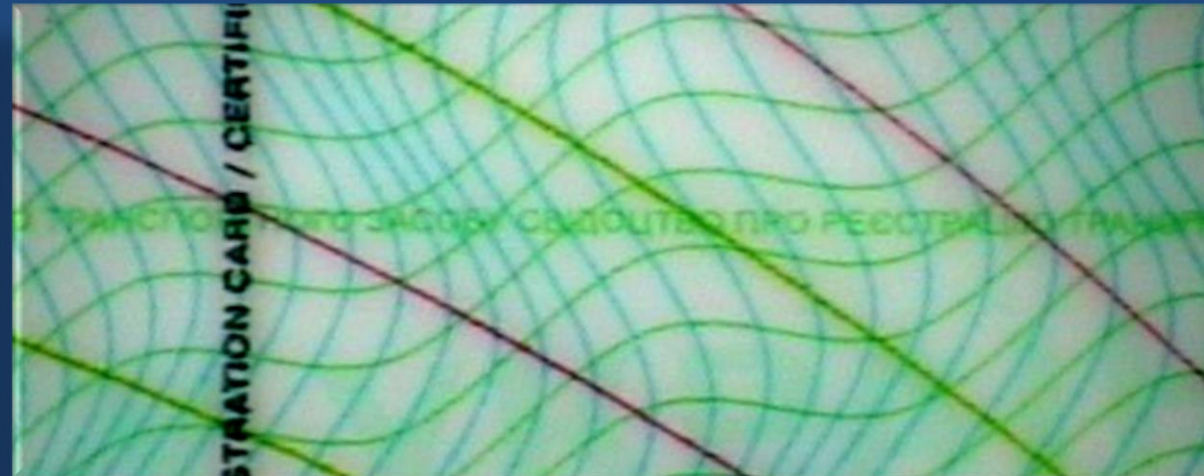
Термотрансферний друк

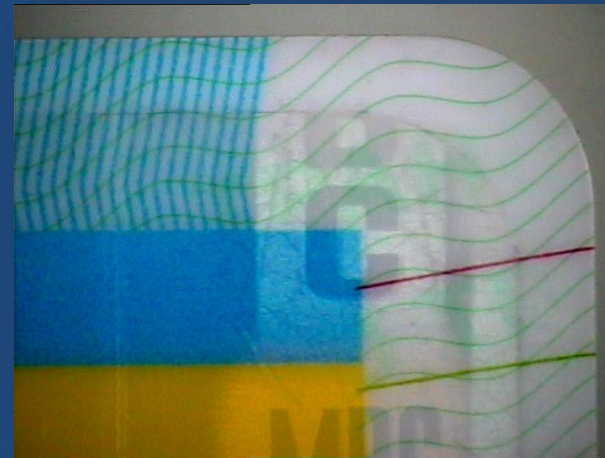
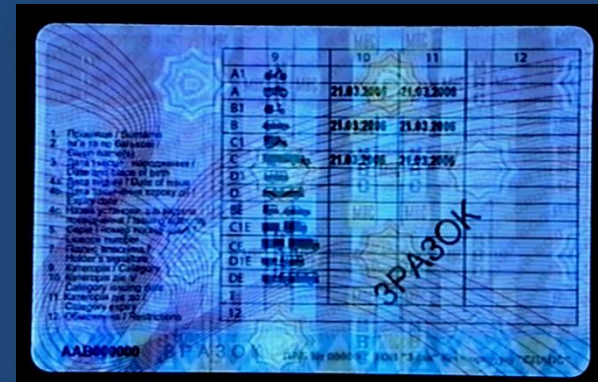
Вихідні дані підприємства-виробника нанесені за допомогою лазер-граверів

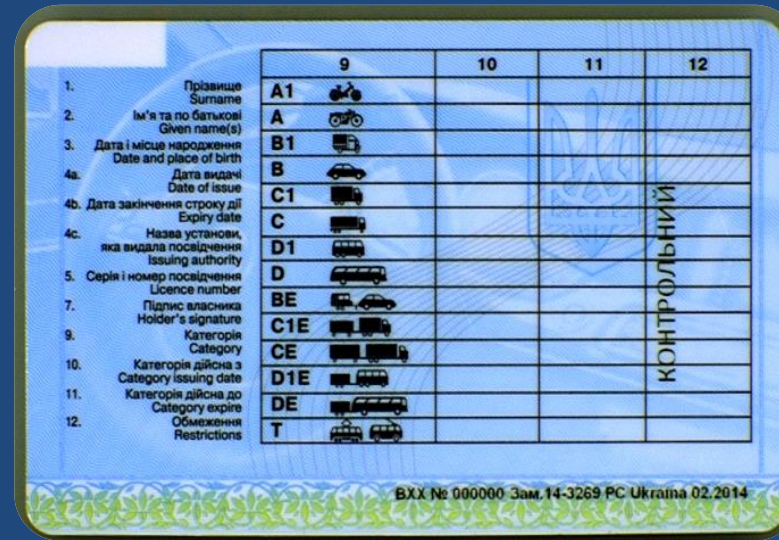
Мікродрук

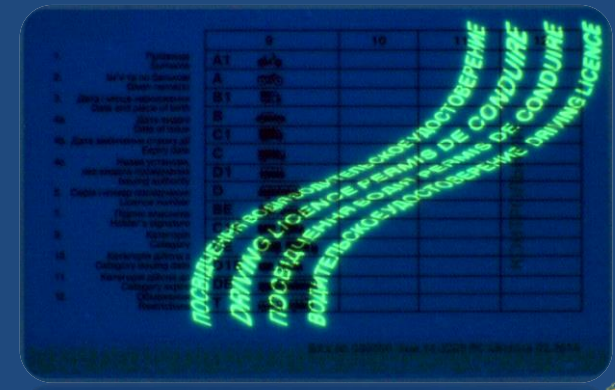
Захисна голографічна плівка

Пластикові документи, що супроводжують транспортні засоби, виготовлені ПК "Україна"

Ультрафіолетовий захист

Способи друку

ОФСЕТ

ТРАФАРЕТ

Вихідні дані підприємства-виробника нанесені за допомогою лазер-граверів

МІКРОТЕКСТ

OVI

**Документи Польщі,
Молдови, РФ, Білорусі,
Румунії, Угорщини, що
засвідчують особу або
супроводжують транспортні
засоби**

Польша

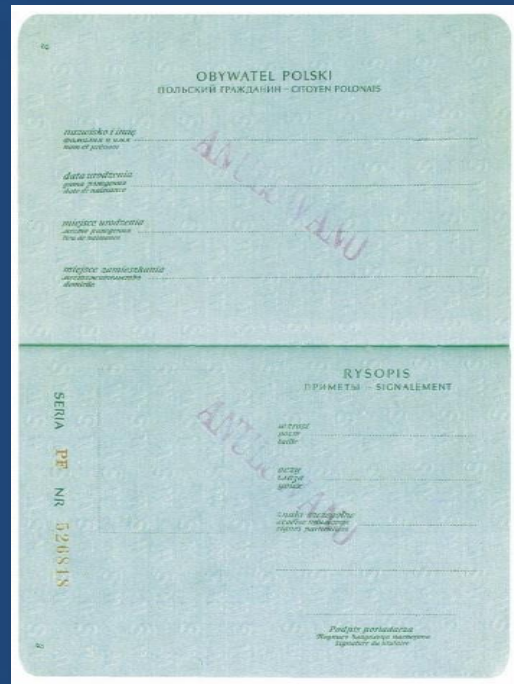
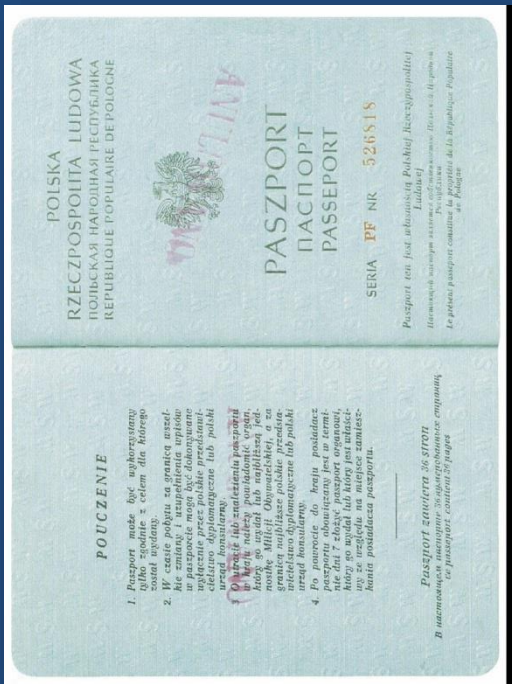
Національний
паспорт

Старий зразок

Польша

Польща

Національний
паспорт

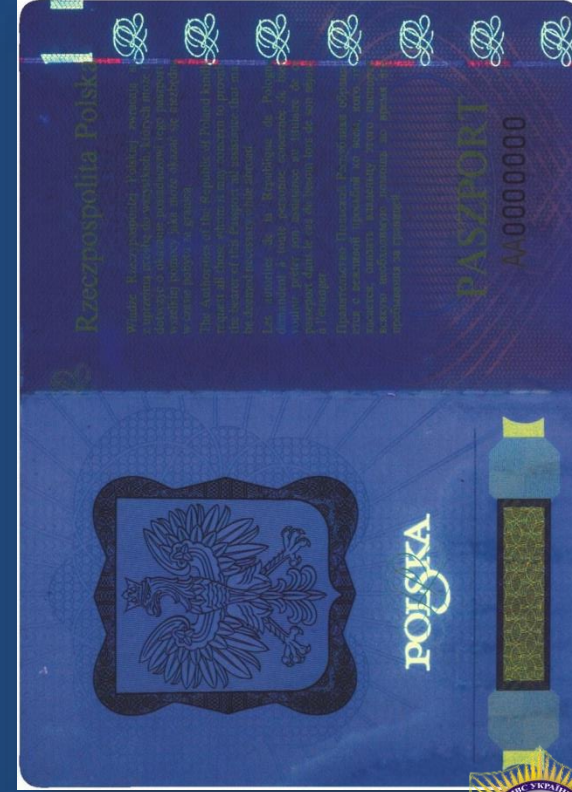
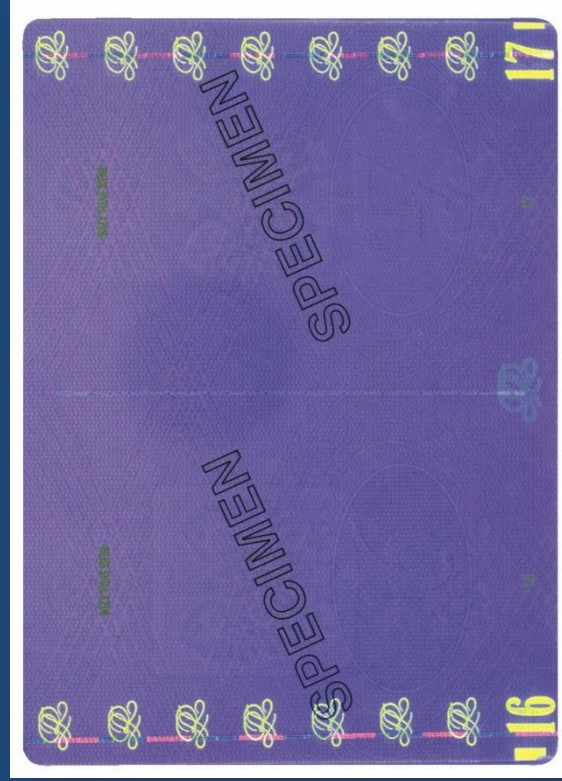
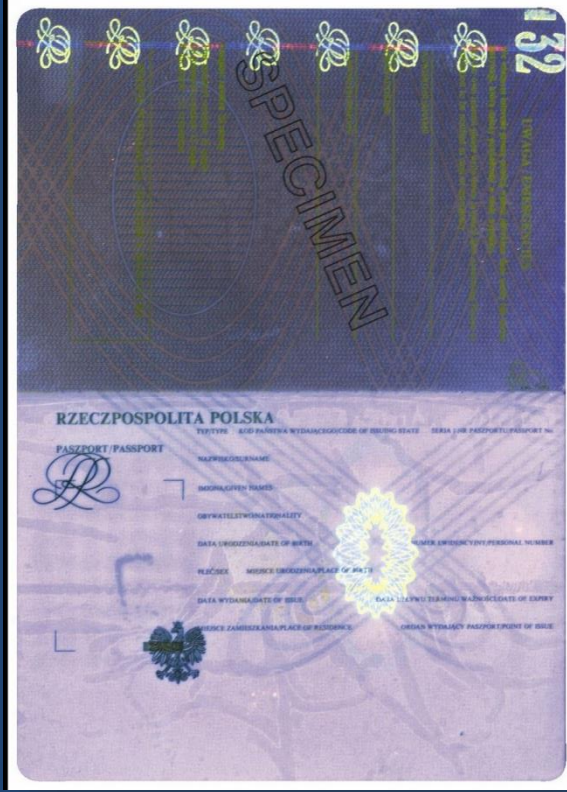

Старий зразок

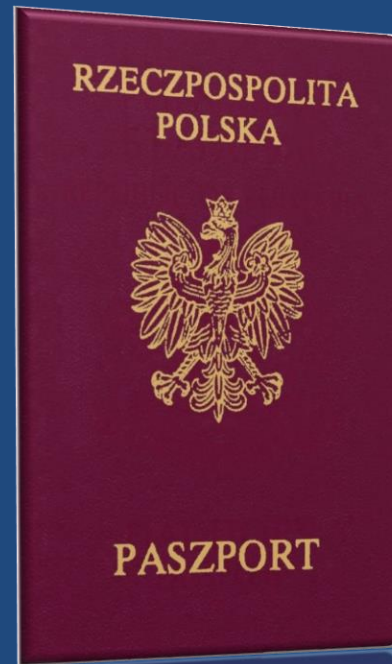
Польша

Польща

Національний
паспорт

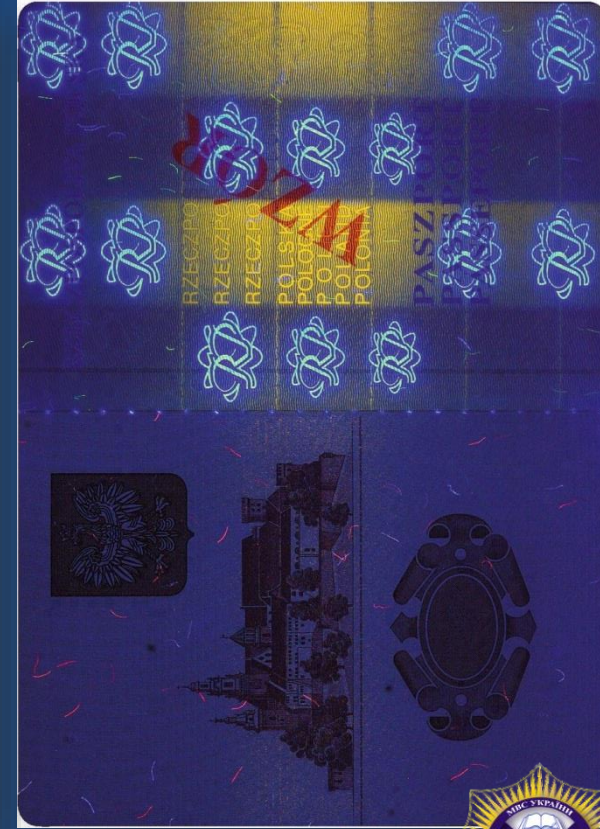

Зразок 2001
року

Польша

POUCZENIA

1. PASZPORT JEST DOKUMENTEM URZĘDOWYM UPRAWNIANIACYM DO PRZEKROCZENIA GRANICY I POBYTU ZA GRANICĄ ORAZ PO ŚWIADCZANIU OBYWATELSTWA POLSKIEGO, A TAKŻE TOŻSAMOŚĆ OSOBY W NIM WSKAZANEJ W ZAKRESIE DANYCH, JAKIE DOKUMENT TEN ZAWIERA.
2. PASZPORT WYDAJE SIĘ NA JEDNĄ OSOBĘ, MOŻE OBEJMOWAĆ TAKŻE WYPISANE NA STRONIE 2 DZIEDI DO LAT SZESNASTU, JEŻELI ODBYWAJĄ PODRÓŻ POD OPIEKĄ POSIADAJĄCA PASZPORTU.
3. PASZPORT UNIEWAZNIONY NA PODSTAWIE DECYZJI UPRAWNIONEGO ORGANU PODLEGA ZWROTOWI ORGANOWI PASZPORTOWEMU.
4. W RAZIE UTRATY PASZPORTU W KRAJU NALEŻY NIEZWŁOŻNIE POWIADOMIĆ ORGAN PASZPORTOWY LUB POLICJĘ, A ZA GRANICĄ NAJBLIŻSZA AMBASADĘ LUB KONSULAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Польща

Національний
паспорт

Зразок 2006
року

Польща

Національний
паспорт

Зразок 2006
року з
безконтактним
електронним
носієм

Польша

технічний паспорт старого зразку

Adnotacje urzędowe:

DOWÓD REJESTRACYJNY POJAZDU

Numer rejestracyjny: [REDACTED]

OPEL	ASTRA 1.4 KAT	SAM. OSOBY
marka	typ, model	rodzaj
ZAMKNIĘTE	UŻYTEK WŁASNY	Bezowy metalik
rodzaj nadwozia	przeznaczenie	barwa nadw.
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
nr podw. - nadw.	nr silnika	
1005	0	5
masa własna	dop. ładowność	liczba miejsc
1389	Benzyna bezołowiowa	
pojemność silnika	rodzaj paliwa	
[REDACTED]	[REDACTED]	
Właściciel adreś:	[REDACTED]	
adres paraf:	[REDACTED]	
	URZĄD MIASTA I GMINY w Krapkowicach REFERAT KOMUNIKACJI ul. 3-go Maja 17 47-303 KRAPKOWICE	
m.p.:	Seria I. Nr	0745569

Powinno:
Wszelkie zmiany danych w dowodzie rejestracyjnym pojazdu, jego zbycie, utratę lub skasowanie - właściciel zobowiązany jest zgłosić - na podstawie art. 61 ust. 2 ustawy z dnia 1.02.1983 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 1992 r. Nr 11, poz. 41 i Nr 26, poz. 114) - w ciągu 30 dni od momentu, który wydał dowód.

1495	850/50	8	1996	następne badanie techniczne do dnia _____	
dop. masa całkowita	dop. masa całkow. ciągn. przyczepy	dop. nacisk osi	rok prod.		
Data pierwszej rejestracji: 96.11.29				m.p.	
następne badanie techniczne do dnia 99.11.29				Data _____ (podpis) _____	
Z up. Burmistrza MIASTO GMINY SEKRETARZ GMINY				następne badanie techniczne do dnia _____	
Data: 96.11.29 mgr Mirosław [REDACTED]				m.p.	
następne badanie techniczne do dnia _____				Data _____ (podpis) _____	
Data _____ (podpis) _____				następne badanie techniczne do dnia _____	
następne badanie techniczne do dnia _____				m.p.	
Data _____ (podpis) _____				Data _____ (podpis) _____	
następne badanie techniczne do dnia _____				Zmiany: _____	
Data _____ (podpis) _____				_____	

Польща

технічний паспорт зразку 1999 року

2370 Przebieg silnika / Msc	1997 Rok produkcji pojazdu
2515 Dopuszczalna masa całkowita	995 Dopuszczalne ładowność
XXX Liczba osi	0 Kategoria pojazdu
XXX Dopuszczalna masa całkowita przyczepa	5 Liczba miejsc
Nr karty pojazdu: KP/AAA1544974	
Data pierwszej rejestracji: 20-07-1999	
Następne badanie techniczne do dnia: 20-07-2002	
Data: 25-07-2001	
Pozostanie: 100%	
Właściciel jest zobowiązany zgłosić w ciągu 30 dni od momentu, który nastąpi dzień rejestracji, wszelkie zmiany danych zawartych w dowodzie rejestracyjnym pojazdu.	
SERIA DR/AAA 7247299	

PL	DOWÓD REJESTRACYJNY POJAZDU Certificat d'immatriculation RZECZPOSPOLITA POLSKA
SERIA DR/AAA 7247299	
[Redacted] 73	
Numer rejestracyjny: VOLKSWAGEN TRANSP	
Marka, typ, model: VW222 [Redacted] 43	
Nr identyfikacyjny VIN nr nadwozia (podwozia): AAB051327	
Nr silnika: [Redacted]	
Rodzaj pojazdu i przeznaczenie: [Redacted]	
Właściciel: RASOWSKI	
Nr PESELWISN: 67032108658	
STANOWISKO POWIATOWE 97-500 Radomsko, ul. L. Czarnego 22 tel. 044/6830928 fax 044/6834335 Wydział Komunikacji DR/AAA7247299	

Następne badanie techniczne do dnia				Następne badanie techniczne do dnia			
Data (podpis) m.p.				Data (podpis) m.p.			
Następne badanie techniczne do dnia				Następne badanie techniczne do dnia			
Data (podpis) m.p.				Data (podpis) m.p.			
Następne badanie techniczne do dnia				Aktualizacja urzędowa			
Data (podpis) m.p.				[Redacted]			
Następne badanie techniczne do dnia							
Data (podpis) m.p.							
[Redacted]							

Польша

Водяний знак

999 Розряд ліцензії	1999 Рік видачі ліцензії	PL DOWÓD REJESTRACYJNY POJAZDU Ciężarowy i Ciężarowy RZECZOPOSPOLICZNA POLSKA
1375 Одсоток від вартості	- Одсоток від вартості	SERIA DIIAAA 0538257
- Ліцензія	7 Накращий з показників ліцензії	KAN 362S
650/450 Одсоток від вартості	5 Ліцензія	YOLKSWAGEN POLO 1.0 KAT.
- Відсоток від вартості	- Ліцензія	WVWZZ75NZXX344053 № реєстраційної одиниці
- Відсоток від вартості	- Ліцензія	AEK35661A
1999.07.27 Дата видачі ліцензії	2002.07.21 Дата закінчення терміну дії ліцензії	Samochód osobowy
1999.07.27 Дата видачі ліцензії	- Дата закінчення терміну дії ліцензії	FLOR EK ELWIRA 47-400 Racibórz ul. Odrzańska 2a/4
- Відсоток від вартості	- Ліцензія	7701260034e
- Відсоток від вартості	- Ліцензія	URZĄD MIASTA 47-400 Racibórz
SERIA DIIAAA 0538257	- Ліцензія	DR/AAA 0538257

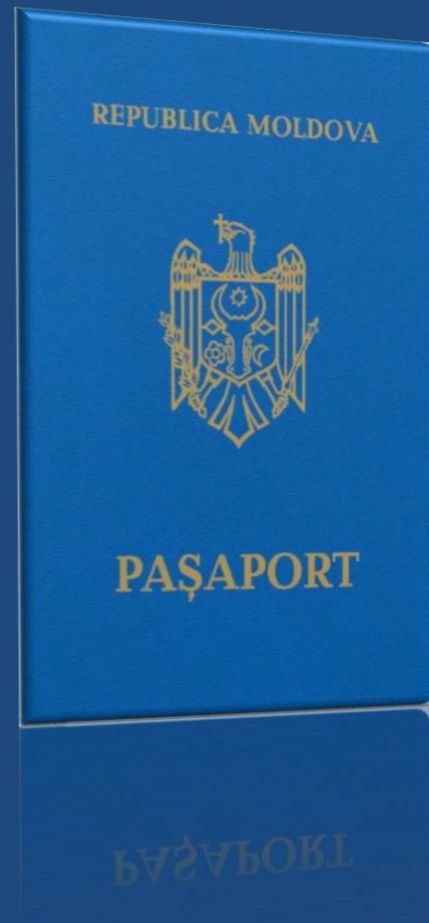
Польша

УФ захист

МОЛДОВА

Національний
паспорт

Зразок 2005
року

МОЛДОВА

Національний
паспорт

Зразок 2008
року з
безконтактним
електронним
носієм

МОЛДОВА

Національний
паспорт

Зразок 2009
року

МОЛДОВА

технічний паспорт другої версії

CERTIFICAT DE ÎNMATRICULARE
REGISTRATION CERTIFICATE

MD **REPUBLICA MOLDOVA**

Seria 03PTH 099233

A Numărul de înmatriculare
Registration number: CA0221

D Marca, modelul
Mark, Model: DAV LIMBURG

B Tipul vehiculului
Type of the vehicle: REMORCA

Anul fabricației
Production year: 2002

E Șasiul Nr.
Chassis: BRI

Culoarea
Colour: 3000

C Definitivul
Belonging: [REDACTED]

Localitatea
Locality: DELEANDU

Șirul
Serial: 104

Tipul
Type: BET Chișinău N1

La data de
Date of issue: 15 august 2002

Signature and mark

MENTIUNI:
MENTIONS:

Kinegramm (arrow pointing to the circular stamp)

Mikroschrift (arrow pointing to the microtext)

Росія

Національний паспорт

Росія

технічний паспорт старого зразку

***** **RUS** *****

54 BY 090967

ВЛАДЕЛЕЦ
[REDACTED]

Республика, край, о
НОВОСИБИР

Район
Нас. пункт Г. БЕРДС

Улица ЛИХАЧЕВА
дом 24 кор. 1 кв. 52

Особые отметки

СПРАВКА-СЧЕТ № 45/758

Выдано ГАИ
УВД НОВОСИБИРСКОЙ ОБЛ.
м. п. [Signature]
22 « СЕНТЯБРЯ 198 г.
54 BY 090966

67
Hochdruck

РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ

СВИДЕТЕЛЬСТВО О РЕГИСТРАЦИИ ТС
CERTIFICAT D'IMMATRICULATION

Регистрационный знак **87.3TE54**

Идентификационный номер (VIN)
VS [REDACTED]

Марка, з [REDACTED] ЕРАНО 2

Тип ТС **Mikroschrift**

Категория ТС (класс, группа) **B**

Год выпуска ТС **98**

Двигатель, модель
Двигатель № **677841M**

Шасси (рама) № **НУ**

Кузов (кодировка) № **0337457**

Цвет **УЗЕЛЕНЬИЙ**

Мощность двигателя, кВт/л. с **34/258597**

Паспорт ТС серия № **2510**

Разрешенная max масса, kg **1835**

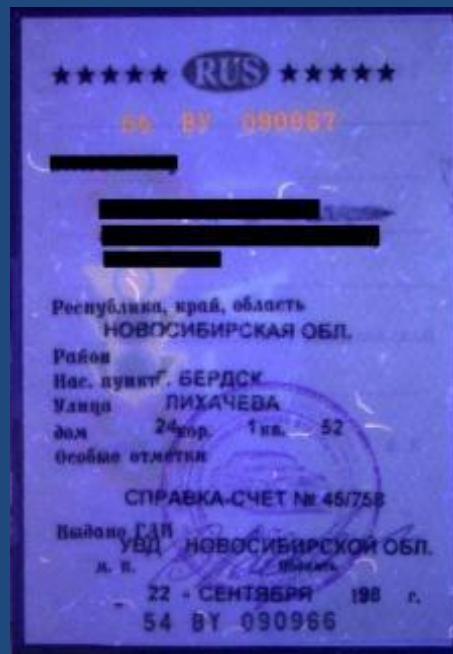
Масса без нагрузки, kg

54 BY 090967

Росія

УФ захист

Росія

технічний паспорт нового зразку

RUS

39 КТ 680029

СОБСТВЕННИК
ВОЛКОВ
 VOLKOV
ЮРИЙ
 YURIY
ГЕННАДЬЕВИЧ
 Калининградская обл. / KALININGRADSKAYA OBL.
ЛЕНИНГРАДСКИЙ
 Калининград
 ул. Угрюмовая
 Дом кор. кв. 3

Особые отметки: **ИЗДАНО НА ОСТ. ТЕРРИТОРИИ РФ И ТЕРРИТОРИИ СООБЩЕСТВА НЕЗАВИСИМЫХ ГОСУДАРСТВ Восточной Европы**

Выдано в г. Калининграда
 19 ЯНВАРЯ 2002 г.

39 КТ 680029 20 г.

РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ

СВИДЕТЕЛЬСТВО О РЕГИСТРАЦИИ ТС
CERTIFICAT D'IMMATRICULATION

Регистрационный знак **K905AB39**
 Идентификационный номер (VIN) **JH100HJ30U000030**
 Марка, модель **НИССАН МАКСИМА**
 NISSAN MAXIMA
 Тип **ТСЕДАН**
 Категория ТС (ABCD, прицепа) **B**
 Год выпуска **1988**
 Модель двигателя **VG30**
 Двигатель **348736W**
 Шасси (рама) **Н/У**
 Кузов (коляска) **JH100HJ30U000030**
 Цвет **СЕРЕБРИСТАЯ / SEREBRISTYY**
 Мощность двигателя, кВт/л.с. **110/150**
 Рабочий объем двигателя, см³ **2980**
 Паспорт серии **39КА 621358**
 Разрешенная шах. масса, кг **1490**
 Масса без нагрузки, кг **850**

39 КТ 680029

Білорусь

Національний
паспорт

БІЛОРУСЬ
ПАСПОРТ

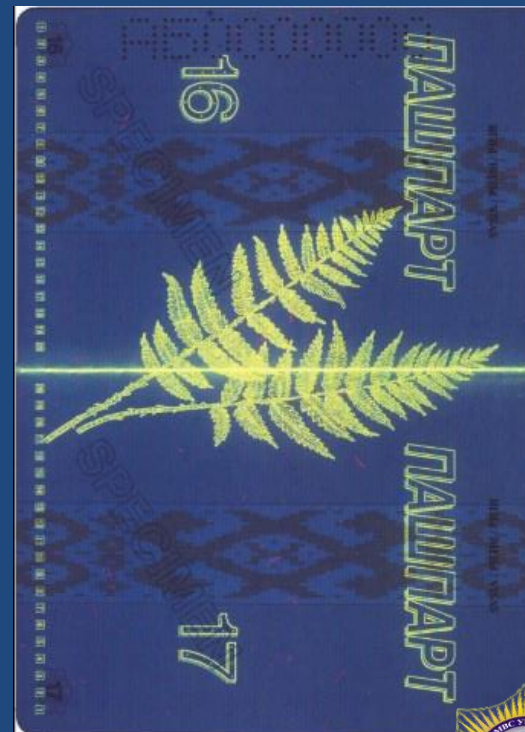

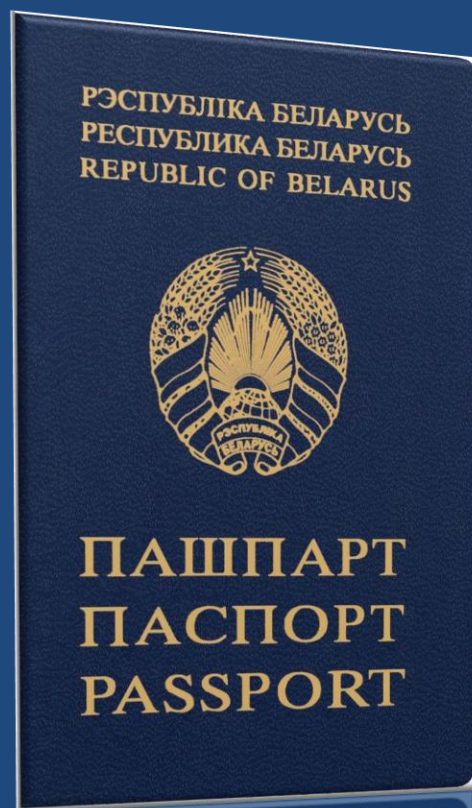
Білорусь

УФ захист

Білорусь

Національний
паспорт

Зразок 2006 року

Білорусь

БЕЛАРУСЬ BY BELARUS
 КА N 042555 /

УЛАДАЛЬНІК

ГАЛІЕВСКИЙ
 GALIEVSKIY

ГЕННАДІЙ
 GENNADIY

МИХАЙЛОВИЧ

АДРАС:

Вобласць
 Раён Заводской

Нас. пункт МІНСК

Вуліца ПЛОДОВА УА.

Дом 51 корп. 1 кватэра 23

511
 РЭПДА
 01

Дата выдачы
 11/3/1999

8000976440

Mikroschrift

ПАСВЕДЧАННЕ АБ РЭГІСТРАЦЫ
 CERTIFICAT D'IMMATRICULATION

Нумарны знак 1111MA

Марка-мадэль
 ДЖІП ГРАНД ЧЕРОКІ

Год выпуску 1993

Колер СІНІЙ

Рухавік N Б/Н

Кузаў (рама) N 1J4GZB8Y6PC670326

Тып ТС ДЖІП

Поўная маса 2250 КГ

Асобныя адзінкі УД.Т. 407500

КА N 042555

Mikroschrift

технічний паспорт

Білорусь

УФ захист

БЕЛАРУСЬ BY BELARUS
 КА N 042555 /

УЛАДАЛЬНІК
 ГАЛІЕВСКІЙ
 GALIEVSKIY
 ГЕННАДІЙ
 GENNADIY
 МИХАІЛАВІЧ

АДРАС:
 Вобласць
 Раён Заводской
 Нас. пункт МІНСК
 Вуліца ПЛОДОВАЯ УЛ.
 Дом 51 корп. 1 кватара 23

511
 РЭПДАІ
 01

Дата выданы
 11/3/1999

ПАСВЕДЧАННЕ АБ РЭГІСТРАЦЫІ
 CERTIFICAT D'IMMATRICULATION

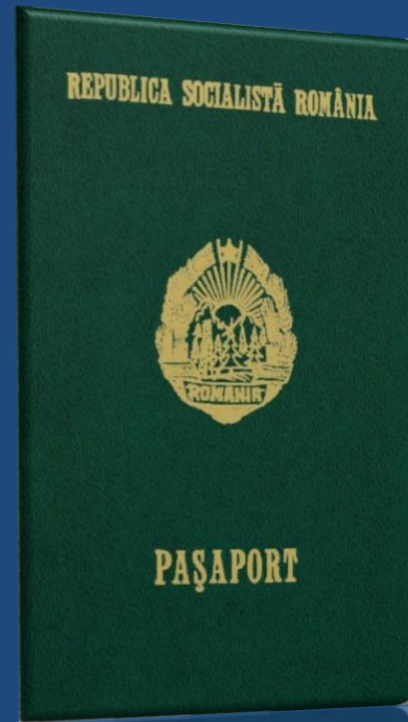
Нумарны знак 1111MA
 Марка-мадэль
 ДЖІП ГРАНД ЧЕРОКІ
 Год выпуску 1993
 Колер СІННІЙ
 Рухавік N Б/Н
 Кузаў (рама) N 1J4GZB8Y6PC670326
 Тып ТС ДЖІП
 Поўная маса 2250 КГ
 Асобныя адзінкі УА.Т. 407500

КА N 042555

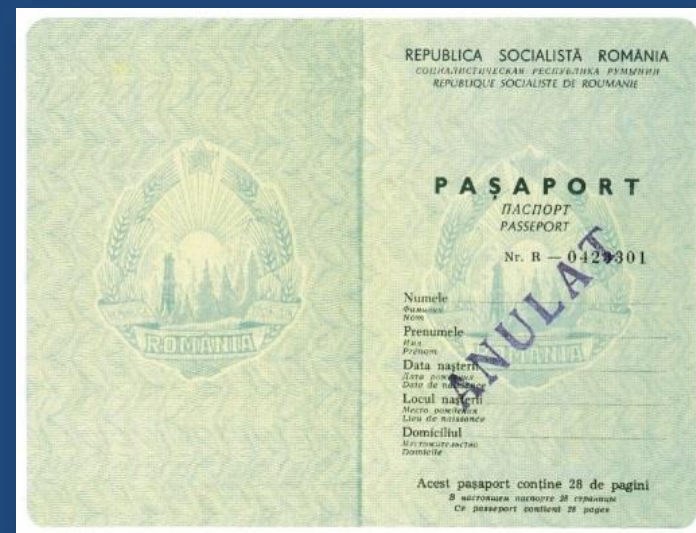
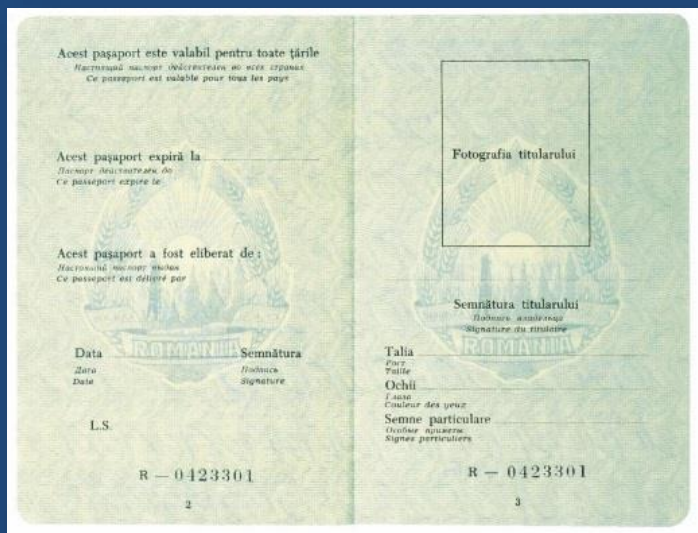
Румунія

Національний паспорт

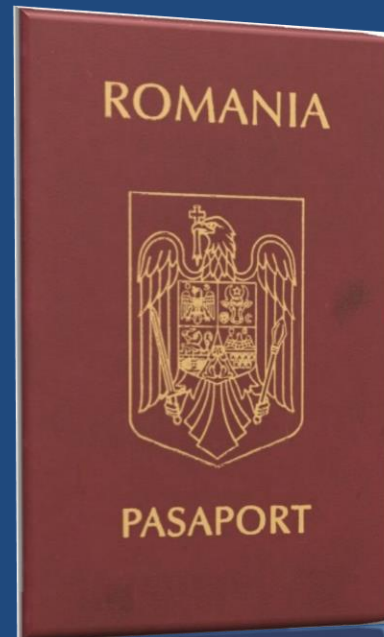

Румунія

Румунія

**Національний
паспорт**

Зразок 2002 року

Румунія

Obrazi Colour of eyes Couleur des yeux	162	CAPRUI
Înălțime Height Taille		
Domiciliul Residence Domicile	BUCURESTI	
Validitatea acestui pasaport se prelungește până la The validity of this passport extends until La validité du présent passeport s'étend jusqu'à		
Semnătura Signature		
Data Date		

PASAPORT PASSPORT PASSEPORT	ROMANIA	
Tip/Type P	Codul țării/Country code/Cat. de țară	Seria/Passport/Passport No
Numele/Surname/Nom	ROU	00000000
Prenumele/First name/Prénoms	SUTA	
Cognomul/Second name/Cognom	STELUTA	
ROMANIA		
Data emiterii/Date of issue/Date de délivrance	No. personal/Personal No./No. personnel	
20 IAN /JAN 57	2570120400241	
Sex/Sexe	Localitatea/Place of birth/Lieu de naissance	
F	BUCURESTI	
Data expirării/Date of expiry/Date d'expiration	Semnătura titularului/Holder's signature	
17 OCT /OCT 07	[Signature]	
Locul emiterii/Place of issue/Lieu d'émission		
BUCURESTI		

Acest pasaport conține 32 de pagini
This passport contains 32 pages
Ce passeport contient 32 pages

Emergency/Urgence

Pașaportului trebuie să completeze datele
de la unii rude sau prieten care poate fi contactat
în caz de urgență.

If this passport should provide below
of a relative or a friend who may be contacted
in case of emergency.

Le ce passeport devrait fournir les
noms suivants sur le parent ou l'ami
en cas d'accident.

ÎN ATENȚIA TITULARULUI PAȘAPORTULUI

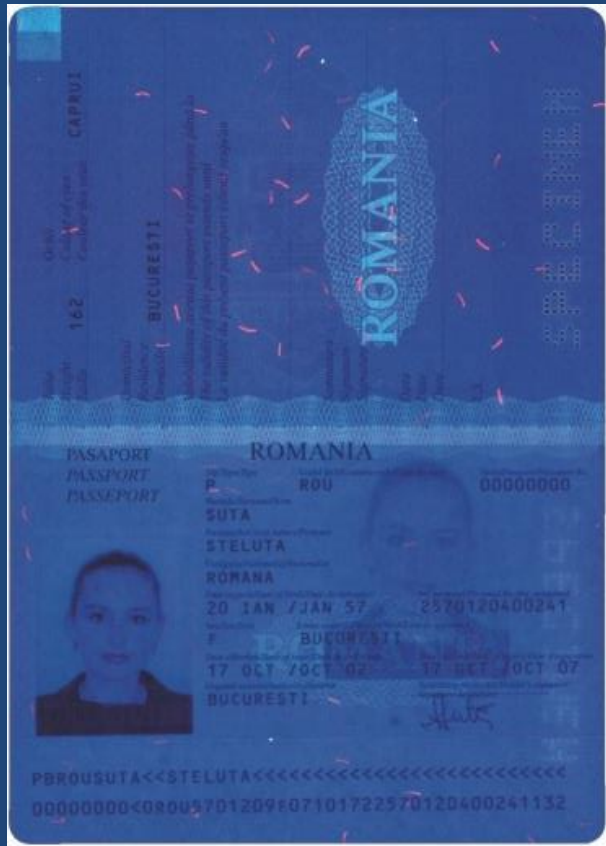
PAȘAPORTUL ESTE PROPRIETATEA STATULUI ROMÂN TITULARUL PAȘAPORTULUI ESTE OBLIGAT:

- să nu accepte reținerea pasaportului de către persoane neautorizate ori să-l dea spre păstrare sau drept garanție;
- să-l păstreze cu grijă, să nu-l piardă ori să-l deterioreze;
- să nu facă modificări, adăugări sau mențiuni scrise ori ștampilate în pasaport ori să accepte să se efectueze în pasaport modificări adăugări sau mențiuni, cu excepția celor prevăzute în lege;
- să solicite viza din partea instituțiilor diplomatice ale țării în care urmează să călătorească și să mențină, în cazul când, prin înțelegeri internaționale, nu s-a revenit la obligativitatea vizelor;
- să recomande titularului cu stăruință plăcării în străinătate să se asigure că dispune de mijloace de plată suficiente în moneda străină pentru a acoperi cheltuielile de reîntoarcere, consultanță, găzduire nepusată asupra cheltuielii în acest sens;
- să respecte legile statului de rezidență și să nu săvârșască fapte incompatibile cu calitatea de cetățean român;
- în caz de nevoie să solicite protecția misiunii diplomatice sau oficiului consular român din țara în care se află;
- să nu scoată din țară decât actele și obiectele personale permise de lege.

Румунія

УФ захист

Румунія

**Національний
паспорт**

Зразок 2002 року

Румунія

технічний паспорт старого зразку

Румунія

Водяний знак

Румунія

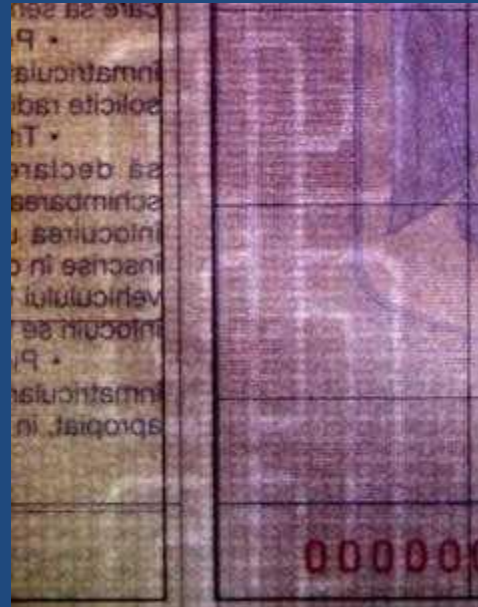

технічний паспорт нового зразку

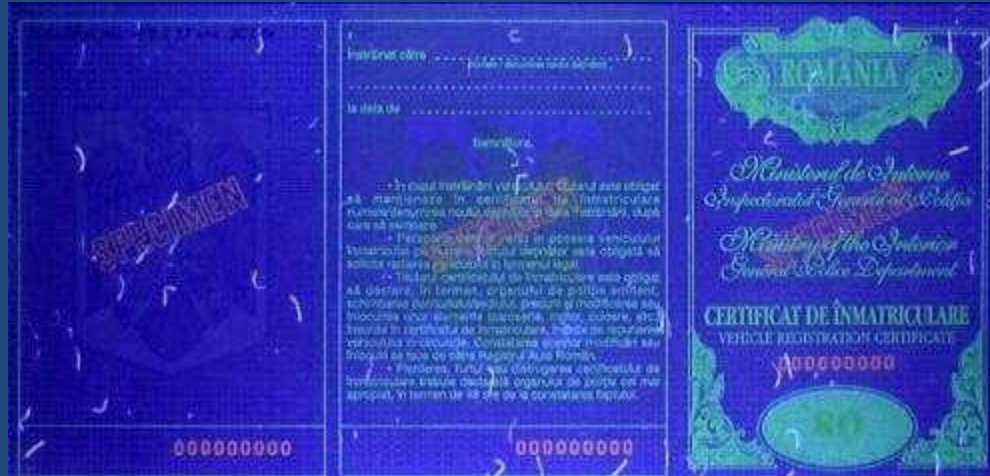

Румунія

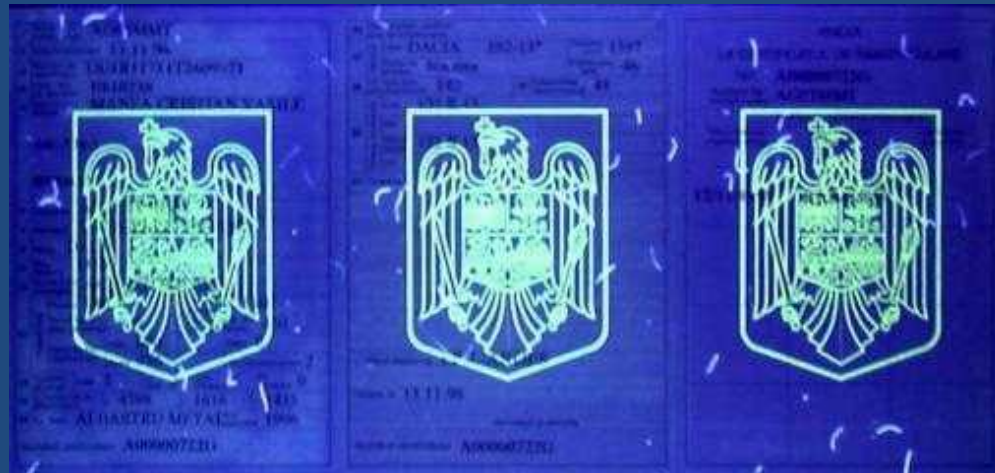
Водяний знак

Румунія

УФ захист

Угорщина

TÖRZSLAP GÉPJÁRMŰ FAJTÁJA
12gh.

GYÁRTMÁNY: Mercedes TÍPUS: 250
SZÍN 1: Fehér SZÍN 2:

CG-U-864
ALVÁZSZÁM: WDB 123 123 122 152 33
MOTORSZÁM: G16912 12049331

HENGERBARTALOM: 2397 cm³ SZÁLL. RÉSZ. SZÁMA: 5 fő

SAJÁT TÖMEG: 1505 kg MEGENG. ÖSSZESEN TÖMEG: 1905 kg

VONTATHAT: kg fék nélküli
kg ráfutófékes
kg átmenetleges
megeng. összes tömegű vontatható.

ERVENYTELÉS
KÉSZÍTÉS ÉV: 1980
KÉSZÍTÉS HELTJE: Bp. 1996. 09. 05.
H 987259

H MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
SZEMÉLYI LAP

GÉPJÁRMŰ FORGALMI ENGEDÉLY
CG-U-864
A GÉPJÁRMŰ TULAJDONOSA
- eladó - tulajdonos
19hg03315
LAKCÍM, TELEFON
Bp. IV. Rózsák u. 5.
A GÉPJÁRMŰ ÜZEMBENTARTÓJA
ÜZEMBENTARTÓ LAKCÍM
KIALLÍTÁS HELTJE: Bp. 1996. 09. 05.
H 987259

ERVENYTELÉS
H 987259

технічний паспорт старого зразку

Угорщина технічний паспорт нового зразку

MAGYAR KÖZTARSASAG
JÁRMŰ FORGALMI ENGEDÉLY H MŰSZAKI LAP
 Certificat d'immatriculation

A RENDSZÁM [REDACTED] GYÁRTÁSI ÉV. 1999

E ALVÁZSZÁM [REDACTED]

MOTORSZÁM [REDACTED] HAJTÓANYAG [REDACTED]

FAJTA [REDACTED] TELJESÍTMÉNY(KW) [REDACTED]

D GYÁRTMÁNY [REDACTED] SZÁLLÍTHATÓ SZEMÉLYEK SZÁMA [REDACTED]

TÍPUS SPA 24

SZÍN söt. kék (15) HENGERÜRTARTALOM (cm) [REDACTED]

G SAJÁT TÖMEG(Kg) 6600 SERESSÉGVÁLTÓ [REDACTED]

F M. LEGNAGYOBB Ö. TÖMEG(Kg) 33000 KÖRNYEZETVÉDELMI OSZTÁLY [REDACTED]

B ELSŐ NYILV. VÉTEL IDŐP. 1998.01.14 AA23761

C ÜZEMBERTARTÓ NEVE [REDACTED] ÜZEMBERTARTÓI LAP

• TERMÉSZETES SZEMÉLY

NEV [REDACTED]

ANYJA NEVE [REDACTED]

SZÜL. HELY, IDŐ [REDACTED]

• JOGI SZEMÉLY

C ÜZEMBERTARTÓ LAKCÍME, SZÉKHELYE, TELEPHELYE

Kisgyarmat, Magyar utca 29. sz.

Nyíráza 1998.01.14

FORGALMI ENGEDÉLY SZÁMA AA23761 RENDSZÁM F7L-586

TULAJDONOS ADATAI BEJELENTŐ LAP

NEV [REDACTED]

ANYJA NEVE [REDACTED]

SZÜL. HELY, IDŐ [REDACTED]

VEVŐ ADATAI

NEV [REDACTED]

ANYJA NEVE [REDACTED]

SZÜL. HELY, IDŐ [REDACTED]

VEVŐ LAKCÍME, SZÉKHELYE, TELEPHELYE

Nyíráza 1999.01.14

FORGALMI ENGEDÉLY SZÁMA AA23761 RENDSZÁM F7L-586

Formularnummer

KIALLÍTÁS HELYE [REDACTED]

H MŰSZAKI ÉRVÉNYESSÉGI IDŐ

VONTATÁSRA VONATKOZÓ ADATOK

kg 0

kg 1

kg 2

kg 3

MINIATŰRIS FELJELVÉZÉSEK

Folienstreifen mit optisch variablen Elementen

ELŐDEGÍTÉS IDŐPONTJA [REDACTED]

ELAGÓ ALÁÍRÁSA [REDACTED]

TUDNIVALÓK

A FORGALMI ENGEDÉLY a jármű első bejelentése után rögzítésének igazolására kiadott.

A JÁRMŰ FORGALMI ENGEDÉLY a bejelentés helyétől, illetve az utóbbiak működtetésétől függően érvényes.

A Magyar Köztársaság területén, Magyarország területén kívül, illetve a forgalmi engedélyben feltüntetett Szerkesztővel közös területen csak annak feltételeire használható fel.

A jármű előjegyzésének a forgalmi engedély Üzemeltetői lapján is meg kell adni és a műszaki lapra, valamint a forgalmi engedélyre is fel kell tüntetni a bejelentés helyét, illetve az utóbbiak működtetésétől függően érvényes.

A jármű előjegyzésének a forgalmi engedély Üzemeltetői lapján is meg kell adni és a műszaki lapra, valamint a forgalmi engedélyre is fel kell tüntetni a bejelentés helyét, illetve az utóbbiak működtetésétől függően érvényes.

Aranyjelvény

A KÖZLEKEDÉSI TISZTISZT (KÖZTISZT) a jármű forgalmi engedély kiadását a jármű működtetésének igazolására adja ki.

A KÖZLEKEDÉSI TISZTISZT (KÖZTISZT) a jármű forgalmi engedély kiadását a jármű működtetésének igazolására adja ki.

A KÖZLEKEDÉSI TISZTISZT (KÖZTISZT) a jármű forgalmi engedély kiadását a jármű működtetésének igazolására adja ki.

ELŐDEGÍTÉS IDŐPONTJA [REDACTED]

ELAGÓ ALÁÍRÁSA [REDACTED] VEVŐ ALÁÍRÁSA [REDACTED]

Угорщина

УФ захист

Угорщина

Водяний знак

